

Uvodnik

Jurij Paljk

Postavimo tablo Trubarju in nam vsem!

Dejstvo, da goriška občinska uprava, se pravi župan s svojimi odborniki, ni dala nobenega odgovora na prošnjo občinske konzulte za slovensko manjšino (uradno se sicer konzulta imenuje Konzulta za probleme mestne etnične manjšine, kar je že dovolj zgovorno!), da bi na mestno hišo postavili trijezično tablo v spomin na Primoža Trubarja, nam pove veliko o tem, kako sedanja desna občinska uprava na noben način noče sprejeti dejstva, da smo Slovenci v mestu od nekdaj. Ne samo, da noče sprejeti tega dejstva, ampak nas hoče iz mestnega središča izrinuti na podeželje, po znanem načelu, da smo samo potomci kmetov, hlapcev, dekel in govedorejcev, pridelovalcev "vržot", krompirja, fižola in repe, kvečjemu potomci čevljarjev in hišnih pomočnic.

Kot sin malega vipavskega kmeta, čigar življenje, delo in seveda tudi dostojanstvo so se za vedno izgubila v času, seveda nimam nič proti dejstvu, da smo nekateri res sinovi kmetov in hišnih pomočnic, ki so imeli in še imajo svoje dostojanstvo, a ne morem pristajati na to, da nas tako obravnavajo vse, saj smo Slovenci od nekdaj prisotni v središču mesta ob Soči, ker smo mestu dali ime in tudi značaj. Ne samo mi, a tudi mi smo oblikovali značaj mesta, saj smo v njem poimenovali tako potoke, reko, kot tudi mestne predele, ulice, trge in cerkve.

Že velikokrat smo v Novem glasu pisali o tem, kako je izjemnega pomena to, da smo Slovenci prisotni na vseh ravneh mestnega življenja v mestnem jedru in da moramo zahtevati, vedno in povsod, da se zaščita za slovensko manjšino udejanja v mestnih središčih ravno tako, kot se mora v pretežno slovenskih vaseh na podeželju. Kot smo seveda tudi z nerazumevanjem in neodobranjem sprejeli v vednost dejstvo, da je, itak zadnje čase dobesedno mrtev!, paritetni odbor sam predlagal (s častno izjemo samo enega, goriškega člana!), naj se zaščita za slovensko narodno skupnost ne izvaja v mestnih središčih Trsta in Gorice, ker pri teh stvareh ne gre za politično igro, za kar jo je po našem vzlet paritetni odbor, ampak za bistveno in simbolno dejanje. Italijani od nekdaj veliko dajo na mesta, na mestna središča, Slovenci imamo do mest drugačen odnos, kar je seveda pri obeh narodih povezano z zgodovino. In tržaški prijatelji me ne morejo prepričati, da je prav, ko se odpovedujejo slovenski prisotnosti v mestu, ko se selijo na Kras, češ da je na Krasu lepše in boljše življenje. Za nas je to tiho odseljevanje na podeželje usodno.

V Gorici seveda in hvala Bogu (še) ni tako, ker živimo, delamo in dihamo v mestu in z mestom, ga sooblikujemo, smo del njega in zato je mesto tudi naše in mi smo del njega, v dobrem in slabem. Travnik je še vedno Travnik in oba naša kulturna hrama sta tu dobro vidna in še boljše vraščena v mestno tkivo, sedaj še KB Center, bančni zavodi, naše ustanove in naša stanovanja in hiše, trgovine in delavnice, mi torej.

In je zato nerazumljivo in do vseh nas skrajno žaljivo, da občinska uprava noče trijezične table Trubarju v spomin in vsem meščanom v trajen spomin, da so naše korenine skupne korenine goriškega mesta. Pa če to desnica hoče ali ne!

In zato moramo poskrbeti, da bo tabla Trubarju in vsem našim prednikom stala na mestni hiši, kjer je oče slovenske knjižne besede pred toliko leti pridigal v treh jezikih Gorice, tudi v slovenskem jeziku seveda!

...na kraški planoti

Foto AC

STOLNICA SV. JUSTA Beatifikacija g. Francesca Bonifacia

"Kdor ni toliko pogumen, da bi umrl za lastno vero, je nevreden, da bi jo izpovedoval"

Ob 16.20, dne 4. oktobra, je petje zvonov tržaške stolnice sv. Justa oznanjalo pomemben dogodek v tržaški Cerkvi. Predsednik Kongregacije za zadeve svetnikov, nadškof

Angelo Amato, je vernikom, ki so do kotička napolnili baziliko, prebral Apostolsko pismo, s katerim je papež Benedikt XVI. privolil, "naj bo častiti Božji služabnik Francesco Giovanni Bonifacio - duhovnik in mučenik, ki se je blago in radodarno posvečal dušnopastirskemu poklicu in ki je med pričevanjem vere daroval svoje življenje Kristusu - odslej imenovan za blaženega in naj se njegovo ime praznuje v krajih in po načelih, ki jih določa pravo, vsako leto, 11. septembra, ob dnevu, ko se je pokojni rodil za nebesa."

Svečana sveta maša za beatifikacijo g. Bonifacia je privabila v Trst veliko vernikov tudi iz krajev, kjer je bil pokojni župnik doma. Na prostoru pred stol-

nico je množica, ki so jo sestavljali predstavniki in člani združenj optantov iz Istre, Reke in Dalmacije, sledila dogajanju v cerkvi preko velikega televizijskega zaslona: prapori in zastave optantov so po

V stolnici pa je bilo le spokojno in radostno vzdušje, zaradi česar se gre zahvaliti tržaškemu škofu Evgenju Ravignaniju, ki je potek praznika zasnoval po svojih načelih in željah. Msgr. Ravignani je namreč v svojem uvodnem posegu čutil dolžnost, da se je ob blaženem Bonifaciu spomnil še ostalih italijanskih, slovenskih in hrvaških škofov, duhovnikov ter vernikov, "ki so bili v hudem in bolečem obdobju v Istri in drugod deležni nepravilnega nasilja in sovrašva do vere in zaradi katere so izgubili tudi življenje".

Pri tem se je tržaški škof posebej spomnil hrvaškega duhovnika Mira Bulešiča, ki je kot žrtev napada umrl leta 1947 v Lanišću v Istri: z njim je bil takrat ranjen tudi tržaški slovenski kandidat za beatifikacijo msgr. Jakob Ukmar. "Naše Cerkve so s krvjo mučencikov združene v pričevanju ene same vere, ene same svete milosti, ki jih povezuje mir."

/ stran 5
Igor Gregori

Foto IG

tako dolgem času se pričali o želji, da bi se slovenska in hrvaška obala povrnili k preteklosti, ki se je razen njih danes nihče ne želi.

Pogovor

Po več kot desetih letih na čelu tržaške škofije msgr. Evgen Ravignani odhaja v pokoj

3

Gledališče

Gledališka šola Studio Art bo letos zaključila prvi cikel formiranja mladih igralcev

8

Gospodarstvo

Zadružna kraška banka z Opčin je odprla novo podružnico na ul. Sv. Spiridiona v središču Trsta

10

Polemika / O spomeniku na Cerju

Izjava Marjana Bevka in odgovor Andreja Malnič

Špoštovani! Obveščamo vas, da se pojavljajo v medijih (Primorski dnevnik, Novi glas) objave o vsebinski zasnovi spomenika – muzeja braniteljem slovenske zemlje na Cerju s strani in po zamisli g. Andreja Malnič, direktorja Goriškega muzeja, ki nima pooblastil društva TIGR Primorske in domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije, udeleženih pri gradnji in avtorstvu spomenika. Ker je nedopustno, da si drugi poskušajo prisvojiti delo, ki je avtorska last društva TIGR Primorske in domoljubnih in veteranskih organizacij in nacionalnega pomena, vam sporočamo sklep sestanka zgoraj navedenih organizacij: Predsednik društva TIGR Primorske zastopa domoljubne in veteranske organizacije v dogovorih z investitorjem in daje izjave o vsebini spomenika. Zato vas prosimo, da ne objavljate izjav o gradnji ali vsebini spomenika na Cerju s

strani nepooblaščenih posameznikov ali organizacij. Društvo TIGR kot avtor spomenika in domoljubne in veteranske organizacije kot soavtorice pripravljamo v zvezi s tem skupno izjavo, ki jo bomo podali medijem na tiskovni konferenci. O datumu in kraju boste pravočasno obveščeni. Hvala za razumevanje.

Društvo TIGR Primorske
Predsednik Marjan Bevk l. r.
Koper, 29.09.2008

IZJAVA ZA JAVNOST
Glede izjave predsednika društva TIGR, ki jo je poslal medijem, lahko rečem le to, da imam povsem mirno vest. Skupaj z zgodovinarji (dr. Jože Pirjevec, dr. Egon Pelikan, dr. Nevenka Troha, dr. Milica Kacin Wohinz, dr. Boris Mlakar, dr. Petra Svobljak), ki jih zastopa in vodi dr. Branko Marušič, smo se s problematiko Cerja srečali že pred nekaj leti. Zgodovinarji so bili dolžni poskrbeti za zgodovinska besedila, meni pa je bilo zaupano, naj pripravim scenarij za

muzejsko postavitev. Razliko v tej delitvi dela se da lepo pojasniti s primerom odnosa med knjigo in filmom, ki je posnet po njej. Film ne sme zatajiti knjige, ima pa prosto pot, da literarno delo verno prevede v lastno govorico. Tudi jaz zgodovinskih tekstov nisem zatajil, samo prevedel sem jih v govorico muzeja. Scenarij POD SVOBODNIMI ZVEZDAMI sem napisal v začetku januarja leta 2007 in ga takoj poslal v presojo skupini zgodovinarjev. Ta je scenarij sprejel in ga načelno tudi potrdila. Vesel sem, da je zelo zelo veliko ljudi, ki so moj scenarij prebrali, prepričanih, da je dober in nadvse primeren za spomenik na Cerju. Tudi številni člani društva TIGR so ga pohvalili in vsi so člani drugih veteranskih organizacij. Za konec bi rad dodal, da živimo v Sloveniji v demokraciji in da ima po ustavi vsakdo pravico v javnosti nastopati in svobodno zagovarjati ideje.

Andrej Malnič
Nova Gorica, 5. 10. 2008

Zasedanje Izvršnega odbora SSO

V pretresu aktualni problemi

Na sedežu v Trstu je 1. oktobra zasedal Izvršni odbor SSO in poglobljeno razpravljalo o mnogih problemih, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v Italiji. V uvodnem poročilu je predsednik Drago Štoka razčlenil vrsto vprašanj, ki sta jih morala skupno s predsednikom druge krovnne organizacije urediti v zadnjem času. Gre predvsem za iskanje kontaktov na politični ravni v Rimu, ki so zdaj s prihodom desnosredinske vlade obtičali nekje v ozadju ali pa jih sploh ni. Predsednik Štoka je poročal o nujnosti, da se z rimsko vlado vzpostavi dialog na več ravneh o naši problematiki, ki je zelo razvejena in delikatna. Predvsem problematika obstoja in avtonomnega razvoja ter

neokrnjenosti slovenskih šol v Italiji morata obe krovnne organizaciji, skupaj z vsemi našimi zainteresiranimi organizacijami, imeti stalno pred očmi, saj

je slovenska šola za nas življenjskega pomena. Izvršni odbor SSO je z zadovoljstvom sprejel v vednost že utečeno konstruktivno sodelovanje z drugo krovno organizacijo in podčrtal velik pomen takega sodelovanja za celotno našo skupnost. Prav tako je z zadovoljstvom Izvršni odbor SSO vest o prvem bližnjem sklicanju delne kulturne komisije, v kateri bodo krovno organizacijo predstavljali predsednik Drago Štoka, Janez Povše, Riccardo Ruttar kot efektivni člani in Igor Švab, Julijan Čavdek ter Larissa Borghese kot suplenti. Posebni posvetovalni komisiji, kateri bo predsedoval odbornik Molinaro, bo treba posvetiti veliko pozornost, saj bo igrala vlogo predstavnika ne samo kulture, ampak naše splošno civilne družbe.

V njej so: šest predstavnikov krovnih organizacij SSO in SKGZ, trije slovenski izvoljeni politični predstavniki ter predstavnica slovenskih šol. Komisija ima na osnovi zakona za Slovence v deželi FJK pomembne pristojnosti, saj bo glavni posvetovalni organ deželne vlade za vprašanja, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v Italiji. V nadaljevanju seje so krajevni podpredsedniki SSO Giorgio Banchig, Janez Povše in Marij Maver izčrpno poročali o dogodkih in problemih, ki so v ospredju današnje kulturne in naše splošne civilne stvarnosti. Na koncu je Izvršni odbor SSO sklenil, da bo prihodnji redni občni zbor organizacije sklican za 28. november letos na Tržaškem, v prostorih Združne kraške banke na Opčinah.

Na dnu...

Predvsem zaradi nebrzdanih spekulacij Huda finančna kriza zajela ZDA

Združene države Amerike (ZDA), gospodarsko najbolj razvita družba, prva politična in vojaška sila na svetu, so se tako rekoč čez noč znašle v hudem primežu zloma finančnega sistema, ki ga zgodovinsko lahko primerjamo z znano veliko krizo iz leta 1929, vendar z drugačnim ozadjem in možnostmi, da se izvije iz nje in da ne bo imela usodnih posledic na zaposlitev in globalen gospodarski razvoj. Značaj sedanje krize je svojevrsten, ker je v glavnem prizadela hipotekarne in kreditne banke in zavarovalnice. Prvi znaki krize so se pojavili že pred več meseci, ko znane in močne banke na področju kreditiranja in tudi lastnega investiranja niso bile več kos svojim finančnim in gotovinskim obveznostim do bank in številnih posojilomalcev. Politični in gospodarski ocenjevalci so pričakovali, da bo svobodni tržni mehanizem normaliziral razmere, vendar se to ni zgodilo, ampak se je krizno stanje še poslabšalo. Eden glavnih vzrokov za končni zlom je nedvomno brezvestno izrabljanje poslovnih spekulacij bančnih in drugih finančnih operaterjev, ki so s tveganimi posli ustvarjali papirnate dobičke, ki jih niso mogli stvarno vnovčiti in spoštovati obveznosti do svojih poslovnih strank. Tako se je celoten finančni sistem znašel v nepremostljivih težavah glede likvidnosti do klientov. Skušali smo v glavnih obrisih prikazati temeljne vzroke za nastanek sedanje finančne krize v

ZDA, ki je zavzela nepričakovano širok obseg, ki je prisilil zvezno vlado, da neposredno poseže in pokrije izgube prizadetih bank in s tem prepreči njihov bankrot, upajoč, da bo takšen ukrep učinkovito pomagal prebroditi nastalo krizo in njeno širjenje še na druge finančne ustanove. Predsednik Bush je v ta namen zaprosil zvezni parlament, naj odobri takšen ukrep v

narobe svet, ko "eminentno kapitalistična" država sprejema sklepe, s katerimi želi nadomestiti zakonitosti svobodnega trga, ki je v danem primeru odpovedal zaradi nenasitljive sle po dobičku kot glavnem namenu delovanja finančnih operaterjev brez vsakršnih omejitev tudi etične narave. Očitno je namreč tudi to, da je bil nadzorstveni mehanizem neučinkovit ali dejansko sploh ne obstaja, češ da bo zakon ponudbe in povpraševanja sam po sebi ravnotežil neravnovesja. Kakorkoli že, tudi ZDA kot klasični model svobodnega gospodarstva bodo morale vzpostaviti učinkovitejši nadzor nad možnimi izroditvami sistema. V tem pogledu je Evropa lahko primeren zgled.

Posledice sedanje finančne krize v ZDA se bodo v večji ali manjši meri odražale po vsem svetu, ker je svetovno gospodarstvo med sabo vedno bolj prepleteno z medbančnimi in drugimi finančnimi posli. Tudi evropske države so zaskrbljene glede možnih posledic na njihova gospodarstva. Finančne borze že občutijo nastalo krizno stanje in čakajo na sprejem ukrepov ameriške vlade oziroma parlamenta, tj. predstavniškega doma (poslanske zbornice) in senata. Slednji je že odobril predlagani vladni ukrep o prevzemu dolgov in izgub bank in zavarovalnic, ki so zašle v krizo. Predstavniški dom pa je pred tem zavrnil omenjeni vladni ukrep o izdatku 700 milijard dolarjev za kritje finančnih izgub oziroma za zavarovanje denarnih vlog varčevalcev. Predsednik Bush je ponovno apeliral na poslance, naj spremenijo svoje negativno stališče in odobrijo vladni predlog za premostitev sedanje finančne krize. To se je končno zgodilo v petek, 3. oktobra, ko je predstavniški dom potrdil financiranje vladnega načrta za reševanje finančne krize.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Kako daleč bo segla kriza?

Na srečo sta ameriški senat in kongres odobrila poseg v višini 850 milijard dolarjev za zajezitev finančne krize, ki je do dobra pretresla vodilno gospodarsko državo in svet v celoti. Zapiranje bank in padanje vrednosti borz je do dobra zamajalo prav ekonomsko najbolj razvite države in odprlo vrsto vprašanj, za katera je upati, da bodo po navedenem velikanskem denarnem posegu izgubila nevarno ostrino. Območje Evropske unije za sedaj dobro kljubuje dogodkom v Združenih državah Amerike, vendar izvedenci neuradno izjavljajo, da utegne krizni val z one strani Atlantika pljuskniti tudi na staro celino - na mestu sta zato opreznost in kar najbolj pozorna čuječnost. Uradno pa smo kot navadno pričre pretehtanim izjavam, ki nas želijo odvrtiti od misli na slabše scenarije, vendar nikakor niso optimistične, sicer ne bi bile verodostojne. Vsekakor gre za resen trenutek, v katerem smo in tako je v napelem pričakovanju ameriške finančne injekcije - kot je znano, jo je kongres najprej zavrnil - Giulio Tremonti napovedal, da, kar se tiče krize, nismo na "začetku konca", ampak na "koncu začetka". Predsednik Evropske centralne banke Jean Claude Trichet je podobnega mnenja, da je namreč "negotovost skrajno visoka", medtem ko se Svetovni monetarni sklad boji, da "je situacija slabša od tiste v 30. letih". Nobenega smisla nima, da bi se ukvarjali s črnimi scenariji, slej ko prej je bolje določena dejstva sprejeti in po možnosti prepoznati razloge,

ki so nas v sedanje stanje privedli. Razbremenjujoča je npr. skopa priročniška ugotovitev, da so gospodarske krize normalen pojav kapitalizma, kadar ni ravnotežja med proizvodnjo in porabo. In v tem trenutku je ravnotežje močno porušeno, saj je poraba očitno že dolgo časa večja od proizvedenega, kar preprosto povedano pomeni, da dvigovanje življenjske ravni temelji na posojilih, ki so brez podlage, torej virtualna. Zato so potrebna posojila za posojila in slednjič banke poslujejo s sredstvi, ki jih v bistvu nimajo, dokler se nekega dne ne prične tovrstna hiša iz kart podirati, pri čemer nihče točno ne ve, kdaj se bo podiranje pričelo in se bo sistem izvotlil in kdaj pride dan obračuna. Dan obračuna, ko se od nekok kar sama od sebe potegne črta in je treba narediti inventuro, da se vidi, kaj je in česa v resnici ni. Razlog za utečeno smer dogodkov, ki zanesljivo privedejo v krizo, je skoraj gotovo človekova mrlična želja po materialnem napredovanju. Politika tej želji služi, služijo ji središča finančne moči in praktično to željo oziroma porabništvo podpirajo vsi družbeni nosilci. Kdor opozarja na nevarnost, kvari dobro razpoloženje in malokdo opozorila jemlje resno, veliko večje je tistih, ki napravijo vse, da bi jih čim bolj utišali. V vsakem primeru bomo morali v razvitem svetu najti nove in drugačne poti in jih odkrivati dosti odločneje in dosti hitreje, sicer bomo prenehali biti zgled, ki mu sledi vse ostalo človeštvo.

Janez Povše

POGOVOR Msgr. Evgen Ravignani

Naš prostor ni obmejni zato, da bi ločeval, ampak zato, da bi združeval

Msgr. Evgen Ravignani zapuša tržaško škofijo. Dosedanji škof, ki je sledil msgr. Lovrencu Bellomiju, odhaja v pokoj. Ker je slovensko pastoralno gojil z očetovsko ljubeznijo, ga bodo naši verniki ohranjali v trajnem spominu. Ob skrajnejšem slovesu smo ga vprašali za obračun več kot desetletnega škofovanja v Trstu, mestu, ki je v tem obdobju prestalo marsikatero preizkušnjo. Škofu Ravignaniju, ki je svoje dušnopastirsko delo osnoval na dosledni in zavestni odprtosti politiki do vseh 'tržaških duš', se za pogovor iskreno zahvaljujemo.

Msgr. Ravignani, ob Vašem prihodu v Trst leta 1997 ste prevzeli dediščino msgr. Bellomija, ki je bil prvi škof tržaške škofije (msgr. Antonio Santin, predhodnik škofa Bellomija, je bil namreč škof tržaško-koprski škofije do leta 1977). Kako se spominjate prvega obdobja Vašega škofovanja v Trstu: kako se je Vaše apostolsko poslanstvo ujemale in v čem je nadaljevalo poslanstvo Vašega predhodnika, do katerega je naše mesto – vsaj del njega, ki je v sebi gojil večjo mero odprtosti in krščanskega bratskega etosa – vedno gojilo ljubezenski odnos in hvaležnost za njegove človeške in pastoralne lastnosti?

Kako pa se spominjate prvega stika s slovenskimi verniki?

Ko sem izvedel, da me je sveti oče namenil tržaški škofiji, sem vselej razmišljal, da so me roke msgr. Bellomija, ki mi jih je položil na glavo na dan mojega škofovskega posvečenja, obvezale, naj nadaljujem po pastoralni poti, ki jo je on začel.

Brez dvoma je msgr. Bellomi s posebno pozornostjo, rekel bi tudi z veliko mero poguma, spremljal življenje sobratov slovenske narodnosti: Slovence je jemal kot skupnost, ki je morala in vselej mora imeti v tržaški Cerkvi svoje mesto, ki naj bo enakovredno ostalim sobratom.

Izraza manjšina nikoli ne uporabljam: tej besedi ne bi pripisoval ne sociološkega ne političnega prizvoja, ker so slovenski verniki pač sobratje, ki živijo ob meni v tej naši skupni Cerkvi.

Ko sem prišel v Trst, sem s pomočjo nekoga ponovno osvežil nekatere osnovne temelje slovenskega jezika, ki sem se jih svojčas že učil v semenišču. Vesel sem bil, da sem lahko Slovencem izrekel svojo dobrodošlico v njihovem materinem jeziku. Upam, da sem bil na tej poti vedno dosleden, da sem vselej bil mož, ki se ni vračal k preteklosti, a prej obratno, da sem bil oseba, ki si je vedno želela, da bi se še globlje razvil odnos ne le med škofom in svojimi slovenskimi brati, marveč tudi med italijansko in slovensko skupnostjo, ki so ena in edina Cerkve v Trstu.

Mislil tudi, da smo se dolžni spomniti škofa, ki je vodil tržaško Cerkve pred mano: lepo je zato gledati, kako se je mili in prijazen obraz msgr. Bellomija spajal z radostjo slovenskih vernikov po naših okoliških vaseh. Hvaležni moramo biti fotografu Mariu Magajni, ki je bil moj prijatelj, da je s svojim fotoaparatom ovekovečil toliko lepih trenutkov. Čeprav sem slovenskim vernikom namenil del homilije v slovensčini že na svoj prvi slovesni sveti maši pri sv. Justu, se je dejanski stik z njimi gotovo udeležil na prvih srečanjih po slovenskih župnijah. Rad pa bi omenil še dve

priložnosti, ki sta v času postali radostna stalnica mojega pastirskega poklica in pri katerih sem do dobrega zrl v globoko vero slovenske skupnosti, in sicer hvaležnico pri sv. Justu ter Marijanski shod na Opčinah. Če želimo danes postati osebe, ki doživljajo svojo vero in ki zaradi svoje vere stremijo po spoštovanju, sprejemanju, bratškem usmiljenju, moramo brez pomislekov nadaljevati po tej poti, ki smo jo zavestno vsi skupaj gradili.

Ko ste se nastanili v Trstu, ste nedvomno verjeli, da bodo evropske dinamike – katerim se je sosednja Slovenija umno približevala – imele precejšen učinek tudi na naš teritorij: kako danes ocenjujete Vaša tedanja pričakovanja? Ali smo Slovenci in Italijani storili dovolj, da bi drug drugega razumeli in sprejeli?

Glede prirčnih odnosov z bližnjo Slovenijo bi rad posredoval dva zgovorna dogodka.

Vsako leto se kot predstavnik italijanske škofovske konference udeležujem slovenskega škofovskega plenarnega zbora: slovenski škofje so vedno globoko dojemale mojo vlogo zastopnika tržaške Cerkve in v njih sem vedno čutil oporo, zmeraj so mi izkazovali prijateljstvo, bili so zame tudi vzorniki. Besede msgr. Fogarja dobro ponazarjajo to vzajemnost. Nekdanji ljubljenski škof je nekoč rekel: "Cerkev se ne konča tam, kjer se konča država".

Ko sem zato prisostvoval padcu meja, sem se tega dogodka izredno veselil. Slavnostna praznovanja sem delil s slovenskimi škofi, predvsem s koprskim škofom msgr. Metodrom Pirihom in ljubljanskim nadškofom metropolitom msgr. Alojzijem Uranom.

Ves čas pa sem razmišljal, da bi morale še prej kot državne meje najprej pasti zadržki in pregrade, ki sta slovensko in italijansko stvarnost ločevali. Naš prostor ni obmejni zato, da bi nas ločeval, ampak zato, da bi nas združeval: dogodki, katerih smo bili deležni lani decembra, so se nam dogodili z namenom, da bi obe skupnosti pospremili na pot novega medsebojnega razumevanja: to je izhodišče, na katerem bo mogoče zgraditi novo Evropo.

Ne bi pa znal odgovoriti na to, ali smo glede medsebojnega razumevanja storili dovolj. S svojega stališča, ki je mogoče tudi nepopolno, pa lahko povem, da sem v teh desetih letih zapazil, kako so odnosi med Italijani in Slovenci ob dejanskih bratških priložnostih naših župnij – tudi na Krasu – iz dneva v dan dosegali raven normalnosti in tudi vedrine. To je prav, pod pogojem, da vsak ohrani lastno identiteto. Jezik, kultura, umetnost in zgodovina tvorijo različno nekega naroda. Pred nedavnim sem na študijskih dnevih Draga spomnil navzoče, da te elemente nikakor ne gre zasenčiti ali ponižati; treba jih je približati sorodnim elementom bližnjega naroda. Le iz tega medsebojnega dialoga bo lahko nastala skupna zakladnica, iz katere bomo lahko črpali kulturo tako eni kot drugi.

"Evropelizem, ki bi izničil ali tudi samo ponižal identiteto in kulturo ljudstev, ne bi bil pravi evropelizem".

To misel je Vaša ekscelencija izrekla med intervjujem, ki ste ga pred časom imeli z odgovornimi uredniki treh deželnih katoliških tednikov.

Katere so torej osnove zdravega evropskega čutenja? Odkritosčno se ne spomnim, da

bi kdaj izrekel te besede: z dovolite mi – s precejšnjo mero zaskrbljenosti. Če namreč gremo v smeri evropske globalizacije, bodo različne kulture nedvomno propadle v kotlu presplošnega evropskega koncepta, česar si nikakor ne želim. Pravšnja Evropa mora sprejeti in čuvati kulturno dediščino slehernega naroda. Taka izhodiščna diskriminanta bo lahko postala podlaga za medsebojno soočenje vseh Evropejcev

veliko tako na Tržaškem kot na Koprskem: ob nedavnem odprtju novega refektorija Giorgia Monti v Trstu je bil prisoten tudi g. Franc Prelc, ravnatelj območne Karitas za primorsko Istro; pred kratkim je delegacija tržaške Karitas z mojim vikarjem, msgr. Vončino na čelu, obiskala msgr. Piriha, da bi skupno določili smernice nadaljnega sodelovanja. Globoko sem prepričan o moči, ki jo milost ima pri premoščanju pregrad. Usklajevanje delovanja obeh Karitas je danes neobhodno potrebno zato, ker se je t. i. nova revšči-

Foto DPD

in hkrati tudi pravšnje dejanje nove Evrope. V takem okviru bomo lahko določena stališča delili, do drugih pa si bomo dovolili ohraniti spoštljivo distanco.

Žalostno podoba bi imela taka Evropa, ki bi v svoji duši ne ohranila osnov večkulturnosti in 'bravivosti'. Osnove zdravega evropelizma slonijo na spoštovanju narodnosti in narodnih identitet v složnem prizadevanju po neutrudnem soočanju z ostalimi svetovnimi stvarnostmi.

Kako so se v času Vašega tržaškega škofovanja razvili odnosi s sosednjo slovensko Cerkvijo, predvsem pa s koprsko škofijo? Tržaška Karitas je močno prispevala, da bi se ti dve stvarnosti dejansko približali. Središča Karitas v Trstu se obenem v zadnjih letih spopadajo z vedno hujšo revščino: kako se kot cerkveni dostojanstvenik soočate s tako nevarno družbeno problematiko?

Odnosi s koprsko škofijo so v teh letih bili prijateljski, iskreni. Večkrat sem imel priložnost, da sem sočasno s koprskim škofom msgr. Metodrom Pirihom in njegovim pomožnim škofom msgr. Bizijakom (med raznimi priložnostmi bi rad omenil jubilejno tisočletno obletnico obstoja koprške škofije in sveto mašo ob Marijinem vnebovzetju, ki je bila pred leti v cerkvi v Starih Miljah), na katero me veže globoko spoštovanje. Res je, da sta tržaška in koprška škofija začeli novo trajno sodelovanje prav zaradi prizadevanja naše in koprške Karitas. Skupnih koordinacijskih srečanj je bilo že

na močno usidrala tudi v takih družbenih segmentih, ki so lahko pred mnogimi leti shajali brez večjih finančnih težav. Iskreno vam povem, da ob svojem prihodu v Trst nisem še zdaleč mislil, da je revščina v našem mestu tako razširjen pojav: v mislih nimam očitne revščine, ki je že na prvi pogled razvidna pri priseljencih, govorim namreč o taki revščini, kateri so podvrženi stalni prebivalci Trsta: s tovrstnim težkim položajem sem se soočal med svojimi obiski v določenih mestnih rajonih, pri nekaterih tržaških družinah. To prikrito revščino, ki jo osebe doživljajo s pokončnim dostojanstvom, spremlja večkrat samota, ki človeka uničuje.

Zaključno sporočilo II. Tržaške cerkvenega simpozija, ki se je sklenilo leta 2003, je povzelo velike tematike dialoga in premoščanja težav: obenem je simpozij osnoval na Božji besedi, na družini in na mladih pot, ki pelje v prihodnost: kako je naše mesto po petih letih udeležilo iztočnice tega simpozija in kako se je na te tematike odzvala slovenska pastorala?

Med mnogimi sklepi simpozija sta bili med drugim izrečeni želja in potreba po vedrejšem, priscrnejšem in bolj odprtem sožitju med Italijani in Slovenci, ki so – podčrtujem – sobratje ene same Cerkve. Izsledki srečanj, ki so naglasili potrebo po osnovanju naše življenja na Božji besedi, so se pri italijanski verski skupnosti udeležili v nadaljnjem dveletnem skupnem razmišljanju o ver-

skih problematikah, med slovenskimi verniki pa so spriči drugačnih pastoralnih okoliščin obrodili spoznanje, da je priporočljiva občasna naveza s pastoralnimi načrti sosednje Slovenije: zahvaljujem se zato našim duhovnikom, ki so na tej poti storili pravšnje korake in hkrati z dejanskim delom opredmetili tudi ostala idejna izhodišča simpozija – se pravi odnos, ki ga moramo gojiti do družine in do mladih.

Prav je zato, da se pastorala za slovenske vernike v nekaterih pogledih zgleduje po smernicah Cerkve na Slovenskem, saj je delo slovenskih škofov v teh letih obrodilo pomembne rezultate in je navsezadnje tudi prav, da so teh dosežkov deležni tudi zamejci: to pa mora vselej veljati hkrati kot obveza za prihodnje načrtovanje skupne pastorale našega mešanega prostora.

Ko je nekdo razmišljal o vojni in miru v Jeruzalemu, je tematično bistroumno povzel: "Preveč zgodovine v premajhnem kraju". Ali je lahko ta analiza prikladna tudi naši stvarnosti? Je, gotovo, da je, a osnovni misli bi še dodal: v zelo kratkem časovnem razdobju.

Naša zemlja je v minulemu stoletju doživela hude preizkušnje: krvavi dogodki so doleteli tako italijanskega kot tudi slovenskega človeka. Pomislimo na čas izpred petdesetih let in še na predhodno obdobje, ko so nacionalna vprašanja oskrunjala človekovo dostojanstvo in zgodovino samo, ter na dejstvo, da so med drugimi tudi slovenski duhovniki bili odvedeni v koncentracijska taborišča; to nasilje se za dušne pastirje v Jugoslaviji ni končalo niti po vojni, saj so bili podvrženi nasilju totalitarnega režima in ideološkega ateizma. Še danes je v naši škofiji nekaj slovenskih, italijanskih in hrvaških duhovnikov, ki so na lastni koži doživeli vse to gorje: ker pa duhovniki živijo v stiku s svojimi verniki, se je ta zločin raznesel nad vsem našim občestvom.

Priznati pa vendarle moramo, da je v teh letih prišlo do tolikšnih sprememb, na osnovi katerih lahko drug drugega že vabimo k očiščenju spomina, kar sem pred leti že jasno izpostavil na srečanju s krajevnimi novinarji. Spomina nikakor ne smemo brisati, negovati ga moramo iz spoštovanja do vseh tistih – ne glede na to, katerega jezika ali kulture so bili –, ki so trpeli. Vse te ljudi jemljem kot sobrate edine krščanske Cerkve, spoštujem pa tudi ostale, ki se nimajo za del krščanskega občestva, so pa ravno tako trpeli kot vsi ostali.

Spomin pa lahko očistimo le takrat, ko se ga lotevamo brez občutka distance, brez zadržkov, brez ovir do dejanskega medsebojnega soočanja.

Večetnični in večkulturni Trst: te besede so nekoč globoko zaznamovale obličje našega mesta, v času pa – predvsem zaradi zgodovinskih sunkov – so se porazgubile, razvodenele, postale so fenomen, ki ga je preplaval ravnodušni enostranski vidik vsakdanjega življenja večine. Te besede, ločene od kulturnega izročila, zaradi katerega je Trst nekoč zaslovel, so danes postale zgolj geslo težko prepričljivih reklamnih sloganov.

Odgovor na to vprašanje bom enostavno zasnoval. Nekdo, ki bi danes gledal na naše mesto, bi težko prezrl dejstvo, da je Trst dejansko že itak večetnično in večkulturno mesto. Nekdo pa bi se lahko vprašal, ali se lahko sploh taka raznovrstnost kultur in jezikov, ki tvorijo raznolične življenjske navade in miselne vzorce, uskladi s – dovolite mi ta izraz – 'tržačnostjo', se pravi s skupno lastnostjo, ki izhaja iz našega skupnega in predvsem specifičnega bivanja na tem področju. Prepričan sem, da se lahko!

Dovolj je, da se ozremo v preteklost: verjamem, da je tudi prihod prvih grških trgovcev v 18. stoletju razdražil tedanje Tržačane. Sčasoma pa so se grški bratje odlično vključili v mestno tkivo in postali pomembni sooblikovalci tržaškega gospodarskega in kulturnega vzpona. Podobno velja za srbske pravoslavne priseljence, ki so pred mnogo leti prispevali v Trst, kjer je habsburško cesarstvo močno ščitilo katoliško dediščino: kako bi si lahko danes predstavljali naše mesto brez njihovih prispevkov?

Večetničnost in večkulturnost je za Trst resnično dejstvo, ki se mora v prihodnosti še naprej udeležati po smernicah integracije, kar pa – pozor – nikakor ne pomeni asimilacije različnih tržaških duš. Gre enostavno za integracijo vseh teh različnih stvarnosti, ki so dragocene in jih ne gre podcenjevati, v en sam načrt, v en sam način življenja, na točno določenem ozemlju in točno določenem časovnem trenutku.

Elementi, ki tvorijo raznolikost našega mesta, že samo zaradi svoje prisotnosti izjavljajo 'ravnodušni enostranski vidik vsakdanjega življenja večine'. (Še enkrat poudarjam, da izrazov večina in manjšina nerad uporabljam.) Če pa se bolj razširjena kultura ne bo znala odpreti manj razširjeni dediščini – in obratno –, bodo še naprej obstajale pregrade, ki bodo onemogočale obojestransko razumevanje in soočenje.

S kakšnimi besedami bi radi nagovorili slovensko skupnost, ki iz leta v leto čuti kot neobhodno potrebno krepitev števila slovenskih dušnih pastirjev?

To svojo misel oz. zaskrbljenost sem poudaril že ob koncu nedavnega Marijanskega shoda. Žal ne moremo več vsem slovenskim župnijskim skupnostim nuditi podporo domačega župnika; obenem nismo več zmožni speljati v našem mestu take pastorale, ki bi odgovarjala potrebam župnij, kjer živijo verniki slovenske narodnosti. S tem se moramo žal soočiti.

Nikoli nisem verjel, da se duhovniki rojevajo iz dneva v dan. Verjamem pa, da se lahko število duhovnikov podkrepilo po obdobju močnega pastoralnega prizadevanja naših sedanjih dušnih pastirjev. Žrtvovanje in mogoče tudi bolečina današnjih duhovnikov sta vendar lahko podlaga za posvetitve novih duhovnikov v prihodnosti. Slovenski verniki se morajo zato zavedati širokodušnosti slovenskih škofov, predvsem msgr. Piriha kot tudi salezijancev in drugih redovnikov, ki so nam v preteklosti močno pomagali. Včasih se nasmehnem svoji želji: nekoč, ko bo odbila moja ura, bom z lahkim srcem zapustil življenje, vedoč, da se je kak mlad slovenski vernik vpisal v semenišče: hvaležen bom Gospodu, če bo ugodil tej moji želji. Večkrat smo z msgr. Rodetom in msgr. Uranom razmišljali, da bi ljubljansko semenišče lahko sprejemalo večje število mladih s te strani meje, ki bi se po opravljenem študiju vrnili v tržaško škofijo in začeli dejansko dušno pastirsko delovanje. To je pri nas težje kot v Sloveniji.

Če z mislijo poletim po naših župnijah od Doline, prek Bazovice do Svetega Križa, se dobro zavedam, kako pomembna bi bila prisotnost slovenskega duhovnika, ki bi lahko ponovno segel v tamkajšnje kulturno in versko dediščino in bi bil predvsem vzor mladim generacijam – še najbolj skavtom, ki so edina široka organizirana skupina med mladimi Slovenci. Prosil in molil bom Gospoda, da bi med nas poslal kakšnega novega mladega duhovnika. To je storil tudi ljubljenski msgr. Jakob Ukmar, čigar škofijski postopek beatifikacije bomo sklenili najkasneje oktobra.

/ stran 5
Igor Gregori

POGOVOR G. Iztok Mozetič

Osebna izkušnja na svetovnem dnevu mladih

G. Iztok Mozetič je med najmlajšimi duhovniki v škofiji Koper; zaupana mu je dušna oskrba treh župnij na obronkih Krasa, Istre in Brkinov: Rodik, Klanec in Hrpelje-Kozina. Doma je iz župnije Bilje na Goriškem, v bližnji župniji Kristusa Odrešenika v Novi Gorici je nastopil prvo službo kot kaplan. Tam se je posvečal mladim in deloval kot duhovni asistent skavtov ter prinesel v naše kraje številne izkušnje.

sprejem papeža v četrtek, križev pot po ulicah Sydneyja v petek in seveda vrh svetovnega dneva, ki se je začel v soboto z romanjem čez Sydney Harbour Bridge, nadaljeval z vigilijo na prireditvenem prostoru Randwick in zaključil v nedeljo, 20. julija, z mašo, ki jo je vodil papež Benedikt XVI. in pri tem razglasil prihodnji svetovni dan mladih, ki bo v Madridu l. 2011.

Pravzaprav ste se s skupino slo-

maju in Stični. Sam polet je trajal dvakrat po približno 10 ur (München - Bangkok - Sydney), časovni razmik je bil 8 ur. Iz poletja smo prišli v zimo (južna polobla). V Sydneyju so nas sprejeli izredno gostoljubni Slovenci iz kraja Wollongong, ki je približno 100 km oddaljen od Sydneyja, velik pa kot naša prestolnica Ljubljana; tu je tudi sedež škofije. Tu smo od 6. do 14. julija preživljali dneve po škofijah. Tamkaj živeti Slo-

pnem srečanju na univerzi v Wollongongu in v dvorani stadiona, kjer je skupno sv. mašo vodil domači škof - bilo nas je zbranih okoli 10000 ljudi. V samem Sydneyju pa so nas sprejeli franciškani v slovenskem misijonu, v predelu Merrylands (približno pol ure z vlakom iz centra). Tam so tudi bile kateheze za mlade, ki jih je vodil škof Štumpf.

Organizatorji so pripravili bogat program, ki je potekal v Sydneyju na različnih prizoriščih. Ali lahko opišete dogodek, ki je Vas najbolj nagovoril?

Najbolj me je nagovorila vigilija na predvečer svetovnega dneva mladih: papežev nagovor, slavje luči, pričevanja in čiščenje Najsvetejšega. Lepo je bilo doživljati petje množice mladih in tiho mo-

vas, in boste moje priče". Kako je sveti oče Benedikt XVI. to sporočilo približal mladim in ali je bil pri tem uspešen?

Papež je že v svoji lanskoletni poslanici za svetovni dan mladih dal globoka izhodišča. V Avstraliji je to še dopolnil. Mlade in vse, ki se z mladimi ukvarjamo, čaka izziv, da se vanje poglobimo in jih prenesemo v konkretno življenje.

Ena od novosti na letošnjem svetovnem dnevu je bila, da so lahko udeleženci na svoje mobilne telefone prejeli sporočila papeža Benedikta XVI. Kako je bila ta pobuda sprejeta med mladimi? Ali je Cerkev dovolj prožna pri koriščenju sodobnih komunikacijskih orodij pri nagovarjanju mladih?

Kar mi je uspelo zaslediti, so mladi z veseljem sprejemali to pobudo, za vse nas kristjane pa so pridobitve tehnike seveda izziv za nagovarjanje mladih.

Srečanja se je udeležilo 500.000 mladih z vseh koncev sveta. Kako so v tej množici prišli do izraza Slovenci in kakšno sporočilo so prinesli v domovino?

Na zunaj smo bili prepoznavni po zastavah. Ko smo se pogovarjali z drugimi, je večina od njih kar dobro vedela, kje je Slovenija v Evropi. Upam, da smo romarji prinesli domov vsaj nekoliko mladostnega vzdušja.

V soboto, 20.9.2008, je v Stični potekal slovenski festival mladosti in vere, ki obenem predstavlja začetek pastoralnega dela z mladimi v novem šolskem letu. Kako je letos nagovoril mlade?

Mladi so bili navdušeni, tudi ti, ki so bili na avtobusu Kraške dekanije. Želja je, da bi navdušenje prenesli v domače družine in župnije.

Cerkev v Sloveniji je letošnje pastoralno leto posvetila pobudam, ki naj bi najbolj nagovarjale mlade. Kako bo organizirana mladinska pastorala na vašem delovnem področju in kaj lahko ponudi mladim?

Leto mladih je v prvi vrsti namenjeno nosilcem mladinske pastorale. Konkretno v Kraški dekaniji spodbujamo mlade, da odkrivajo svoje mesto v domačih župnijah, podpiramo skavtstvo in oratorije, razmišljamo tudi o neke vrste dekanijskih dnevih mladih v adventu in postu, verujemo pa tudi v moč delovanja Svetega Duha, ki mladim daje notranji žar in moč.

Za pogovor se vam iskreno zahvaljujem.

Jana Barba

venskih romarjev na pot odpravili že kakšen teden prej. Kako ste doživeli nam tako oddaljeno deželo Avstralijo?

Dve pripravi sta bili v aprilu in

vinci so nam pripravili izredno lep sprejem v klubu Planica in nam seveda razkazali okolico. Živelimo smo pri družinah. Z ostalimi romarji smo se sestali na sku-

litev mladih na kolenih pred Najsvetejšim.

Svetovni dan mladih je potekal na temo "Prejeli boste moč, ko bo Sveti Duh prišel na

V goriškem nadškofijskem tedniku več prostora tudi za slovenščino

Odprtje prenovljenih prostorov goriškega tednika Voce Isontina

Odprtje prenovljenega sedeža goriškega nadškofijskega tednika Voce Isontina v sredo, 1. oktobra, je bil lep dogodek. Krajšega slavlja se je udeležilo - poleg nadškofa msgr. Dina De Antonija - nekaj predstavnikov krajevnih oblasti, zraven so bili prejšnji uredniki, kolegi, sodelavci, nekaj duhovnikov in osebe škofijskih uradov. Navzoči smo bili tudi člani uredništva našega Novega glasa, saj v zadnjih letih skupno s sestrskim tednikom Voce Isontina več sodelujemo, delimo in gradimo isti prostor. Predaja obnovljenih prostorov je pretveza, da se srečamo in obnovimo namere o sodelovanju, saj naše mesto je kulturno bogato, večplastno in po svoje edinstveno, je v svojem pozdravu povedal urednik Mauro Un-

garo. Zahvalil se je nadškofu, svojim predhodnikom msgr. Maffeu Zambonardiju (ki je umrl dan kasneje), g. Renzu Boscarolu, Andrei Bellaviteju in msgr. Giuseppeju Baldasu, pa tudi sodelavcem, ki so "jamstvo prihodnosti", operaterjem v drugih škofijskih uradih, ki so - kot sotrudniki tednika - sredstvo v službi nadškofije, predsedniku uprave Giorgiu Grattonu in ožjima sodelavcema na uredništvu, Simonetti in Pierpaolu, ter nazadnje vsem kole-

gom časnikarjem. Voce Isontina je trdno povezan s teritorijem, je njegov del. Povzel je papeževo vabilo katoliškim medijem, naj znajo na filozofski način gledati "onkraj 'predzadnjih stvari' v smer zadnjih". Župan Ettore Romoli se je zahvalil krajevni Cerkvi za njeno podporo ljudem v preteklosti in tudi danes, prefektinja Maria Augusta Marroso pa je izrazila željo, da bi se tako časnikarji kot vsi ljudje vrnili k bolj etičnemu življenju.

Nadškof Dino De Antoni je izrazil zaskrbljenost, ker je t. i. manjši tisk na udaru, saj tak tednik ima pomembno vlogo, saj dosega ljudi, ki ne berejo dnevnikov, po njem pa segajo tudi taki, ki ne zahajajo v cerkev. Zaželel je, da bi okrog njega bilo čim več mladih, da bi prinašali novih in živahnih idej. Pomembno je, da tednik ostane formativen in da ne zdrsne na raven župnijskega lista. "Cerkev ima še kaj povedati in ponuditi"! Nadškof je na koncu pred vsemi tudi izrazil željo, da bi se v tedniku našlo kaj več prostora za slovensko besedo, tudi za preproste besede in stavke, da bi se italijanski bralci tako lahko približali našemu jeziku. Urednik Ungaro je potrdil ta namen in napovedal, da imajo v načrtu obliko sodelovanja s tednikom Družina, da bi se preko tega dva naroda in dve Cerkvi tudi zblížali. Po nadškofovi molitvi in blagoslovu je nadškofijski ekonom g. Nino Comar prerezal trak in novi sedež uredništva in uprave je bil predan svojemu namenu. Kolegom, ki bodo delovali v njem, želimo čim več uspehov in sardov tudi skupnega snovanja!

DD

Slovenci v Milanu

Jeseni leta 1968 je pokojni msgr. Ignacij Kunstelj nepričakovano obiskal družino Blažič, ki je že nekaj let živila v Milanu, daleč od rodne goriške dežele. Sredi dopoldneva je pozvonil na hišni zvonec in po kratkem, vljudnem pozdravu prosil, naj se takoj povežejo s čim večjo skupino Slovencev, ki so takrat živeli v Milanu. Oskar in Tatjana sta bila presenečena in vznemirjena: samo nekaj ur časa in to sredi nedeljskega praznika, ki je za Milančane dan prostosti! Pa vendar jim je uspelo. Popoldne istega dne so obhajali v baziliki sv. Ambroža prvo sv. mašo v slovenskem jeziku. Navdušenje nad novo pridobitvijo ni nikoli usahnilo, pač pa se je vedno bolj bogatilo. Od tedaj odhajajo slovenski duhovniki v Milan in enkrat ali dvakrat mesečno obhajajo evharistijo, obiskujejo slovenske rojake, prinašajo novice iz domovine in skrbijo za narodno in versko istovetnost Slovencev v Lombardiji.

Kunstelj, Rode, Škrj, Jezernik, Simič, Taljat, Bolčina so le nekatera imena duhovnikov, ki so se vrstili v teh letih. Med njimi moramo podčrtati vlogo msgr. Simiča, ki se je največ časa mudil v Milanu ter vzpostavil prijetno in trdo skupnost vernikov in narodnjakov. Ob 40. obletnici skupnosti se Slovenci v Milanu želijo zahvaliti Bogu, duhovnikom in vsem, ki so jih kdajkoli obiskali. To bodo storili v nedeljo, 19. oktobra, ob 15.30 v baziliki sv. Ambroža v Milanu. Iskreno pričakujejo, da se čim več ljudi pridruži njihovem veselju.

28. NAVADNA NEDELJA

Iz 25,6-10; Ps 23; Flp 4,12-14, 19-20; Mt 22,1-14

V današnjem evangeliju nam Jezus govori v priliki o svatbi. Prilike osvetljujejo Božje kraljestvo, v katerega Bog vabi. Taka je tudi naša prilika.

Prilikam je skupno vabilo nebeškega Očeta vsakemu človeku, ki se mora odločiti za vstop v to kraljestvo ali pa se izreče, četudi ne izrecno, proti temu vabilu. Zdi se pa, da se večina ljudi ne zanima za kraljestvo, ki ga ni mogoče preveriti in ga oblikovati po lastnih željah in interesih. Vera pa zahteva brezpogojno zaupanje v Boga, ki ga ne vidimo, a ki smo ga spoznali po vesti, po zgladnem življenju vernih in na nešteto drugih načinov, posebno po Svetem pismu. Danes nam Jezus govori o kraljestvu, ki ga primerja svatbi.

Kralj pripravi slavlje poroke za sina. S svatbo

želi razveseliti širok krog ljudi, toda naleti na razjarjenost nekaterih povabljenih. Gotovo je tudi doma nevoščljivost, ki se ji pridruži še lakomnost. A vera je dar, ki ga daje samo Bog. Zato velja samo Bogu hvala, zahvala in čast. Vabilo na svatbo je od nekdaj veljalo za veliko čast in zaupno prijateljstvo. Na "ohce-tih" so se ljudje zlahtali. Nastajali so in se krepili nove družinske vezi in nova spoznanja ter celo obljube novih zakonov. To je bilo mogoče tem bolj, ker so svatbe trajale kar nekaj dni. Današnja prilika poudarja, da je svatba imenitna. Prireja jo kralj, s čimer razveseljuje goste. Počasti sina-ženina, pa tudi kralju gre vsa čast, saj je vse imenitno pripravljeno.

Kralj je razposlal veliko služabnikov vabiti ljudi na svatbo. Toda ljudje, ki so bili povabljeni, niso čutili nobenega veselja do kraljeve svatbe. Kraljeve služabnike, ki so hiteli vabiti, so slabo sprejeli, zasramovali so jih, tudi pretepli in nekaj celo pobili.

Opraviti imamo z nerazumnim ravnanjem povabljenec. Enako zadržanje do vere, do Božjega kraljestva imamo tudi danes in po-

nekod še pobijanje kristjanov samo zaradi vere v Jezusa. Zato kralj nastopi ogorčeno in brez usmiljenja do ubijalcev. Izreče hudo sodbo poboja vseh krivcev.

Mi bi v takih primerih radi videli, kaj se dogaja za zaveso smrti, takoj po smrti, s tem ali onim tiranom, če je Bog pravičen in podoben, a čakati moramo potrpežljivo, dokler se vse ne izpolni, kar je napovedano od začetka sveta.

Vsekakor prilika razodeva trmo in zavračanje judovskih prvakov Jezusa kot mesija. Njega in njegove služabnike, preroke in apostole in vse verne zagrne huda preizkušnja, razdejanje in požig Jeruzalema in templja, ki je bil ponos vseh Judov in znamenje vere v enega Boga. A vsega tega niso bili vredni. Še do danes se je ohranilo le malo od opustošenja Jeruzalema in templja po Titu l. 70 po Kr. Prilika nas uči, da se bomo rešili samo po Božjem usmiljenju, a ne brez del, prečiščenja v ognju trpljenja. Bog pa bo sodil delo vsakega posameznika.

Jezus vabi v kraljestvo dobre in hudobne, a še te samo, če bodo v svatovski obleki dobrih

del. Ta rešuje v nebeško domovino. Božjemu vabilu v skrivnostno življenje v Bogu naj odgovarjajo dobra dela.

Bog imenuje nebeško kraljestvo kot gostijo že v Stari zavezi. Prerok Izaija takole piše: "Gospod nad vojskami bo na tej gori pripravil vsem ljudstvom gostijo z izbornimi jedmi, gostijo z zlahtnimi vini. Na tej gori bo pretrgal zagrinjalo, ki zagrinja vsa ljudstva, in pokrivalo, ki pokriva vse narode; za vselej bo uničil smrt. Gospod Bog bo obrisal solze z vseh obrazov in z vse zemlje bo odstranil sramoto svojega ljudstva. To je Gospod, ki smo ga čakali, radujmo in veselimo se, da nas je odrešil" (Iz 25,6-10).

Psalm govori, da je Bog pastir, ki nudi ovцам dobro pašo in vso potrebno vodo. Je s človekom, ki ga vodi tudi v temni globeli. Pastirska palica je dana, da vodi ovce, gorjača pa, da brani pred napadi zverin. Pred njim gregrinja mizo, olja mu ne manjka. Človeka, ki veruje, spremljata milina in dobrota" (Ps 23,1-6).

V pismu Filipljanom apostol Pavel nas uči hvalečnosti za vse, kar prejemo, ker je vse dar.

S 1. strani

"Kdor ni toliko pogumen..."

Tržaški škof je na začetku svojega posega pozdravil somaševalce verske svečanosti: najrobijskega škofa, kardinala Johna Njueja, goriškega nadškofa Dina De Antonija, videmskega nadškofa Pietra Brolla, pordenonskega škofa Ovidia Poletta, koprškega škofa

označil blaženega Francesca Bonifacia za vzornega duhovnika, ki je znal darovati svoje živl-

je nadškof Amato uporabil za presojo današnjega položaja krščanstva, ki doživlja ravno tako

kot v času po vojni hude preizkušnje. Prefekt je opozoril namreč, da je tudi današnji čas čas mučencev. "Čeprav so vse države na splošno sprejele temeljne človekove pravice, se tudi danes kristjanom krati verska svoboda", je dejal in navedel huda protikrščanska nasilna dogajanja na Kitajskem, v Turčiji, Somali, Iraku, Nepal, Bangladešu, Pakistanu, Nigeriji, Etiopiji, Eritreji, Sudanu, Egiptu in Indiji. Ali se naša zahodna družba tudi boji evangelijske resnice? Msgr. Amato je prepričan, da se. "Tudi pri nas poteka podtalno protikrščansko

z lahkomišelnimi in površinskimi idejami, ki so odkrito protikrščanske". Današnja družba zahteva zato, da se duhovniki in verniki pogumno vedejo in da v celoti proglašajo besedo evangelija, "tako kot je to storil blaženi Francesco Bonifacio".

Pred koncem svete maše je pred zbor somaševalcev stopil brat pokojnega Francesca Bonifacia, Giovanni, ki se je v krajšem nagovoru zahvalil vsem, ki so pripomogli, da se je proces beatifikacije pokojnega družinskega člana pozitivno iztekel. V znak hvaležnosti je Giovanni Bonifacio poklonil tržaški škofiji kelih, s katerim je blaženi obhajal na svoji prvi maši, in njegovo štolo. Ta dva predmeta bosta odslej edini relikviji pokojnega duhovnika: običajnih telesnih fragmentov v

Misel msgr. Alojzija Urana

"Mučeništvo Francesca Bonifacia presega predvsem meje, ki jih ljudje postavljamo in ki so povzročale vedno nove konflikte. Ker danes pri

njegovi beatifikaciji ni bilo govora o raznih političnih nasprotovanjih in je bilo poudarjeno versko darovanje, ki ga je on izkazal s svojim duhovništvom, daje upati, da bo v prihodnje mogoče premostiti razlike, ki so žal še vedno navzoče. Tržaški škof Evgen Ravignani je z veliko modrostjo pripravil proces beatifikacije in tudi današnje praznovanje. Blaženi Francesco Bonifacio ne predstavlja le človeka iz Istre, ki je vseskozi pričal evangelij: postal je predvsem simbol kristjana, ki je v vsakem trenutku pripravljen darovati življenje za vero".

Foto IG

fa Metoda Piriha, ljubljanskega nadškofa in metropolita Alojzija Urana, številne škofove iz drugih italijanskih dežel ter duhovnike s Tržaškega; prisotna sta bila tudi škofov vikar za Slovence msgr. Franc Vončina in msgr. Marij Gerdol ter p. Rafko Ropret. Slavnostno sveto mašo je vodil prefekt vatikanske Kongregacije za zadeve svetnikov nadškof Angelo Amato, ki je v svoji homiliji

jenje za krščansko vero. "Ker je blaženi predvideval možnost svojega mučeništva, je v svojo beležko nekoč zapisal: 'Živimo v junaških časih: junaki smo zato, da bi bili - če bi bilo treba - sveti, sveti do mučeništva'. Pred svojim žrtvovanjem pa je slavnostno izjavil, da, 'kdor ni toliko pogumen, da bi umrl za lastno vero, je nevreden, da bi jo izpovedoval'. Mučeništvo g. Bonifacia

Foto IG

Kristusovo besedo je pričal do konca življenja

dobrosrčnosti in prizadevnosti.

27. decembra ga je nadškof Margotti v baziliki sv. Justa posvetil v duhovnika. Prvi dve leti svojega dušnopastirskega dela je preživel v Novigradu, kjer se je ukvarjal predvsem z mladino. Leta 1939 je kot župnik služboval v Krašici, majhnem naselju

Rodil se je v skromni in globokovrni družini v Piranu 7. septembra 1912. Bil je drugi sin od sedmih otrok.

Družinsko okolje, ki so ga zaznamovale preprostost, delavnost in molitev, je Francesca spodbujalo k želji, da bi nekoč postal duhovnik. Kot najstnik je vstopil v koprsko semenišče, kjer je obiskoval gimnazijo, teološke študije pa je dokončal v goriškem semenišču. Sošolci se ga spominjajo predvsem zaradi njegove

med Bujami in Grožnjanom, kjer je marljivo skrbel za krščansko skupnost s poučevanjem verouka, s priporočili za redno obhajanje zakramentov in verskih svečanosti, z obiskovanjem bolnih domačinov, s čiščenjem sv. Rešnjega Telesa in Matere Božje ter z izobraževanjem mladih preko vzgojnih načel Katoliške akcije (Azione Cattolica).

G. Francesco Bonifacio je svoje življenje popolnoma posvetil dušnopastirskemu delu, zaradi česar je vedno bil trn v peti osebam, ki so skušale odtujiti vero od ljudi.

Takoj po vojni je jugoslovanska uprava množično podpirala in širila protiversko stališče na vseh nivojih. Pastoralno delo g. Bonifacia je bilo zato močno okrnjeno, vendar se ni vdal. Ko je na zagovoru v Trstu vprašal msgr. Santina, ali naj se umakne na varno, ga je škof zaprosil, naj nadaljuje svoje delo. "Od svojega škofa sem si želel prav tak odgovor", mu je odvrnil g. Bonifacio. Ko se je 11. septembra 1946 vračal iz Grožnjana v Krašico so ga nekateri jugoslovanski vojaki ugrabili in - kot trdi množica prič - odvedli v gozd, kjer so ga 'prepuščili' nemili usodi.

O tem, kako je g. Bonifacio stopil v večni Božji objem, je znanih več verzij: vse pa odločno potrjujejo, da je do zadnjega izpričeval Kristusovo besedo: znebiti so se ga hoteli zaradi njegove velike vplivnosti na ljudi, predvsem na mlade. Tedanja oblast ga je usmrtila zaradi sovražstva do Boga in Cerkve in zaradi njegove zvestobe duhovniškemu poklicu in dušnopastirskemu delu.

tem primeru ni, saj trupla pokojnega Bonifacia niso nikdar našli. Verski svečanosti, ki jo je spremljalo petje (pretežno v italijanščini, mestoma tudi v latinščini in slovenščini) tržaškega stolnega zbora, so prisostvovali predstavniki javnih ustanov in oblasti. Isto klop v osrednji ladji so med drugim zasedali tržaški župan Roberto Dipiazza, predsed-

nica pokrajine Maria Teresa Basa Poropat, podtajnik na italijanskem ministrstvu za okolje Roberto Menia in nekdanji minister Rocco Buttiglione ter tržaški prefekt Giovanni Balsamo.

Stran je pripravil Igor Gregori

Foto IG

Proces beatifikacije

Proces beatifikacije g. Francesca Bonifacia poteka že vrsto desetletij.

Med 1959 in 1970 je nadškof msgr. Santin začel dokazni postopek in začel zbirati potrebno dokumentacijo v zvezi z mučeništvom g. Bonifacia: dokumentirana so tako bila bistvena pričevanja oseb, ki so duhovnika poznale. Leta 1970 je tržaško-koprski nadškof imenoval p. Antonia Cairolija za postulatorja, papeža Pavla VI. pa zaprosil, naj sproži cerkveno preiskavo. Prvi fazi škofijske sodne obravnave je v letih 1972 - 1974 sledil msgr. Evgen Ravignani. Tržaški škof msgr. Lovrenc Bellomi je leta 1995 zasnoval novo škofijsko sodišče, ki je imelo nalogo, da z dopolnjeno dokumentacijo sklene prvo stopnjo škofijske obravnave: ta se je namreč zaključila leta 1998, nato je bil ves material posredovan Kongregaciji za zadeve svetnikov s prošnjo, da bi potrdila mučeništvo g. Bonifacia. Postopku procesa sta sledila postulator g. Luca De Rosa in msgr. Ettore Malnati v vlogi predsednika sodišča, ki je imel nalogo, da načrtno organizira ves material

postopka: zbrati je moral osebne dokumente in zapise pokojnega in jih hkrati presoditi z moralnega in teološkega gledišča, poglobiti se je moral v zgodovinsko ozadje tedanjega povojnega časa itd. Papež Benedikt XVI. je po globoki in modri presoji opravljenega dela Kongregacije 3. julija 2008 priznal mučeništvo iz sovražstva do vere (odium fidei) služabnika Božjega g. Francesca Bonifacia.

Cerkveno pravo določa, da zaradi mučeniške smrti ni potreben nikakršen posmrtni čudež za prehod iz blaženega položaja v svetniški stan: v tem primeru je namreč odločilno splošno priznanje velike vrednosti oz. veljave mučenika v širšem prostoru, ne le v kraju, kjer je v življenju deloval.

G. Francesco Bonifacio je tako postal prvi svetnik tržaške Cerkve po zelo dolgem obdobju: zadnji mučeniki tržaške Cerkve, ki jih danes častimo - kot zagotavlja msgr. Ettore Malnati -, segajo v čas izpred 1.600 let, to je v obdobje hudih protikrščanskih preganjanj.

S 3. strani

Naš prostor namreč ni...

Vselej, ko ste se srečali s slovensko versko skupnostjo, ste poudarili, kako pomembno je petje v bogoslužju: "In vi Slovenci lepo poje", ste vedno dobrohotno dodajali. Kako ste se zato počutili med krajšim bivanjem v družbi pevcev Zdrženja cerkvenih pevskih zborov Trst, ki so tokrat na Ptujem imeli tradicionalni poletni seminar?

Takoj bi se vrnil mednje! Prevozil sem dolgo pot, a voznja me pretežno ne utruja. Bil sem izredno zadovoljen, da sem preživel krajše obdobje v stiku s prelepo naravo, - ki sem jo sicer že nekoliko poznal -, predvsem pa s prisrčnimi ljudmi, ki so me sprejeli z

radostnim nasmehom in iskreno besedo. Med darovanjem svete maše sem lahko okusil slastne pevske sadove enotedenskega seminarja. Vedno sem trdil, da slovenski narod rad poje: pevci ZCPZ so to še enkrat potrdili. Na Dragi sem ponovno poudaril, naj bodo Slovenci ljubosumni na svoje korenine, predvsem pa na izročila, ki ga pevska sposobnost bogati.

Dodajam tudi, da sem dan po svojem prihodu na Ptujsko Goro namenil pevcem, zborovodjem in organistom nekaj napotkov v zvezi z liturgičnim petjem, kar so prisotni res dobro sprejeli. Skratka: počutil sem se kot doma. Do svoje vesti imam morda en sam očitek, in sicer, da sem se seminarja udeležil le enkrat.

Kako bi radi, da bi se Vas v prihodnosti spomnili Vaši sobratje slovenske narodne skupnosti? Zadovoljen bom, če se me bo

kdo spomnil kot osebo, ki je vselej skušala ljubiti slovenske sobrate in jim služiti, jih skušala utrditi v veri in v pripadnosti do lastnega kulturnega in krščanskega izročila.

Kako pa boste po upokojitvi preživljali prosti čas? Verjamem, da bo prostega časa zelo malo; to mi je potrdil neki škof, ki se je pred nedavnim umaknil v zasebno življenje. Vrsto obveznosti sem sprejel že pred časom: morda bom sodeloval pri kakšnem skupnem načrtu sosednjih škofij, morda bom nudil svojo izkušnjo kakšnemu mlademu župniku. Goto bom nadaljeval načrte, ki sem jih ob svojem škofovskem posvečenju zaradi drugih razumljivih obveznosti nekoliko zanemaril; veliko bom tudi študiral.

Največ časa pa bom preživel ob molitvi: molil bom za svoje ljudi, ki sem jih vedno ljubil. To sem si obljubil in to bom tudi storil!

preganjanje v obliki zasmehovanja, sprevrčanja dejstev in besed, žalitev in razglašanja krivičnih zakonov. Mediji nas tlačijo

Kratke

Dvojezično poslovanje na pokrajini

V imenu pokrajinskega tajništva SSK izrekam priznanje goriški pokrajinski upravi in njenemu predsedniku Gherghetti zaradi daljnoročne odločitve, da uredi status tistih uradnikov, ki so nameščeni za dvojezično poslovanje. Pomembnost takega koraka je v tem, da se tako pravilno izvajajo določila zakonov, ki obravnavajo zaščito Slovencev. Prepričan sem, da je tako dejanje popolnoma v sozvočju z evropskim duhom, po drugi strani omogoča pokrajinski upravni strukturi izpopolnjeno delovanje in odgovarja na dejanske potrebe po dvojezičnem poslovanju, tako v slovenščini kot v furlanščini. Na tak način bo pokrajinska institucija bližje slovenski narodni skupnosti na Goriškem, ki bo imela še dodatno možnost, da se sporazumeva v slovenskem jeziku. To možnost morajo vsestransko izkoristiti tako občani in društva kot tudi javne ustanove, predvsem treh slovenskih občin.

Dejanje je tudi pomembno za osebe samo, saj njihovo delovno mesto ne bo več odvisno od razpoložljivosti deželnih prispevkov, temveč bo temeljilo na redni delovni pogodbi.

Ugotavljam, da bi bilo potrebno take korake napraviti tudi drugod. V prvi vrsti prav na goriški občini, katere uprava bi se morala zgledovati po odločitvi goriške pokrajine. / Pokrajinski tajnik SSK - Gorica, Julijan Čavdek

Obisk pri prefektinji

Novo goriško prefektinjo dr. M. A. Marrosu, so v ponedeljek, 6. t. m., obiskali predstavniki Kulturnega centra Lojze Bratuž, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel in Zdrženja cerkvenih pevskih zborov (F. Žgavec, S. Kerševan in L. Bratuž), da bi ji predstavili svoje delovanje in še posebej koncertno sezono 2008/09, ki se je pravkar pričela. Prefektinjo so povabili na koncerte in obenem izrazili željo, da bi obiskala Kulturni center in se seznanila z ustanovami, ki v njem delujejo.

Vračajo se Pravljicne urice

V jesenskem času, ko se otroci vrnejo v šolske klopi, se vračajo tudi Pravljicne urice v Feiglovi knjižnici. Priljubljeni niz srečanj bo tudi letos popeljal otroke v pravljicni svet s pomočjo številnih pravljicarjev, ki želijo otroke čim bolj približati bogatemu svetu knjige. Srečanja s pravljico bodo potekala v mladinski sobi vsak drugi ponedeljek. V ponedeljek, 13. oktobra, bo knjižničarka Martina Humar pripovedovala pravljico Muc išče čarovnico. Pravljicne urice so namenjene otrokom od 3. do 7. leta starosti. Namen srečanj je poleg uživanja ob poslušanju pravljice tudi spoznavanje različnih vsebin knjige ter uvajanje v redni obisk knjižnice.

Pokrajinska odbornica Mara Černic o Las-Kras

Družba za ovrednotenje in promocijo enotnega Krasa

V zadnjih časih se vse več govori o Las Kras. To je Lokalna akcijska skupina, zadruga z omejeno odgovornostjo. Gre za družbo, ki so jo ustanovili goriška in tržaška pokrajinska uprava ter skupina zasebnikov, kot to predvideva deželni zakon. V italijanščini se družba imenuje Gal-Carso (Gruppo di azione locale Carso).

To naj bi bila, kot nam je povedala goriška pokrajinska odbornica Mara Černic, ki zastopa pokrajino v novi družbi, dejansko naslednica gorske skupnosti, čeprav nova tvorba ni javna institucija, ampak družba. Imela bo celo serijo kompetenc na kraškem območju z glavnim ciljem, da združuje goriški in

tržaški Kras. Potem ko je še doberdobski občinski svet v ponedeljek, 6. t. m., odobril vstop občine v

družbo, je zdaj v Las-u prisotnih vseh šest kraških občin goriške pokrajine (poleg Doberdoba, katerega ozemlje je v celoti na Krasu, še Sovodnje, Zagraj, Ronke, Foljan, Tržič). Te bodo torej zastopane v svetu Lasa ter imele pravico do odločanja in oblikovanja razvojne strategije Krasa. Na Tržaškem še niso glasovale vse občine. Zasebne organizacije z Goriškega v upravnem odboru zastopa Nataša Černic. Do 15. oktobra bo Las Kras moral predstaviti deželni upravi FJK razvojni načrt, za sestavo katerega so se že posvetovali s teritorijem, da bi bil dokument čim bližji stvarnim potrebam vsega področja. Na osnovi omenjenega dokumenta bo dežela določila višino finančnih sredstev, ki naj bi skupno za obe pokrajini znašala približno dva milijona evrov. Vsoto bo družba razdelila po vsem kraškem področju za razvoj tipično kraških pridelkov, za njihovo promocijo, okoljske posege in druge storitve za občane, ki živijo na manj dostopnih območjih.

V petek, 3. oktobra, je goriški župan Romoli obiskal sedež novogoriške univerze v Gorici v Križni ulici 3. Pogovoril se je s predsednikom univerze Zavrtnikom, z rektorjem Žekšem, direktorjem družbe KB 1909 Pericem in drugimi. Zavrtnik je nato častnikarjem povedal, da je bila novogoriška univerza lepo sprejeta, "odpirajo se nove možnosti sodelovanja, zaradi česar ta mlada univerza gleda na prihodnost z optimizmom". Sodelovanje z videmsko in tržaško univerzo je - po Zavrtnikovem mnenju - zgledno; vse tri imajo znanstvene interese od sodelovanja, poleg tega pa ne črpajo iz istih financ. S tržaškimi vseučiliščem imajo več skupnih točk na raziskovalnem področju, z videmsko pa na pedagoškem. Romoli je dodal, da je Gorica zelo počaščena, da ima v mestu slovensko univerzo, ki se ukvarja z okoljem. Izjavil je tudi, da je pripravljen sprejeti še kakšno drugo njeno fakulteto.

Srečanje SKGZ in SSO na temo šole

Katera šola za slovenske učence in dijake v Italiji?

V zadnjih mesecih je po televiziji in drugih medijih veliko govora o italijanskem šolskem sistemu in o reformah (žal v glavnem govorijo le ministri in ministrski sodelavci, zelo malo pa učitelji in tisti, ki so odgovorni za kvaliteto šole), ki jih je ministrica za šolstvo Gelmini začela sistematično izvajati. Po besedah ministrice bodo reforme izboljšale in spremenile podobo državnih šol. Vsi se strinjamo, da je treba izboljšati šolski sistem, toda kakšne so te reforme in kaj "se skriva" za njimi? V osnovni šoli je predvidena vrnitev enega samega učitelja. S tem se veliko ljudi strinja. Toda ali je mogoče, da se je toliko priznanih pedagogov in psihologov zmotilo, ko je pred leti za boljše integracijo učencev predlagalo timsko delo in več sodelovanja med učitelji? Reforme predvidevajo oster "rez" pri proračunu, ki ga država namenja šoli (8 milijonov evrov manj za osnovne in srednje šole v dobi treh let, za univerze je predvidenih 1.500 milijonov manj). Nove ministrske okrožnice predvidevajo odpust v roku treh let 143.000 učiteljev, profesorjev in administrativnega osebja, tako da bodo povišali število dijakov v razredu, zmanjšali šolski urnik, združili ravnateljstva, marsikatera šola bo ukinjena... To je del reform. Vprašanje, ki si ga

postavljamo, je, ali res misli ministrice dvigniti raven šolskega sistema s takimi ukrepi. Mogoče bo dosegla prav obratno.

Kaj pa se obeta slovenski šoli v Italiji? To je bila tema srečanja v sredo, 1. t. m., na sedežu SKGZ v Gorici na pobudo krovnih organizacij in sin-

Foto JMP

dikata. Prisotni so bili - poleg Livia Semoliča za SKGZ in Janeza Povšeta za SSO - še štiri ravnateljice goriških slovenskih šol (pridružila se je tudi že upokojena ravnateljica Mirka Braini), predsednik pokrajinske konzulte Peter Černic, Nataša Pavlin, ravnateljica sloveskega raziskovalnega inštituta SLORI M. Maja Mezgec, Igor Devetak, Igor

Pahor. Med udeleženci se je razvnela debata, ki jo je vodil Livio Semolič. Zavzel se je za iskanje rešitve za čim širše soglasje. Povedal je, da srečanja o šolstvu potekajo tudi v Trstu, kjer so slovenske šole v bolj kritičnem stanju. Povše je poudaril pomen, ki ga ima šola za civilno službo kot element v procesu socialne interakcije in kot dejavnik socializacije. Tudi Maja Mezgec je poudarila pomen, ki ga ima sodelovanje s šolo, posebno za inštitut, kot je SLORI, ki se ukvarja z analizo družbe in je pripravljen nu-

do morali združiti ali črtati. Ravnateljica je izpostavila tudi vprašanje osipa. Meja šolske obveznosti se je letos zvišala na 16 let, kar pomeni, da morajo učenci srednjih šol nadaljevati študij vsaj še dve leti. Na Goriškem nimamo odprte poti za dijake, ki jih zanima vložiti trud v bolj praktične predmete, kot jih ima slovenski deželni poklicni zavod na Tržaškem. Ker pa še ni jasno, koliko ur bo treba skriti, je za višje šole tudi problematično, koliko ur bo ostalo za slovensčino. Na slovenski višji šoli je letos 177 dijakov na klasično-znanstvenih in 113 na tehnično-poklicnih smereh, kar je veliko pod nivojem italijanskih šol. Zato obstaja nevarnost, da nam bodo odvzeli eno ravnateljstvo. Glede na raznolikost šol bo za eno samo ravnateljico zelo obremenjujoče in kakovost bo upadla. Vsaka izmed šestih višjih šol ima specifično smer, posebno tipologijo, ki potrebuje posebno pozornost. Zato se ravnateljica Pirih zavzema, da bi ostali v šolskem centru obe ravnateljstvi. Ravnateljica večstopenjske šole v Doberdolu Sonja Klanjšček je podčrtala, da je trenutno največja težava v osnovni in srednji šoli v Doberdolu prostorska stiska, in je prosila pomoč civilne družbe. Tudi osnovno šolo v Romljanu pesti prostorska stiska, predvsem v naslednjem letu, ko bosta še dva dodatna razreda otrok, ki se nameravajo vpisati v prvi razred osnovne šole. V Romljanu je tudi velika težava v tem, da večina otrok, ki se vpisujejo v vrtec ali osnovno šolo, ne pozna slovensčine. Šola si pomaga tudi z zunanji-

mi sodelavci in dejavnostmi, kot so šport, glasba in gledališče, tako da imajo učenci možnost urediti slovenski jezik. Poleg tega se doberdobski učenci že več let udeležujejo jezikovnega programa v osnovni šoli v Piranu. V osnovni šoli v Sovodnjih trenutno ni težav, bi pa nastale, če bi zaprli šolo na Vrhu, kajti v Sovodnjih so učilnice premajhne, da bi v njih lahko sedelo po 20 učencev. Ravnateljica Elisabetta Kovic je povedala, da tudi na srednji šoli Ivan Trinko za zdaj ni težav, ker je stavba dovolj prostorna za osem razredov po približno 20-25 učencev. Tudi slovensčina ne dela težav. Precej otrok sicer prihaja iz mešanih družin, a prav ti so pokazali, da obvladajo bolj slovenski jezik kot učenci, katerih oče in mati doma

govorita slovensko. To pa zato, ker je njihova slovensčina bolj čista. Vsako leto se šola udeležuje raznih natečajev, na katerih so naši otroci uspešni. Učenci tudi z zadovoljstvom obiskujejo bogato šolsko knjižnico. Več težav predstavlja dejstvo, da ima šola omejena finančna sredstva in si ne more privoščiti izvesti vseh projektov. Ima sicer gledališko in fotografsko delavnico, a bi potrebovali še kaj. Udeleženci srečanja so menili, da je še prezgodaj, da bi pravilno ocenili posledice, ki bi jih nove reforme povzročile v slovenskih šolah, in da je treba težave naših šol predočiti čim širše. Zato so sklenili, da bo naslednje srečanje na isto temo na goriškem sedežu SSO v petek, 17. t. m.

Karlo Nanut

In memoriam

V četrtek, 2. t. m., je v goriški bolnišnici umrl msgr. Maffeo Zambonardi. Rojen leta 1914 v Brescii, je študiral teologijo v Gorici, v duhovnika pa je bil posvečen l. 1939 v Sofiji (Bolgarija), kjer je želel delovati na ekumenskem področju. Zaradi nemške zasedbe se je vrnil na Goriško; deloval je v Červinjanu in Tržiču, nato pa v Istri. Po študiju v Rimu in nekajletnem služenju v kongregaciji Propaganda Fide se je l. 1952 dokončno vrnil v Gorico. L. 1958 je začel razmišljati o katoliškem listu; tako je l. 1964 nastal tednik Voce Isontina, ki ga je vodil in utrdil njegov razvoj vse do leta 1978. Do zadnjega je s svojimi nasveti ostajal blizu naslednjim urednikom. V naslednjih letih je bil škofijski prokanciler in kancler, od 1982 dalje kanonik. Poleg vsega tega je v tišini opravljal še marsikateri posel, zaradi česar je bil posebno priljubljen med ljudmi. Pokopali so ga 4. oktobra.

Vljudno vabljeni na odprtje razstave slik in risb iz cikla POTOVANJE AMATERJEV ruskega akademskega umetnika.

Razstavljala bo

NIKOLAJ MAŠUKOV

Predstavila ga bo likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajin
Glasbeni poklon: Goran Ruzzier, Bajan

Kulturni center Lojze Bratuž
Sobota, 18. oktobra 2008, ob 18. uri

KOROŠKI KULTURNI DNEVI NA PRIMORSKEM

OD 5. DO 12. OKTOBRA 2008

Prireditve na Goriškem

Četrtek, 9.10.2008, ob 18. uri

Gorica, Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž

Srečanje glasbenih šol

Sopredatelj Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel

Petek, 10.10.2008, ob 9.30 in 10.45

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Lutkovna predstava Srečni kraljevič

Nastopa Lutkovna skupina Navihanci - SKD Celovec
Sopredatelj Kulturni center Lojze Bratuž

Zveza slovenske katoliške prosvete - Gorica
Slovenska prosveta - Trst
Krščanska kulturna zveza - Celovec

Studio Art / Predstavitel letošnjega programa Pomembne novosti in vedno novi izzivi

Uspeh, ki ga je Gledališka šola Studio Art žela pri naši mladini v triletnem obdobju, je morda preselel celotno koordinatorko šole Majo Lapornik in ravnatelja SSG Tomaža Bana. Kljub temu da sta pred tremi leti oba upala v pozitivni razvoj pomembnega načrta, je vsaj začetno fazo didaktično gledališke avanture - prvo leto je bilo namreč po-

tretje leto delovanja in s tem zaključuje prvi cikel formiranja igralcev mlajše generacije. Koordinatorica šole Maja Lapornikova je tečajnikom obrazložila, da bodo letošnja didaktična prizadevanja težila predvsem k negovanju jezika in govorne tehnike. Ta didaktični resor so prireditelji zaupali slovenskima strokovnjakoma Mini Kjuder in Janezu Dolinarju, ki bo pred-

tičnih stebrih bomo tečajnikom posredovali še zakonitosti dramaturgije, scenografije in kostumografije. Obenem bomo gledališko izobrazbo mladih tečajnikov izpopolnjevali z udeležbo pri raznih predstavah v SSG, ljubljanskem in videmskem gledališču. Koordinatorica, ki se je med drugim za podporo zahvalila krovnim organizacijam SSO in SKGZ in

Foto IG

skusne narave - spremljala tančica razumljivih skrbri. Množična prisotnost mladih, ki so v sredo, 1. oktobra, v mali dvorani Kulturnega doma prisostvovali informativnemu srečanju, pa je razblinila vsakršne zadržke: Studio Art stopa tako s starimi in novimi člani v

val o teoriji fonetike in govornice. Dramske elemente pa bodo tečajnikom posredovali Sergej Verč, Boris Kobal in Gregor Geč, ki se je letos pridružil ansamblu mentorjev Studio Art; Uršuli Tržan pa so prireditelji prepustili mentorstvo tečaja o telesnem gibu. "Ob teh didak-

kulturnim zvezam Slovencev v Italiji, ZSKP, SP in ZSKD, je dala, da bodo srečanja potekala ob ponedeljkih in sredah: tečajniki bodo morali s seboj prinesiti "veliki navdušenja", lekcijam pa bodo morali redno slediti. Studio Art šteje letos 73 obisko-

valcev: večje število teh je iz Trsta; v Benečiji, kjer bosta tečajniki poučevala Marjan in Alida Bevk, jih je 15, v Gorici pa dvajset: kar se goriškega člana Studio Art tiče, velja poudariti, da bo mentorsko delo slonelo pretežno na ramenih Gregorja Geča, srečanja pa bodo v goriškem šolskem središču po rednem pouku. Od januarja do marca bo goriška skupina delovala v Doberdolu, obenem pa bo na željo Zveze slovenske katoliške prosvete zanjo vključen v program še tečaj retorike. Ravnatelj SSG Tomaž Ban je v svojem posegu voščil tečajnikom mnogo uspeha, obenem pa je napovedal tudi pomembno novost glede statusa Studio Art: čeprav bo Gledališka šola še naprej delovala pod okriljem SSG ob sodelovanju slovenskih kulturnih zvez v Italiji, bo odslej formalno postala samostojni pravni subjekt, kar bo omogočilo avtonomno koriščenje sredstev iz določenih skladov. "Podobno so urejene tudi druge gledališke šole, npr. šola gledališča La Contrada", nam je zaupal ravnatelj, ki je tečajnikom napovedal nekaj lepih izzivov, ki bodo letos namenjeni nekaterim izmed njih. Oktobra meseca bo namreč SSG priredilo avdicije za sodelovanje pri produkciji Mladoporočca iz Ulice Rossetti, ki bo na sporedu januarja prihodnje leto. Nekateri pa bodo lahko postali tudi člani zasedbe, ki jo bo italijanska produkcijska hiša uporabila pri snemanju nanizanke (za nekatere prizore naj bi uporabili tudi prostore Kulturnega doma). Novo šolsko leto pač, polno izzivov in sanj!

IG

Ob pesnikovi osemdesetletnici Darovi Toneta Pavčka

"Dvorim le eni oblasti življenju"! je motto, ki si ga je izbral pesnik Tone Pavček najbrž ne le za oktobrsko pesniško turnejo po Sloveniji ob svoji osemdesetletnici. Prav na svoj rojstni dan (rojen je bil 29.9.1928) je doživel morda eno najlepših počastitev, in sicer v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, in sicer pregledno razstavo, pripravljeno ob njegovi 80-letnici. Toliko navdušene pozornosti lahko doživi le malokdo, saj se je na odprtju trlo ljudi, fotoaparati so bliskali, kamere brnele. Priljubljenost si je pridobil s svojo poezijo in osebnostjo, ki se je ne da kar tako ukloniti, ter držo skozi življenje, ki je od njega zahtevalo kar nekaj poguma in tveganja.

Po študiju je pravnik, a je skoraj vse življenje počel nekaj povsem drugega. Objavljati je začel v Mladinski reviji leta 1947. Bil je novinar pri Ljubljanskem dnevniku in Ljudski pravici, na RTV Ljubljana je delal na prelomu sedemdesetih let, a je moral oditi, zaradi "neprimernosti". Bil je tudi ravnatelj Mladinskega gledališča v Ljubljani. Najmočnejši delež nosijo leta, ko je bil glavni urednik Cankarjeve založbe in predsednik Društva slovenskih pisateljev (od leta 1979 do 1983), pozneje pa tudi viden član društvenega vodstva. Najdlje je bil urednik na Cankarjevi založbi, v letih 1972 do 1990, torej v časih, ko je založba imela program, kakršnega si danes sploh ni mogoče zamisliti. Med knjigami, ki nosijo njegov uredniški podpis, so

tudi pesmi Edvarda Kocbeka, izdane v času, ko se je okoli njega pletla najbolj groba nit zamolčevanja. Seveda gre za enega najpomembnejših slovenskih pesnikov sedanjega časa. Kdo ne pozna slovitih Pesmi štirih? To je bil Pavčkov prvi pesniški prodor, skupaj z Menartom, Zlobcem in Kovičem, in sicer leta 1953. Ta četverica se je s svojo poezijo in tudi drugim delovanjem trdno zasedla v slovenski kulturni zavesti. Zbirka Pesmi štirih velja za odločen prodor intimizma v slovensko poezijo, čeprav je zaradi nezaželenega intimizma v zbirki Senca v srcu doživila prvi udarec Ada Škerl štiri leta prej (1949) in je nato za dolgo umolk-

nila. Pavček je z naslednjo zbirko, Sanje živijo dalje, čakal pet let, do 1958, nato pa so zbirke sledile v vedno krajših intervalih. Nagrado Prešernovega sklada je dobila druga zbirka, Ujeti ocean (izšla 1964). Dediščina (1983) mu je leto po izidu prinesla Prešernovo nagrado. Za Ujedanke (izšla leta 2006) ima Veronikino nagrado za leto 2007, in tako naprej. Lansko in letošnje leto sodita, kar zadeva Pavčkov poezijo, med izjemno bogato ob-

dobje. Omenim naj vsaj zbirke To je, kar je, pa Same pesmi o ljubezni, ter Samo tu lahko živim. Slednja je izbor, ki ga je pripravil Peter Kolšek.

Antologija Samo tu lahko živim je še popolnoma sveža, saj jo je založba Mladinska knjiga predstavila šele dan po pesnikovem rojstnem dnevu. Peter Kolšek, tudi sam tenkočutni poet in antologist, je Pavčka označil kot pesnika zemlje in luči, v svoj izbor pa je nanzal pesmi iz dvanajstih zbirk in četrt (Pesmi štirih, seveda, tam ima Pavček samo četrtinski delež). Razvrstil jih je v pet razdelkov in tako pripravil nemara najpopolnejši pesnikov portret, od Pavčkovih mladostnih pesmi do refleksij o sinu Marku, o življenju in minevanju. Tako se zavemo, kako Pavčkov trdno zastavljeni verz zveni v vsej lepoti slovenske pesniške besede.

Nič manj pomemben je Pavčkov opus za otroke in mladino, zlasti sloviti Juri Muri v Afriki, pa Čenčarija, Mokedaj, Deček gre za soncem, Majnice in druge, saj gre za več kot dvajset del, ki so vse po vrsti uspešnice. Nič nenavadnega torej, da je kar trikrat prejel Levstikovo nagrado (1958, 1962, 2005) za mladinsko poezijo! Pavček velja tudi za mojstra prevajanja. Prevaja rusko poezijo 20. stol. (Jesenin, Majakovski, Ahma-

tova, Pasternak in Cvetajeva), zelo pomembni pa so tudi njegovi prevodi iz srbsčine, hrvaščine, makedonščine, beloruščine (npr. pesnik Janka Kupala, njihov Prešeren in Župančič obenem), posredno iz gruzijsčine (npr. sloviti ep Vitiz v tigrovi koži) in albanščine. Prevajal je tudi iz drugih slovenskih jezikov, poleg poezije za odrasle še pesmi za mladino. Razstava v Narodni in univerzitetni knjižnici - odprta bo ves oktober - je zelo izbran ter dobro premišljen prerez skozi Pavčkov življenje in delo. Na ogled so Pavčkove lastne knjige, se pravi zbirke za odrasle in otroke, le majhen del prevodov, zelo reducirano fotografsko gradivo ter nekaj najpomembnejših nagrad. Prostor, v katerem NUK prireja razstave, pač več ne dovoljuje. A vendar vidimo več kot dovolj, da si osvežimo podobo o Pavčkovih ustvarjalnosti, založniškem in političnem delovanju, v kulturi, v parlamentu (1986-1990) in predvsem, ko leta 1989 pred več kot dvajsetisočglavo množico na Kongresnem trgu v Ljubljani bere Majniško deklaracijo, odločno zahtevo po samostojni Sloveniji. Razstavo in katalog je pripravila Tatjana Kovač, oblikovala pa Vesna Vidmar. Razstava v NUK-u pov-

zema naslov zbirke Darovi, iz leta 2005. Bralce bo Tone Pavček za svojih osemdeset let počastil tudi z literarno turnejo od Celja, Maribora, Novega mesta, Murske Sobote in Kopra, kjer bo nastopil v četrtek, 9. 10., ob 19. uri v knjigarni Dom knjige. Doživeti Pavčkov poezijo in biti deležen njegove dobre volje in vitalizma je zagotovo nekaj posebnega.

Peter Kuhar

Kratke

Slovenščina med kulturami

Od 2. do 4. oktobra je med Celovcem in Pliberkom potekal 19. Slovenski slavistični kongres. Letos je bila rdeča nit celotnega programa kongresa slovenščina med kulturami. Slavistično društvo Slovenije (SDS), ki je ob pomoči krajevnega organizacijskega odbora priredilo kongres, je s tem poudarilo po eni strani aktualnost teme medkulturnosti, po drugi strani pa je nadaljevalo z nadvse pohvalno odločitvijo, da se njegovi kongresi odvijajo tudi v t. i. zamejstvih. Kongres se je začel v prostorih Univerze v Celovcu. Na otvoritveni slovenski so udeležence pozdravili ravnatelj Slovenske gimnazije v Celovcu Miha Vrbinč, rektor celovške univerze Heinrich Mayr, avstrijski veleposlanik v Republiki Sloveniji Valentin Inzko, predsednica Strokovnega pedagoškega združenja dvojezičnih učiteljc in učiteljcev na Koroškem Lucija Ogorčevc-Feinig, Ursula Doleschal z Inštituta za slavistiko celovške univerze ter dosedanja predsednik Slavističnega društva Slovenije Miran Košuta. Popoldanski program prvega dne je obsegal vodstvo po slovenskem/slavističnem Celovcu ter srečanje z narečnimi ustvarjalci. Slavistom iz alpsko-jadranskega prostora so se predstavili ustvarjalci, ki, kot je poudarila moderatorica večera Martina Piko, se poslužujejo narečja v književnosti ne zaradi neznanja knjižnega jezika, ampak ker tako podrobno poznajo narečje, da se z njim lahko tudi umetniško izražajo in igrajo z narečnimi besedami in besedili. V celovški knjigarni Haček so se predstavili Andrej Kokot, Marija Bartaloth in Janko Messner iz Koroške, Franci Mukič iz Porabja ter rezijanska pesnica Silvana Paletti. V Kulturnem domu v Pliberku so pred nadaljevanjem dela predavanj in predstavitev podelili častno članstvo SDS Wolfgangu Eismannu in Francetu Žagarju. Udeležencem so že na samem kongresu razdelili zbornik z letošnjimi predavanji, ki ga je uredil Miran Košuta. Med predavatelji iz Italije lahko zasledimo Davida Bandlija, Ivana Vogriča, Bogomilo Kravos, Marijo Pirjevec, Mirana Košuto in Fedoro Ferluga-Petronio. / PR

David Bandelj

David Bandelj

Slikarji amaterji iz Posočja razstavljajo na temo Rapalska meja

Društvo slikarjev amaterjev iz Posočja (DSAT) je pričelo gostovati z razstavo likovnih del svojih članov po tistih krajih Posočja, kamor jih pač povabijo. Pod naslovom Rapalska meja so se predstavili najprej na Bovškem. Tako slike kot njih izbor predstavljajo predvsem pogled na spremembe v načinu življenja po prvi svetovni vojni, kakor jih je povzročila meja pri nekdanjih sosedih in sorodnikih, ki so ostali za njo. Raznarodovalni učinki so bili seveda tudi zelo hudi.

Nedvomno je Rapalska meja nasilna ločnica, ki je povzročila eno od največjih tragedij slovenstva v 20. stoletju in nekako najavila slutnjo še hujše: druge svetovne vojne in poglobite meje v sprva nepropustno blokovsko. Njen začetek so ljudje občutili že takoj ob koncu prve svetovne vojne. Ločenost dela Primorcev je poglobila blokovska meja leta 1947, ko je bila za del Primorcev Rapalska ukinjena; takrat je bila Primorska priključena Jugoslaviji oz. Sloveniji. Rapalska meja se

je zarezala med srca ljudi s hujskaško propagando in med družine, vasi in mesta, ki so bili prej bližnji sosedje. Ostra ločnica je nastala med dvema državama, ki ju je propagandni stroj naredil sovražni, z vsemi ovirami, ki so bile za tako mejo običajne. Ni šlo le za mehanike, zapore in vojaštvo, ampak tudi za nasilne kulturne spremembe v načinu življenja. In na tem je tudi glavni poudarek razstave. Razstavo je odprla akademska slikarka Jana Dolenc, mentorica društva, kulturni program pa sta sooblikovala pevca Metka Ivančič in Metod Bajt. Kot je bilo povedano, deluje Društvo tolminskih amaterskih slikarjev že več kot tri desetletja in trenutno združuje 56 likovnih ustvarjalcev iz vse severne Primorske. Vsako leto pripravljajo vsaj tri ex-tempore in pripadajoče razstave in pregledno razstavo del članov društva. Posebno sta za umetnike in obiskovalce privlačna strokovna delavnica ter humanitarni ektempore v Drežnici. / MM

Rowlingova najbolje plačana pisateljica

Avtorica sedmih Harryjev Potterjev JK Rowling je po poročanju ameriške revije Forbes, po kateri vest povzema Slovenska tiskovna agencija, najbolje plačana avtorica na svetu. Rowlingova je lani vsako sekundo zaslužila pet angleških funtov oziroma skupaj 170 milijonov funtov. To je šestkrat več, kot je dobil drugouvršeni na Forbesovi lestvici največjih zaslužkarjev med pisatelji, James Patterson. Tretje mesto zasleduje Stephen King, ki je leta 2007 zaslužil 25 milijonov funtov. Revija Forbes 43-letno Rowlingovo označuje kot literarno senzacijo, ki se je od leta 1997, ko je izšel prvi Potter, iz matere samohranilke z nezavidljivimi dohodki povzpela do milijarderke. Premoženje angleške pisateljice naj bi bilo ovrednoteno na 560 milijonov britanskih funtov.

Kratki

Koroški dnevi na Goriškem / Uverturo so odigrali igralci iz Sel

Vezi s koroškimi rojaki se pletejo že veliko let in so se sčasom tako utrdile, da so se iz njih stakla že prava nepogrešljiva tradicionalna srečanja, ki potekajo izmenoma eno leto na zelenem Koroškem, naslednje pa na sončnem Goriškem. Eni in drugi se spopadamo z istimi težavami, skušamo pa z vso ljubeznijo ohranjati slovenski jezik, svojo kulturo in se trdno držati svojih korenin, čeprav bi nam jih nenaklonjene sile rade iztrgale iz tistih tal, v katerih so se ukoreninili naši predniki v daljnih časih. Ti dobrodošli prijateljski stiki so tudi priložnost za izmenjavo misli in za obojestransko osveščanje. Lani so Primorci ponesli delček svoje bujne ustvarjalnosti v koroško deželo, letos pa so Korošci prišli k nam v goste in nam razkrili svoje raznolike ustvarjalne smernice. Najprej so nam ponudili vpogled v svojo gledališko ustvarjalnost, ki ima bogato in dolgoletno tradicijo. V pretežno sončnem, a mrzlem popoldnevu so se v nedeljo, 5. oktobra, k nam pripeljali igralci gledališke skupine KPD Planina iz čudovitega koroškega biserčka, Sel, verjetno najbolj slovenskega kraja na avstrijskem Koroškem, ki se lahko upravičeno ponaša z živahnim kulturnim utripom. Tamkajšnja gledališka skupina deluje neprekinjeno že od l. 1985 in od vsega začetka jo režijsko spremlja Franci Končan. Gonilna sila in duša skupine pa je gotovo gospa Milka Olip. Zaslužni so seveda tudi igralci, ki se navdušeno predajajo gledališki umetnosti in žrtvujejo prosti čas za večkrat utrudljive vaje. Lansko leto v decembru, na Štefanovo, so v domači župnijski dvorani premierno uprizorili dramo angleškega avtorja Williama Somerseta Maughama Sveti plamen v režiji Francija Končana. Z njo so se predstavili v Sedejevem domu v Števerjanu pred številno publiko, med katero so bili tudi števerjanski župan Hadrijan Corsi, g. župnik Anton Lazar in nekateri igralci števerjanske dramske družine, ki so to delo, v sicer precej drugačnem režijskem konceptu, uprizorili pod naslovom Temni pajčolan leta 1996 v režiji Emila Aberška. Igra, v kateri so prepoznavne prvne psihološke drame, pa tudi kriminalke, je tekstovno zahtevna, saj sloni njena izpovedna moč predvsem na besedi, dialogu. Prav to je sililo igralce – očitno tudi režiserja –, da so posvetili večjo pozornost besedilu, manj pa odskri dinamiki, tako da se zaradi obremenjenosti s statiko ni mogla stopnjevati in izostriti dramatičnost predstave, ki postavlja še posebno v dananjem času zelo aktualno vprašanje, ali lahko neozdravljivemu bolniku odvzamemo življenje iz usmiljenja, da bi mu prihranili bolečino, razočaranja, trpljenje. Osmim nastopajočim igralcem, pa tudi vsem, ki so pomagali pri uspešni predstavi, so gledalci namenili topel sprejem in iskren aplavz, ki naj bosta zahvala za gostovanje in tudi spodbuda za nadaljnje nastopanje na odskih deskah.

Igralce iz Sel je spremljal predsednik Krščanske kulturne zveze Janko Zerzer. Večer je pripravila Zveza slovenske katoliške prosvete v sodelovanju s SKPD F. B. Sedej iz Števerjana. / IK

Pilonova galerija s pariškim vzdušjem 30. let minulega stoletja

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini so v petek, 3. oktobra, odprli vizualno-glasbeno postavitev L'Oracle, katere avtorji so kiparka Paola Korošec, slikar in grafik Aleksander Nišavič ter glasbenik Jani Lapajne. Razstava pričara pariško vzdušje 30. let minulega stoletja, ko je v francoski prestolnici ustvarjal Veno Pilon. Projekt je izdelan posebej za prostor Pilonove galerije. Motiviko črpa iz pariškega obdobja Vena Pilona oz. njegovih fotografij in zapiskov o prijateljskih umetnikih. Trojica avtorjev tako obuja Pariz iz časa hegemonije francoske umetnosti, ko je bila pariška scena polna avtorjev različnih narodnosti, je v razstavnem katalogu zapisal umetnostni zgodovinar Zoran Srdić, zapis pa povzela Slovenska tiskovna agencija. Nišavič v svojih slikarsko grafičnih kompozicijah prepleta svetova Pilonovega pisanja s fotografijami plinskih uličnih svetilk tistega časa, kar po formalni plati spominja na temne slike Christiana Boltanskoga. Instalacija Paole Korošec so kiparjeni cvetlični lonci, v katerih so zasajena drevesa - med pomembnejšimi javor, kostanj, platana, akacija -, ki so posajena tudi v Parizu. Dno cvetličnega lonca se nadaljuje v kiparski objekt, ki spominja na stare korenine drevesa, je pojasnil Srdić. "Mrtve" objekte iz Nišavičevega spominjanja in "žive" objekte kartografiranja Koroščeve v skupnem razstavnem prostoru povezuje v enotno vzdušje Lapajnetova glasba, ki je za osnovo vzel Pilonova francoska besedila ugank o prijateljskih umetnikih z Montparnassa. Glasba tako povezuje pretekli Pariz, po katerem je hodil Pilon, s časom umetnikovega življenja. Razstava L'Oracle, ki sta jo finančno podprli ministrstvo za kulturo in občina Ajdovščina, bo v Pilonovi galeriji na ogled do 26. oktobra.

Štandrež / Lirični prikaz Hodil po zemlji sem naši Lepota slovenske duše

Goriška publika je v petek, 26. septembra, v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu navdušeno sprejela v svoji sredi slovenske glasbenike iz Argentine, ki so se - ob koncu letošnje septembrske turneje po domovini - želeli ustaviti tudi v naših krajih. Marsikdo hrani še živ spomin na lanski jesenski koncert sakralne glasbe, zaradi česar, je uvodoma povedal štandreški župnik Karel Bolčina, so bili rojaki iz daljne Argentine tudi tokrat več kot dobrodošli, saj dokazujejo, kako "naš narod tudi zunaj meja Slovenije obstaja in vztraja". Zaradi kakovosti njihovih nastopov pa je župnik izrazil željo, da bi njihova pesem v nas še bolj vžgala ljubezen do naše lepe slovenske besede.

V liričnem prikazu v besedi in pesmi z naslovom *Hodil po zemlji sem naši* se prepletajo glasba, poezije in narodne pesmi, iz vseh teh pa izžareva globoko in ljubeče doživljanje vsega, kar je slovensko. Duša in "režiser" projekta je Luka Debevec Mayer, s katerim smo se v Gorici prvič srečali pred desetimi leti. Rojen slovenskim staršem v Buenos Airesu, je študiral filozofijo in solopetje. Redno sodeluje v slovitnem Teatru Colón, saj velja za odličnega in na mednarodni ravni uveljavljenega basbaritonista. Argentinsko združenje glasbenih kritikov mu je v sezoni 2004 podelilo nagrado za najboljšega pevca Argentine. Pred 15 leti je ustanovil skupino Vokalni solisti, s katero prireja koncerte v Argentini. Septembra

letos jo je tretjič s turnejo po Sloveniji, kamor se vedno rad vrača. Tudi letos, kot že lani, je ob njem pela sopranistka Ani Rode, na klavir je igral Diego Licciardi;

zraven pa sta kot gosta nastopila še Cvetka Kopač in Damijan Ahlin. Luki Debevcu Mayerju, ki je na letošnjem koncertu znal pričarati lepoto slovenske lirčne duše in narodne pesmi, se zahvaljujemo za njegovo umetniško interpretacijo izvedenih del, ki so sad globoke in srčne ljubezni do maternega jezika in domovine. Z zanosom je skupno s sodelavci utegnil pričarati občutja, kakršna lahko posreduje samo človek, ki na domovino gleda od daleč, z neizmerno ljubeznijo. Njegovo petje je prepričljivo in živo; njegovi *pianissimi* in *ritardandi* pa so poslušalce naravnost

puščali odprtih ust.

Po koncertu smo se z njim pogovorili o samem projektu in sploh njegovi karieri. Tudi za to prijaznost se mu iskreno zahvaljujemo.

Kdaj in kako je nastal ta lirični prikaz?

Na neki način je nastajal več let. To ni samo en mesec dela, tu je vse, kar sem "pil" že od malega. Govori se o Sloveniji, domači zemlji, pesmih in poezijah, ki smo se jih povečini učili v šoli. Ta lirični prikaz smo nato začeli spravljaliti skupaj decembra lani.

To je torej tvoje delo, od A do Ž?

Da, od A do Ž.

Katere pesnike si želel vstaviti v ta projekt?

Prisotni so bolj znani, kot npr. Gregorčič, Stanko Majcen, Josip Murn Aleksandrov, Vinko Beličič; pa tudi nekateri malo manj znani, kot Kristan, Gangl in drugi.

Turneja se končuje. Ste bili z

njo in z odzivom občinstva zadovoljni?

Začeli smo jo v Beltingu v Prekmurju, nadaljevali v Dolenjskih toplicah, Ribnici, Šmihelu na avstrijskem Koroškem, Grobljah, Radovljici, Begunjah pri Cerknici. Bilo je lepo. Verjetno je manjkalo kaj več reklame, čeprav smo se potrudili in se je potrudila tudi Rafaelova družba. Marsikdo ni zvedel. Danes smo zelo medijski; če nekaj ne pride na časopis ali televizijo, ljudje ne reagirajo, ne vedo zanjo. Obisk je bil lep, to pa bi se dalo še bolje organizirati. S čim se ukvarjaš

zadnje čase, kaj te čaka v prihodnje?

Letos sem bil pretežno v Braziliji, nastopil sem na mednarodnem festivalu sredi Amazonije. Festival ima že 12 let in izredno dobro deluje. Nastopil sem v treh operah in Verdijevem Rekvemu. Potem sem šel v Sao Paulo, nastopil sem v produkciji Ariadne auf Naxos Richarda Straussa. Da, letos sem bil precej zaposlen z Brazilijo. Kmalu se bom vrnil spet tja, kjer bom pel v Samsonu in Dalili. Letos je bilo precej dela v Južni Ameriki. Za naslednje leto imam že precej angažmajev v Teatru Colón, v operah. Kaže, da bo spet kaj tudi v Evropi. Če Bog da, bom 8. decembra imel v Slovenski filharmoniji za Glasbeno matico koncert samospetov na Prešernove poezije.

Želimo vam še veliko uspehov in vas spet čakamo v naši sredi!

DD

Postojna / 47. Linhartovo srečanje

Gledališču Moment najbolj prestižnega matička

Po območnih in medobmočnih selekcijah si je vstop na sklepno Linhartovo srečanje, ki ga prireja Javni sklad Republike Slovenije in Občina Postojna, zagotovilo enajst najboljših predstav ljubiteljskih gledaliških skupin iz vse Slovenije, pa tudi gosta iz Hrvaške, Zagrebačko kazalište mladih, in Slovaške, Divadlo A in Divadlo Shanti. Po vrsti že 47. Linhartovo srečanje je potekalo v Kulturnem domu v Postojni od 25. do 27. septembra in je priklicalo veliko gledalcev ne samo iz Postojne in okolice, ampak tudi iz vse Slovenije in tujine. Mednarodna žirija, ki so jo sestavljali igralec Gojmir Lešnjak Gojc, dramaturg Miha Trefalt in gledališki režiser Jozef Krasula iz Slovaške, ni imela lahkega dela, saj so bile vse uprizoritve zelo kvalitetne. Po ogledu predstav je žirija podelila štiri matičke. Glavno nagrado, matička za najboljšo predstavo v celoti in denarno nagrado 800 evrov, je prejelo Gledališče Moment, KUD Moment iz Maribora za "pravo malo umetnino", za predstavo Počitnice Tina Grabnarja in Zorana Petroviča, ki je podpisal tudi režijo. Izvajalci so prejeli še matička za ansambelsko igro, ker so se izkazali z "enakovrednimi igralskimi deleži in odlično odigranimi vlogami". Matiček za

žensko vlogo je osrečil Lariso Daugul za vlogo Irine Arkadine v predstavi Utva A. P. Čehova v uprizoritvi Gledališča GGNeNi, Kulturno društvo Teater Grosuplje, "ker je bila njena igra dovršena v vseh segmentih igre, njena vloga vsebinsko jasna, govorno izborna ter v gibu in mimiki očistena vsega nepotrebnega". Matička za moško vlogo je prejel Boris Car za vlogo Igralca, Diabeta, Phidipidesa v predstavi Bog Woodyja Allena v uprizoritvi Šentjabskega gledališča Ljubljana, ker se je "v suverenem sprehajanju med liki in z natančnim niansiranjem izkazal kot igralec z izjemnim smislom za humor, zasnovane like pa je nadgradil z duhovitim dovršenim gibom".

Na letošnje Linhartovo srečanje, pravi praznik ljubiteljskega gledališča, se žal ni uvrstila nobena "zamejska" skupina. Natioh smo upali, da bodo na njem blestele tudi Goldonijeve Primorske zdrabe dramskega odseka PD Štandrež v igri režiji Jožeta Hrovata, a ni bilo tako. Pred štirimi leti je najslajšo zmago slavila prav imenitna štandreška igralska trojica, Marko Brajnik, Božo Tabaj in Majda Zavavdlav, z izvedbo pretresljive tragikomedije Alda Nicolaja Stara Garda v izčistični režiji Janeza Starine.

IK

DVA SVETOVA
Delo Bogdana Groma
1938 - 2008

Vljudno vabljeni na odprtje razstave v sredo, 15. oktobra 2008,
ob 19. uri v Mestni galeriji Ljubljana

GROM

BOGDAN GROM // DVA SVETOVA
15. oktober - 9. november 2008
Retrospektivni izbor slik, grafik, kipov, ilustracij, arhitekturnih in oblikovalskih rešitev

Razstavo bo odprl dr. Danilo Türk, predsednik Republike Slovenije.

Mestna galerija Ljubljana Mestni trg 5,
1000 Ljubljana, Slovenija.
tel. +386 1 24 11 770 fax +386 1 24 11 782,
mestna.galerija@lj.si www.mestna-galerija.si

MLADINA

Kratke

Znanost in vera

V začetku septembra je letos iz različnih razlogov odpadlo tradicionalno večdnevno študijsko srečanje, ki ga v kraju Borca di Cadore prireja tržaška Škofijska služba za kulturo.

To delovno telo, ki ga vodi duhovnik prof. Lucio Gridelli, a bo, kot kaže, kmalu dobilo mlajšega voditelja, laika, pa je že določilo vsebino prihodnjega septembrskega srečanja Borca 2009 in nekaj pripravljajalnih pobud.

Gre namreč za zahtevno vprašanje razmerja med znanostjo in vero. Za Trst, ki gosti številne mednarodne znanstvene ustanove in velja za laično mesto, je to še posebej zanimiva problematika tako na teološki kot na filozofski, moralni, politični ravni.

Prvo pripravljajalno srečanje bo v sredo, 15. oktobra, od 18. do 20. ure v veliki dvorani tržaškega semenišča v ul. Besenghi 16. Uvodno razmišljanje bo podal znani teolog msgr. Carlo Molari. Vabljeni so vsi, verujoči in neverujoči, ki jih vprašanje zanima, zlasti pa predstavniki župnij in organizacij, ki bi se rade vključile v temeljito pripravo na Borco 2009.

Msgr. Molari bo dan za tem, 16. oktobra, ob 17. uri, v tržaškem semenišču, sodeloval pri okrogli mizi s naslovom Osmisliti smrt. Z njim bosta razpravljala pisatelj Pino Roveredo in psihoterapevtka Franca Amione. Srečanje prireja društvo Gruppo Azione Umanitaria. / ij

Kratko razmišljanje o šoli

Z zanimanjem sem na peti strani Primorskega dnevnika z dne 27. septembra prebral članek o delovanju Deželne komisije za slovenske šole ter tiskovno sporočilo o avtonomiji manjšinske šole.

Nekam čudno se mi je zdelo, ko je deželni svetnik Igor Gabrovec govoril o tem, da "številne šole, ki so bile mednarodno zaščitene na osnovi Londonskega memoranduma, so le še bled spomin", saj Londonski sporazum ni bil nikdar ukinjen. Da so se žal nekatere šole zaradi močnega padca vpisov dejansko počasi "izsušile", je seveda dejstvo in vesel bi bil, če bi razmišljali o tem, kako jih oživiti.

Da poročilo oz. besedilo, ki ga je Deželna komisija soglasno odobrila, vsaj po poročilu v PD ne omenja Londonskega sporazuma, mi ni razumljivo, predvsem takrat, ko naj bi komisija razpravljala o morebitni racionalizaciji šolske mreže, in istočasno podčrta nujnost, da slovenskih šol v Italiji zaradi njihovih specifik ne moremo podvreči enakim merilom kot italijanske šole.

Poudarek svojega razmišljanja bi pa rad usmeril v diskusijo o uvedbi "enega samega učitelja". Naj spomnim, da sam nisem bil deležen šolanja ne v slovenski ne v italijanski šoli in tudi ne na območju, kjer bi živel kaka (priznana ali nepriznana) jezikovna manjšina, a skozi osnovno šolo so me spremljali po "en sam učitelj", v prvih dveh letnikih gospa Reuter, v tretjem letniku gospod Scholz [ki je znal igrati na kitaro in nositi pet učenčevih stolčkov hkrati: dva v levi roki, dva v desni, enega pa je balansirala na nosu] in v četrtem letniku gospa Schubert; vsi trije so mi ostali v trajnem in pozitivnem spominu. Z didaktičnega vidika si ne upam soditi, ali je način šolanja, kot sem ga doživel jaz, boljši ali slabši od tega, ki so ga deležni danes moji otroci, sicer pa nimam vtisa, da bi bil za karkoli prikrašjan.

Zavzemanje za špetersko dvojezično šolo dobro razumem in tudi podpiram, ne vidim pa, zakaj bi načelo "en človek - en jezik", kot ga strokovnjaki stalno izpostavljajo, moralo biti deležno take podpore samo v Špetru in ne tudi v Trstu ali Gorici. Naj ne pozabimo, da npr. v lanskem šolskem letu ministrstvo, ali katerakoli za to pristojna ustanova, na OŠ O. Župančič v Trstu ni zagotovilo, da bi bil na razpolago učni kader, ki bi poučeval izključno italijanski jezik. In to v prvem letniku!

Potrudimo se zato, da bo naša slovenska šola živa, razvejana, kakovostna, prijazna in da obstane kot jezikovni in kulturni hram narodne omike! / Igor P. Merku', Trst, 30.09.2008

Denis Novato v Dolini: S harmoniko do srca

S harmoniko do srca je bil naslov koncerta, s katerim se je občina Dolina poklonila priznanemu občanu, harmonikarju Denisu Novatu ob dvajsetletnici njegovega glasbenega ustvarjanja. Navadno je prav domači kraj tisti, v katerem so dosežki mednarodne kariere najbolj zanemarjeni, očitno pa je svetovni prvak v igranju na diatonično harmoniko znan in priljubljen tudi v rodnem kraju, kjer je množica ljudi napolnila telovadnico športnega centra S. Klabjan, da bi prisluhnila bogatemu sporedu raznolikih glasbenih točk nedeljskega koncerta. Slavljencec, ki pogosto nastopa pred večtisočglavo publiko ameriških dogodkov, je priznal, da je igranje pred domačo publiko velika odgovornost in še bolj zahteven izziv, ki ga je kot vedno odlično preстал s svojim poglobljenim obvladanjem glasbila in odra. Novato se na podlagi pridobljene izkušnje ne spušta pod določen nivo pri prirejanju koncertnih dogodkov in tako je bilo tudi tokrat, ko so skoraj triumi spored oblikovali z njim prijatelji in sodelavci s sorodnih ali različnih glasbenih področij. Večer sta podprli Pokrajina Trst in Zadruga kraška banka, za organizacijsko pomoč pa so poskrbeli člani športnega društva Breg, ki so vključili dogodek v trodnevni praznik Šport in glasba. Mnogo predstavnikov oblasti in gostje, med katerimi je bila predsednica tržaške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat, so prisluhnilli igranju spretnih prstov tržaškega harmonikarja, ki predstavlja edinstveni primer na področju izvajanja na diatonično harmoniko zaradi nenavadnih tehničnih sposobnosti (zaradi katerih mu je priznana podjetej Lanzinger posvetilo poseben model harmonike, ki nosi njegovo ime) in predvsem eklektičnih stilnih izbir, ki so usmerjene v širitev obzorij po tradiciji in po krivici omejenega glasbila. Novato je v spomin na svoje prve korake vstopil v dvorano s plesnimi pari folklorne skupine Stu ledi, nato je zaigral s svojim triom, solistično in s prijatelji Alpskega kvinteta. Poleg njega so nastopali baritonist Damjan Locatelli, ki ga je spremljala pianistka Tamara Ražem, voditeljica Mairim Cheber, ki je delila mikrofon večera s slovenskim voditeljem Andrejem Hoferjem, in pevka Ylenia Zobec, kateri se je pri občutenem duetu pridružil profesionalni igralec in prav tako prepričljiv pevec Danijel Malalan.

Občina Dolina je na koncertu nagradila harmonikarja z najvišjim občinskim priznanjem, to je z Odličjem prijateljstva. Utemeljitev obsega veliko "dobrih razlogov", to so izjemni dosežki dvajsetletne kariere, ki jo je odločno zaznamovala osvojitve naslova svetovnega prvaka pred desetimi leti. Nagrada gre tudi skladatelju, čigar opus obsega čez sto skladb, in ne nazadnje pedagogu, ki učinkovito posreduje otrokom in mladim svoje znanje in širok pogled na glasbeni svet. / PAL

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA Odprtje nove podružnice v središču mesta

Poleg gospodarske tudi simbolna pridobitev za Slovence

Da je Trst treba jemati kot samosvoje mesto - tudi v svetovnem gospodarskem merilu -, so poudarile ironične besede župana Roberta Dipiazze: "Verjetno sem danes edini župan v Evropi, ki se lahko ponaša z odprtjem nove bančne podružnice v svojem mestu".

Spričo gromozanske finančno-bančniške krize, ki jo doživlja svetovno gospodarstvo, so bile besede župana ob odprtju nove tržaške podružnice Zadruga kraška banka v samem mestnem osrčju (na ul. Sv. Spiridiona, na vogalu z ul. Genova) dokaj zgovorne: vsakršni sedanji razvoj na bančniškem področju je namreč dokaj vprašljiva, morda celo tvegana poteza. Kaže vendar, da za Zadruga kraško banko ni tako, "saj je naša banka drugačna" - kot je na slovesni prireditvi, ki je bila v petek, 3. oktobra, večkrat poudaril predsednik ZKB Sergij Stančič. Drugačnost gre namreč iskati v osnovah zadrugaškega sistema: navezovanje na teritorij in prizadevanje za družbeni razvoj okolja, v katerem bančna ustanova deluje, sta vodila, katerim se ZKB ni nikoli odrekla. "Današnja finančna kriza je huda predvsem zato, ker točno ne vemo, kje se 'luknja' sploh konča. Ravno zato se lahko stranke mirne duše zanašajo na banke zadrugaškega sistema, ker se ne ukvarjajo s špekulacijskimi posli".

Sergij Stančič se je v uvodnem posegu zastavil predvsem ob dejstvu, da je ZKB "edina banka, ki ima sedež v tržaški pokrajini oz. tržaški občini. Na to smo ponosni in čutimo zato tudi že odgovornosti do prostora, v katerem posluujemo". Predsednik ZKB je pre-

pričan, da bo nova podružnica podprla tako gospodarski razvoj v mestu, ob strani pa bo stala kot vedno tudi strankam in družinam. Preden je Stančič preustil besedo županu Dipiazzi, je predstavil občinstvu tudi nov logotip banke, na katerem so dosedanje

Maria Teresa Bassa Poropat pa je svoj poseg osredotočila na občutljivost, ki jo je ZKB vselej izkazovala do družbenih problematik našega področja: sodelovanja s pokrajinsko upravo so bila spričo te vloge openske bančne ustanove vedno plodna. Predsednik tržaške

cna, arh. Marcu Fabbri, inž. Liviu Pertotu in podjetju Sin. cos, podjetjem Obiettivo Luce, La Climatizzazione, Dome, Stojanu Grudnu in podjetju Atena), ki so pripomogli k uresničitvi težko pričakovanih sanj. Podobnik je nato predstavil še ekipo, ki bo delovala v novi podružnici: poslovniko bo vodil Romano Pernarcic, njegov namestnik bo Borut Race; ob njiju bodo stali še Martina Sossi, Vinko Škravaj in Davorin Šinigoj.

Banka, ki bo obratovala z nepretrganim delovnim časom od 8.20 do 16.05, stoji na strateški poziciji (dodati gre, da v mestu že dalj časa poslujeta podružnici ZKB pri Magdaleni in na Trgu Libertà' pred železniško postajo), kar je za slovensko manjšino pomembna simbolna pridobitev. Prisotnost predstavnikov manjšinske civilne in politične družbe je to dejstvo potrdila: poleg predsednikov krovnih organizacij SSO in SKGZ, Draga Štoke in Rudi-

ja Pavšiča, so odprtju nove podružnice prisostvovali tudi Sonja Škabar v imenu ZDZ, občinski svetniki Stefano Ukmar in Iztok Furlanič, senatorka Tamara Blažina, podžupan občine Repentabor Marko Pisani in tajnik Kmečke zveze Edi Bikavec.

Dvonadstropno postopje ZKB je blagoslovil msgr. Marij Gerdol in v molitvi poudaril pomen, ki ga ima delo pri ohranjanju človekovega dostojanstva.

Igor Gregori

Foto IG

kratice BCC (banca di credito cooperativo) zamenjale izključno slovenske črke ZKB (Zadruga kraška banka).

Tržaški župan pa je ponosno potrdil, kako se mesto ponovno vrača k nekdanjemu večletnemu duhu. "Nasproti nas leži srbsko - pravoslavna cerkev, danes odpiramo podružnico slovenske banke: v kratkem pa bomo podelili pisatelju Borisu Pahorju častno občanstvo", je dejal in dodal: "Živimo v pravem raju, potrudimo se zato, da bi tudi skupaj složno živeli". Dipiazza je nato poudaril perspektivnost nekaterih tržaških obratov, npr. Starega pristanišča, ki bo v prihodnosti deležno pomembnih razvojnih načrtov. Predsednica Tržaške pokrajine

Trgovinske zbornice Antonio Paolletti je ob čestitkah za pomemben poslovni in strateški podvig ZKB dodal prepričanje, da Trst postaja čedalje bolj poslovno mesto, "saj banke odpirajo svoja okenca na lokacijah, kjer so nekoč obratovali trgovine". V imenu deželne federacije zadrugaških bank je prisotne pozdravil podpredsednik Giuseppe Graffi, v imenu Zadrugaške banke Doberdob Sovodnje pa je predsednik Dario Peric poklonil kolegu Stančiču Špacalovo grafiko.

Pred mikrofonom je kot zadnji govornik stopil ravnatelj ZKB Aleksander Podobnik, ki se je zahvalil vsem posameznikom in podjetjem (koordinatorju projekta arh. Kokrovcu, podjetju Dreika iz Bo-

Radijski oder in Slovenska prosveta Uspešen začetek enajstega Gledališkega vrtiljaka

V nedeljo, 28. septembra, je bila dvorana Marijinega doma pri Sv. Ivanu ob začetku letošnje enajste sezone družinskega abonmaja Gledališki vrtiljak kar dvakrat polnozasedena, saj je zanimanje za lutkovno-gledališko ponudbo v zadnjih letih naraslo do te mere, da so

Ob letošnji prvi abonmajski predstavi je zelo posebno pričakovanje tudi zato, ker so na odrskih deskah nastopili otroci med sedmim in dvanajstim letom (večina jih je zvezstih obiskovalcev Gledališkega vrtiljaka), ki so vrstniki, prijatelji, znanci, bratci in sestric zbranih gledalcev. Kar

veščo režisersko roko Vesne Tomsič sta skupini že v prvih junijskih dneh v Gledališki šoli za najmlajše naštudiralni vse prizore in prepisne besedilo, ki ga je podpisala Lučka Susič, duša Gledališkega vrtiljaka in poletnega gledališkega tedna. Dogajanje je z originalno glasbo opremil Aljoša Saksida, plesne točke si je zamislila Jelka Bogatec, rekvizite in sceno je izdelala Magda Samec, igro luči in zvokov pa sta vodila Samuel Kralj in Danjel Radetti. Glavno vlogo so seveda odigrali dečki in deklice, ki so z veseljem predstavili občinstvu svoje igralske talente. "Otroci za otroke" bi lahko bil torej podnaslov uvodnih predstav Gledališkega vrtiljaka.

Razposajeno in sproščeno vzdušje, ki je bilo 28. septembra v Marijinem domu na odru in pod njim, je prav gotovo znanilec še ene uspešne letine Gledališkega vrtiljaka, ki si obeta, da bi med najmlajšimi člani naše jezikovne skupnosti prispeval k širjenju ljubezni do gledališča, pa tudi do lepe slovenske besede. Nova priložnost za to bo že v nedeljo, 12. oktobra, ko bodo v družinskem abonmaju, v sklopu 13. Koroških kulturnih dnevov na Primorskem, nastopili lutkarji iz Šmihela na Koroškem, kjer že skoraj 30 let gojijo lutkarsko tradicijo.

AL

Foto Kroma

morali organizatorji uvesti dve izmeni (ob 16. uri abonma Sonček, ob 17.30 abonma Zvezda). Da sta se prizadevanje in vztrajnost prirediteljev Radijskega odra in Slovenske prosvete v času obrestovala, je torej vsem na dlani.

50 gledaliških navdušencev (25 na prvi uprizoritvi in prav toliko na drugi) se je tako izkazalo v vlogah Trnuljčice, kralja, kraljice, vil, dvora, kuharjev, mišk, princa ter vseh ostalih likov iz znane pravljice bratov Grimm. Pod

Jesenska kuhinja

Med izbranci tudi naše gostilne in vinarij

V sredo, 15. oktobra, ob 20. uri, bo nastopila v tržaškem Salonu degli Incanti (nekdanji Ribarnici) na nabrežju skupina 20 odličnih gostiln in restavracij iz vse dežele, znana z imenom Friuli Venezia Giulia - Via dei Sapori. Na slikovitem prizorišču nabrežja Riva Nazario Sauro 1 (blizu Pomorske postaje) bo vsem sladokuscem in gurmanskim ljubiteljem ponudila izbor Jesenske kuhinje od morja do Krasa, do Brd in Furlanije...

Med "Čudovitimi dvajsetimi" so tudi znane slovenske gostilne Sale e Pepe iz Srednjega v Benečiji, Devetak z Vrha in Subida s Plešivega na Goriškem ter Ai Fiori iz Trsta, poleg drugih uglednih imen, kot so Da Nando iz Mortegliana, Da Toni iz Gradiscutte di Varmo v videmski pokrajini ali pa Lido iz Milj. Vsako gostilno bo spremljal znan vinski proizvajalec, od katerih omenjamo npr. Edija Keberja iz Krmina, Il Carpino iz Števerjana, Primosica z Oslavia. Dobrodošlici bosta sledili pokušnja in degustacija jedi oz. vin ter kasneje tudi sladice in drugih "vzburljivih" okusov.

Rezervacije in informacije med ponedeljkom in petkom od 9. do 13. ure na sedežu Konzorcija FVG Via dei Sapori v Vidmu, drevored Duodo 5, tel. 0432538752, www.friuliviadeisapori.it, e-pošta info@friuliviadeisapori.it. Vstopnice za udeležbo na degustaciji se lahko dobijo (proti plačilu) pri vseh sodelujočih gostilnah, reklamno gradivo pa tudi na tajništvo gostinske sekcije SDGZ v Trstu, ul. Cicerone 8, tel. 0406724824.

STRANKA SLOVENSKA SKUPNOST Srečanje na Opčinah

Sekcija za Vzhodni Kras na novo ustanovljena

Predstavniki SSK vzhodnokraškega predela so v sredo, 1. oktobra, na Opčinah priredili kongres sekcije z namenom, da bi na novo osnovali področno komponento stranke, ki bi od Opčin do Bazovice združevala vse, ki postavljajo na prvo mesto vrednote, kot sta narodni obstoj in skrb za teritorij. "Želimo si, da bi nočjo pridobili nove sile, ki bi dejansko pripomogle k suvereni organiziranosti delovanja na krajevni ravni", je uvodoma dejal Marko De Luisa.

Stranka SSK je bila na področju vzhodnega Krasa vsekakor že dejavna na podlagi prizadevanja pozameznih dejavnikov in izvoljenih predstavnikov. Ker pa je za SSK okoliš vzhodno kraškega rajonskega sveta za volilnega vidika izredno pomemben, so se pri stranki odločili za nujno formalno koordinacijo delovanja. Na openskem večeru je bil zato poleg določitve delegatov za pokrajinski kongres SSK (ki bo 17. oktobra v Boljuncu) zasnovan še sestav krajevne sekcije: kaže namreč, da bo slednje sestavljalo več kot 20 oseb. Kandidati za pokrajinski SSK pa bodo Drago Štoka, Zoran Sosič, Marko Milkovič, Marko De Luisa, Tamara Ražem in Štefan Grgič.

Na sekcijem kongresu je bila ponovno poudarjena diskriminanta odprtosti, na podlagi katere SSK sprejema nove člane ne glede na njihovo ideološko prepričanje, kajti SSK je "zbirna, samostojna in neodvisna stranka Slovencev v Italiji" – kot je dejala Tamara Ražem v svojem posegu. "Stranka je namreč pokazala, da

nima predsodkov, ne verskih in niti nazorskih": edina njena skrb je zaščita zemlje in pravic slovenskih prebivalcev, ki na njej že od nekdaj živijo.

Marko Milkovič je spričo svoje funkcije kot predsednik rajonskega sveta začasno prevzel vlogo tajnika in številnemu občini-

no vodilo sta naš narod in naša zemlja, daleč pred drugimi vrednotami. Vsakdo, ki se v tem prepoznava, je naš, ne glede, če je komunist, laik, klerikalec, okoljevarstvenik itd". Ravno zato ostaja nekaterim SSK trn v peti, poskusov deligitimiranja pa se SSK zaradi lastnega prepoznavan-

Foto IG

stvu prebral tajniško poročilo. V njem je izpostavil odlični rezultat, ki ga je stranka žela na vzhodnem Krasu na zadnjih deželnihih volitvah: stranki je zaupalo skoraj 19% volivcev. Še posebno razveseljuje, da je bila SSK prva stranka v Bazovici, Gropadi, Padričah in Trebčah, "kar je nedvomno zgodovinski rezultat". Milkovič je nato razvil misel, ki jo je izrazila Tamara Ražem. "V zadnjih časih se nam je na Vzhodnem Krasu in tudi drugje približalo veliko ljudi različnih nazorov in prepričanj, kar predstavlja za zbirno stranko nadvse spodbuden začetek. Te nove ljudi ne smemo razočarati. Politika naše stranke ne sme biti vezana na ustaljene ideologije, naše edi-

cijskim tehnologijam. Le-te so, v vsakem primeru, olajšale in izboljšale marsikateri vidik kulturnega delovanja, a so, po drugi strani, zmanjšale osebni stik med člani, povečale nevarnost odtujitve in nepoznavanja ter kibernetnega sodelovanja, ki ne more obroditi globljih, na vrednotah temelječih sadov. Spajanje modernih dosežkov in človeških odnosov je najboljše formula za kakovostno delo. Poleg ravnokar zapisanega je srečanje spodbudilo začetek priprave spletne strani MOSP/SKK, ki bi lahko sodobno, aktualno ter ažurno predstavljala svoje vsebine domači publiki ter se mogoče približala tudi tistim, ki se zanje niso zanimali. Na njej bi se vsak krožek znotraj kluba predstavil, objavil svoja sporočila, vabila in pred-

vsak, ki čuti v sebi vrednote, kot so ljubezen do svojega naroda in zemlje, na kateri živi". Vzhodnokraška sekcija SSK bo tako postala neke vrste laboratorij, zametek skupnega nastopanja zametec, "ki se rojeva od spodaj navzgor". Novonastali vzhodnokraški sekciji SSK so čestitali in zaželeli mnogo uspeha deželni tajnik SSK Damijan Terpin (ki je poudaril, da so nedavne deželne volitve pokazale, kako so ljudje s svojim glasom podprli kandidate SSK zaradi premočrnosti politike

stranke same), deželni svetnik SSK Igor Gabrovec (ki je poudaril potrebo po tvornejšem sodelovanju in komunikacijskem stiku med člani stranke), pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik (poudaril je današnji aktualnost statuta SSK iz leta 1975 in opozoril na problem odtujevanja naše zamlje zaradi vedno novih gradbenih posegov) in Matija Mozenič, najmlajši član sekcije, ki je pozval somišljenike k enotnosti.

V razpravo so posegli predsednik stranke Rafko Dolhar, ki je opozoril na Benečijo kot še na skrito zakladnico glasov za SSK, David Čaki, ki je politike pozval, naj volivcem in preprostim ljudem ne enostaven in nazoren način približajo zagonetna zakonska besedila, David Malalan in pokrajinski svetnik SSK Zoran Sosič, ki je kritično presodil nekatera obnašanja pokrajinske uprave. Vladimir Vremec je pozval stranko, naj bolj skrbi za mlade družine in za vrvice, Karlo Grgič pa je poudaril potrebo po pravnem razporejanju denarnih izdatkov.

Glede polemike v zvezi s pomanjkanjem dvojezičnih smerokazov na pokrajinskih cestah je Močnik izrekel zagotovilo pokrajinskega odbornika Tommasinija: do konca leta bodo zadevo uredili.

IG

Obvestila

Gospa Marija Zanevra vabi v nedeljo, 12. oktobra, na romanje v Sočergo, kjer je od leta 1942 do 1944 župnikoval priljubljeni g. Marijan Živec. Romarje bosta spremljala msgr. Franc Vončina in msgr. Marij Gerdol. Avtobus bo odpotoval ob 14. uri iz Rojana. Za informacije lahko pokličete na tel. št. 040 414646 (gospa Elda) in 040 578139 (Marija Zanevra).

Sestre iz Sv. Križa pri Trstu vabimo v soboto, 18. oktobra 2008, na

romarski izlet v Kočevje in širšo okolico z zanimivo zgodovinsko preteklostjo in lepoto narave. Avtobus bo odpeljal izpred cerkve v Bazovici ob 6.10, s trga Oberdan ob 6.30, iz Sesljana ob 6.45, iz Sv. Križa ob 6.50, s Proseka ob 6.55 in z Opčin ob 7. uri. Stroški romarskega izleta znašajo 42 evrov. Za vpis in dodatne informacije tel. št. 040 220693 oz. 3479322123. Zaradi časovne stiske pohitite z vpisom. **KD Barkovlje**, ul. Bonafata 6, prireja v soboto, 11. t. m., večerni pohod Zoro Starec po barkovljanskih klančih. Vodila ga bo prof. Marinka Pertot. Odhod izpred društva ob 17. uri. Priporočamo primerno obutev in svetilko.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

REVIJO ZBOROV OPENSKE DEKANIE

sobota, 18. oktobra, ob 20. uri
cerkev sv. Jakoba v Trstu

100-letnica rojstva Slavka Tute

Spomin na pokončnega Slovenca

V soboto, 27. septembra, je bila 100-letnica rojstva ekonomista, publicista, javnega delavca in protifašističnega borca ter navdušenega planinca Venceslava (Slavka) Tute, ki je umrl leta 1980 v Trziču. Slavko Tuta je bil Tolminec po rodu, od 1915-17 je zaradi fronte živel kot begunec z družino v Cerknem in tam obiskoval osnovno šolo, ki jo je dokončal po vojni v Tolminu. Slavko Tuta je fašistično nasilje okusil že v dijaških letih, saj se je po opravljeni meščanski šoli v domačem kraju vpisal v prvi letnik slovenskega učiteljskega: že po letu dni je šolo zapustil, saj je nova oblast uvedla ita-

opominom. Od 1936-40 je bil v službi pri Tržaški hranilnici in posojilnici. Ob italijanski napovedi vojne Franciji 10. junija 1940 so ga dan kasneje aretirali sredi dela kar v uradu. Z drugimi slovenskimi in italijanskimi antifašisti so ga konfinirali v Manfredonijo pri Barletti. Decembra istega leta pa so ga prepeljali v Koper in ga pridružili drugim 60 obtožencem na drugem tržaškem procesu pred Posebnim sodiščem. Proces je bil decembra 1941 in državni tožilec je tudi za Tuto zahteval smrtno obsodbo. Sodišče ga je obsodilo na 30 let ječe zaradi iredentizma in terorizma. Kazen je prestajal v Castelfranco

Emilia. L. 1943 pa so ga premetili v tržaške zapore, od koder so ga aprila 1944 Nemci izpustili hudo bolnega s pljučno tuberkulozo. Najprej je odšel v Tolmin in nato v Gorico, kjer pa so ga jugoslovanske oblasti spet aretirale 8. maja 1945 na podlagi lažne ovadbe iz Poljubinja. Skrupaj z inž. Rustjo in prof. Bednarikom ter mnogimi drugimi so ga prepeljali v Ljubljano in zaprli v zapore OZNE na Miklošičevi cesti. Po posegu gorških aktivistov OF, po številnih zaslusih in nato po mučenju je bil 20. marca 1946 brez sodbe amnestiran pod pogojem, da ne zapusti Ljubljane. Šele decembra istega leta se je lahko vrnil k družini v Tolmin. 28. junija 1944 se je namreč poročil z Marico Šorli iz Tolmina in imel dva otoka, Igorja (dolgoletnega ravnatelja slovenskih programov na deželnem sedežu RAI) in Vero (ki je dolgo časa poučevala na slovenskih šolah v Trstu).

lijanski učni jezik. Fašizem je razpustil tudi druga slovenska društva, v katerih je bil Tuta ali član ali celo med ustanovitelji. Tuto so dvakrat aretirali in nato izpustili, ko pa so pri hišni preiskavi našli 25 izvodov abecednika Prvi koraki Goriške Matice, so ga ponovno obsodili na dva meseca zapore, nato pa na triletno konfinacijo. Leta 1929 so ga zato premestili na jug Italije, na otok Lipari, kjer se je seznanil z vidnimi italijanskimi antifašisti, kot npr. bratoma Rosselli, Nitti, Testa, Lussu, Parri idr. Posebno pa sta se v tem času zblížala z Dorčetom Sardočem, ki mu je s Parrijem pomagal, da je do 1932 dokončal študij na trgovski akademiji. Ko se je istega leta vrnil v Trst, je opravil tudi maturo in nato še Fakulteto za ekonomske in trgovinske vede. Kljub uspešnemu študiju ni dosegel najvišje ocene, ker se v univerzitetnih letih ni hotel vpisati v GUF (Gruppo Universitario Fascista). V tem času se je Tuta pridružil tajni organizaciji TIGR in bil zaradi ovadbe spet aretiran l. 1934, toda po intervenciji Penkluba je bil kaznovan je z

l. 1934, toda po intervenciji Penkluba je bil kaznovan je z

MOSP SKK predstavlja program delovne sezone

Tradicionalne dejavnosti se bogatijo

Mladi v odkrivanju skupnih poti (MOSP) in Slovenski kulturni klub (SKK) iz Trsta sta minuli petek predstavila svoj letošnji program na prijetnem in živnem srečanju. Zelo pestri in kakovostni krožki bodo mladinsko obšolsko sezono spremljali po utečenih smernicah, ki pa se, logično, iz leta v leto prirejajo novonastalim situacijam in kontekstom. Seveda nekatere dejavnosti pri MOSP/SKK-ju so se začele ob štartu Solstisnega programov, veliko pa jih je takih, ki svojo pris-

otnost in aktivnost beležijo skozi celo sončno leto, tako da jim je petkovo srečanje pomenilo predvsem ciljno in delovno usmeritev ter poglobitev sodelovanja z drugimi krožki. Pa poglejmo, kaj si lahko pričakujemo z njihove strani. Glavno sporočilo srečanja na tržaški ulici Donizetti je predvsem poudarek na mreži sodelovanja znotraj samega kluba. Videti drug drugega, se rokovati in izmenjati nekaj besed: to so bistveni pogoji za živo mladostniško vrenje, ki se lahko upre sodobnim komuni-

cijskim tehnologijam. Le-te so, v vsakem primeru, olajšale in izboljšale marsikateri vidik kulturnega delovanja, a so, po drugi strani, zmanjšale osebni stik med člani, povečale nevarnost odtujitve in nepoznavanja ter kibernetnega sodelovanja, ki ne more obroditi globljih, na vrednotah temelječih sadov. Spajanje modernih dosežkov in človeških odnosov je najboljše formula za kakovostno delo.

Poleg ravnokar zapisanega je srečanje spodbudilo začetek priprave spletne strani MOSP/SKK, ki bi lahko sodobno, aktualno ter ažurno predstavljala svoje vsebine domači publiki ter se mogoče približala tudi tistim, ki se zanje niso zanimali. Na njej bi se vsak krožek znotraj kluba predstavil, objavil svoja sporočila, vabila in pred-

vsem stvaritve ter tako spletel mrežo odnosov znotraj kluba samega ter z okoljem.

Na vrsti je bila še predstavitev posameznih dejavnosti kluba, začnjenji z utečenim gledališkim krožkom, ki pod mentorstvom Lučke Susič nastopa po številnih amaterskih odrih. Njihovo sporočilo je bilo predvsem usmerjeno v rast, vzgajanje mladih talentov in razvoj mladostniškega duha. Za tem je bila predstavljena Rast, mladinska priloga Mladike, ki vsak poldrugi mesec daje prostor vsem, ki bi radi povedali svojo. Program Rasti je prilagodljiv in pester, poslanstvo pa gradi na samospoznavanju ter širokoglednem, kritičnem pristopu do sveta. Za tem je sekcija mednarodnih srečanj predstavila svoje vsakoletne redne in izredne pobude, ki mlade popeljejo od Frizije do Romunije. Potovanja potekajo v duhu spoznavanja, zabave in plemenitenja osebnega in skupinskega duha. Plesna skupina pod vodstvom Raffaele Petronio, ki je tudi nastopila na petkovem srečanju, je zanimiva alternativa za športno-umetniško aktivnost preko koreografij, predstav, nastopov, masaž ipd. Nazadnje so svojo besedo dobili še predstavniki uspešnega in številnega likovnega krožka, ki ga vodi Matej Susič.

V kratkem bo v organizaciji MOSP/SKK-ja stekel natečaj za likovno, literarno in fotografsko ustvarjanje, ki je že vrsto let potencialno pomembna spodbuda za mladinsko ustvarjanje, delovanje MOSP/SKK-ja pa je redno oglaševano v dnevnem tisku. Dobro spremljanje in ustvarjanje!

Jernej Šček

Društvo slovenskih izobražencev in Goriška Mohorjeva družba

vabita na predstavitev publikacij

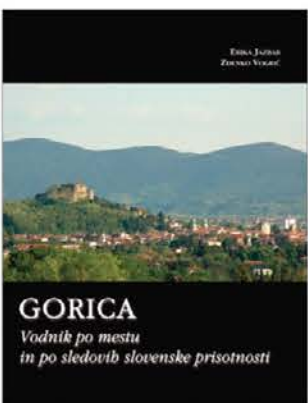
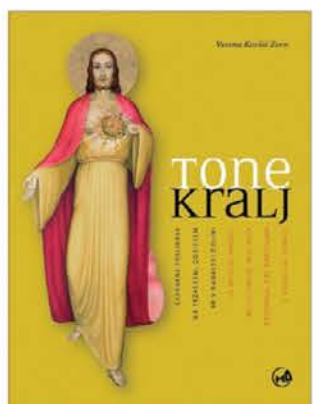
Verena Koršič Zorn

tone kralj

Erika Jazbar

Zdenko Vogrič

GORICA

Ob avtorjih bosta o knjigah spregovorila Ivo Jevnikar in Marko Tavčar

V ponedeljek, 13. oktobra 2008, ob 20.30 na sedežu DSI, ulica Donizetti 3, Trst

V občini Brda

Nekdanje mejne objekte bodo uredili in oživili

Občina Brda je prva v državi, ki je z ministrstvom za javno upravo že opravila predajo podpisanih pogodb o brezplačnem prenosu lastninske pravice na nekdanjih objektih na slovensko-italijanski meji z države na lokalno skupnost. Na slovenski izmenjavi podpisanih pogodb, ki je potekala 25. septembra v viteški dvorani na gradu Dobrovo, je občino zastopal župan Franc Mužič, Ministrstvo za javno upravo pa generalni direktor direktorata za investicije in nepremičnine Stane Cvelbar. S prenosom lastninske pravice je Občina Brda pridobila šest nekdanjih mejnih objektov, katerih skupna vrednost je ocenjena na 58 tisoč evrov. Gre za objekte na nekdanjih mejnih prehodih Neblo, Hum, Plešivo, Vipolže, Valerišče in Golo Brdo. Kaj natančno naj bi se v njih uredilo, bodo pokazali rezultati javnega poziva, s katerim bodo na občini izbirali najboljše predloge. Po dosedanjih načrtih naj bi v objektu na Neblem uredili poslovne prostore, na Plešivem stanovanje, na Golem Brdu naj bi

ganju zastavljenih razvojnih ciljev in omogočila izvedbo projektov, vključenih v regionalne in lokalne razvojne načrte. Briški župan Mužič je ob tej priložnosti povedal, da ni bistveno to, da so te objekte dobili, ampak to, da jih čim prej oživijo in jim dajo neko pravo vsebino. "Ljudje si želijo, da se odstranijo stvari, ki jih spominjajo na nekdanjo mejo", je še povedal Mužič ter

dodal, da jih v Brdih v tem kontekstu čaka še obnova povezave s Colliom. Gre za ceste, ki so bile petdeset in več let zaprte. "To smo dolžni narediti, saj zdaj živimo v svobodni Evropi", je še izpostavil briški župan. Stane Cvelbar z ministrstva za javno upravo je povedal, da so z briško občino tako hitro prišli do prenosa lastninske pravice, ker je bilo zemljiškopravno stanje dokaj urejeno, predvsem pa zato, ker je občina pokazala izreden interes in voljo za sodelovanje. Ob tem je izpostavil še pomen vstopnih točk v državo, ki morajo biti temu primerno urejene.

Nace Novak

Teden raziskovanja v špetrski dvojezični šoli SLORI je uvajal učence v anketno delo

V tednu raziskovanja, ki ga je SLORI - Slovenski raziskovalni inštitut - priredil od 22. do 26. septembra, so na dvojezični nižji srednji šoli v Špetru potekale raziskovalne delavnice, namenjene učencem drugega razreda. Lansko leto je Inštitut podobno pobudo izpeljal na družboslovnem liceju S.

neposredno seznanijo s potekom, z metodami in s tehniko empiričnega raziskovalnega dela. Letos so raziskovalno skupino sestavljali špetrski nižješolci, ki so pod vodstvom Norine Bogatec izpeljali krajšo anketo med osnovnošolci tamkajšnje dvojezične šole. Delavnice so potekale od ponedeljka do

izoblikovala nekaj vprašanj o posamezni temi. Sledila je razprava in dokončno oblikovanje vprašalnika, ki so ga učenci poimenovali Šola in mi. Vprašalnik so "mladi raziskovalci" testirali v prvem razredu in nato nadaljevali anketiranje v preostalih štirih razredih. Anketiranih je bilo 95 osnovnošolcev od skupnih 102 vpisanih. Učenci so podatke vprašalnikov vstavili v računalnik in po obdelavi so dobljene rezultate prikazali v ustreznih grafikonih. Temu je sledila ustna in pisna analiza rezultatov. Kot primer slednjih naj izpostavimo, da je

Gregorčiča v Gorici, leto prej pa na družboslovnem liceju A. M. Slomška v Trstu. Cilj delavnic je promocija raziskovalne dejavnosti med mlajšo generacijo preko konkretne raziskovalne izkušnje. Dijaki oz. učenci oblikujejo in izvedejo krajšo raziskovalno nalogo pod mentorstvom raziskovalcev in profesorjev. Na ta način se

petka. Najprej so učenci opredelili raziskovalne vsebine na temo šolsko okolje. Določili so pet vsebin: odnos do dvojezične šole, kakovost odnosov na šoli, zanimanje za slovenski jezik, težave pri slovenščini in domačih nalogah ter preživljanje odmora. Učenci so se nato razdelili v skupine in vsaka je

slovenščina vseh 84% anketiranim osnovnošolcem in da je približno ravno toliko učencev odgovorilo, da jim bo slovenščina služila v življenju. Ob koncu so "mladi raziskovalci" predstavili opravljeno raziskovalno delo svojim malim anketirancem, ki so jim čestitali s toplim in dolгим aplavzom.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Roveredovi prevali in Nurejevi skoki

Na nočni omarici dve knjigi: "Capriole in salita" Pina Rovereda in biografija Rudolfa Nurejeva, angleški original, ki sem ga zadnjič odkrila v zaboju starih knjig. Enkrat eno, drugič drugo, kot da bi mi različnost vsakega dne narekovala izbiro. Radikalno različni osebnosti. Plesalec, tatarski genialec, moški z bikovo voljo in fizično močjo bizona, prefinjenostjo in občutkom interpretacije giba, ki mu ni bilo in mu še ni para. In vendar moški, ki je bil istočasno zmožen neverjetne krutosti in brezobzirnosti.

Že pred leti sem se spraševala, kako lahko v isti osebi obstajata najdelikatnejša zmožnost umetniškega izražanja v besedi, glasbi, likovnem ustvarjanju, istočasno pa neka absurдна robotost pri odpiranju ostalih življenjskih predalov. Spoznala sem umetnike, ki so sposobni opisati najintimnejša čustva s tenkočutnostjo, ob kateri ti zastane vse: dih, korak, misli. In potem vidiš, kako isti tenkočutneži grobo ali indiferentno ravna s svojimi družinskimi člani ali gojenci, kako jim lahko laž postane običajna in podcenjevalnost normalna. Spominjam se razpredanja o tem in odgovora, ki mi je bil dan: umetnost postane včasih zelo zahtevna muza, morda je take vrste nimfa, ki srka ves tvoj vitalni del in pusti za druga področja le prazno skledo, ki jo lahko še tako postrgaš, pa vseeno te ne bo nasitila.

Ob drugih večerih butam s Pinom Roveredom ob čeri njegove preteklosti, blazne v neustavljivi negativnosti vseh tistih let. Tako različen od tatarskega ponosa in bikove trme, moški, ki je rabil več desetletij, da je razumel, kako nosi vsako v sebi zrno, iz katerega se da nekaj dobrega ustvariti. Včasih ga srečujem po mestnih ulicah, v radij-

skih studiih, s pogledom, ki je tako zelo drugačen od pogleda vseh, ki se pehajo za zrnice moči, oblasti ali avtoritete. Danes sem v tržaškem časniku brala njegov daljši intervju z mladim duhovnikom, ki se po navadi oblači v kavbojke, obiskuje zapornike, upravlja mladinsko središče in navdušeno spregovori o zmožnosti razmišljanja in debatiranja najstnikov tudi o globalnih temah.

Naključja so včasih res zgovorna: ravno sinoči me je pri javnem predstavljanju mladinskega delovanja presenetil dvajsetletnik: "Naveličan sem govora o nekakšnem razkolu med generacijami, kot sem naveličan stavkov, da smo mladi enostavno apatični, brezbrilni, neubogljivi, morda

skrajnostni in nasploh nezmožni česa globljega, ker enostavno ni res. Res pa je, da nam velikokrat ni dana možnost, da izrazimo svoje poglede ali pa te možnosti ne znamo izkoristiti". Zopet sem se spomnila stavka, ki mi ga je pred časom rekel kolega, oče sedemnajstletnika: "Mladi imajo staršem ogromno povedati. Le da se moramo mi odrasli otresti zahteve, da

nam spregovore, ko si mi to želimo in po našem modelu. Če pa ostajamo na razpolago, če pokažemo pripravljenost stopiti na tla njihovega razmišljanja, v času, s potrpljenjem, ki ga lahko ima le, kdor jih resnično želi razumeti, potem dosežeš, da se ti odpro. Vsaj taka je moja izkušnja". Roveredo je mladega duhovnika v kavbojkah, ki se sam sebe označuje za "patra-delavca", vprašal, ali lahko njegov stil življenja in izpričevanja poslanstva sovpada z določeno ambicijo, recimo v cerkveni hierarhiji.

"Nedvomno je zame povsem nemogoče recimo postati škof. In vsekakor: kdo pa je rekel, da je služenje zapornikom ali mladostnikom nižja "ambicija" kot škofovski pokrivalo?"

V Rutu so počastili župnijskega patrona Poglabljeno v duhu tradicije

Društvo Baška dediščina in Krajevna skupnost Rut - Grant sta v Rutu organizirala Dan praznovanja sv. Lampreta. Tradicionalno praznovanje sv. Lampreta, patrona župnije Rut, je že zelo staro, morda odkar so tukaj zgradili cerkev, okoli leta 1300. Domači župnik in koprski škof msgr. Metod Pirih sta darovala sv. mašo. Pri pridigi je škof povedal, da je bila ta župnija ena prvih na Slovenskem. Ljudje so v teh skopih krajih ustvarili pogoje za življenje, ker so imeli živo vero. Zato je župnija kipel od mladosti in ustvarjalnega upanja. Danes veliko ljudi pri nas živi iz dneva v dan, v pri-

zadevanjih za materialne dobrine. Ker nima vere in njenih vrednot na prvem mestu, izgublja tudi upanje. Škof je povedal, da je prišel tako daleč zato, da jih utrdi v veri, da skupaj praznujejo praznik svetniškega škofa Lampreta, ki je dal življenje za vrednote zvestobe veri kot Janez Krst-

nik, ki je odločno obsodil zakonolom, ki je v današnjem času tako prisoten. Po maši so stopile cerkvene pevke proti kulturnemu domu in prepevale narodne

pesmi, za njimi sta šla škof in župnik, verniki so jim sledili, da je nastala svečana podoba procesije, kot je to bilo včasih.

MM

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Nagradni natečaj

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu objavlja NAGRADNI NATEČAJ za diplomsko, magistrsko in doktorska dela na temi: A: Slovinci v zamejstvu, B: Slovinci v izseljenstvu. Namen natečaja je spodbujanje raziskovalne dejavnosti dodiplomskih in podiplomskih študentov na področju zamejske in izseljenške tematike in s tem krepitev zavesti o njeni pomembnosti za ohranjanje slovenske identitete v matični domovini in zunaj njenih meja.

Na nagradni natečaj se lahko prijavi kandidati in kandidati iz Republike Slovenije in tujine. Predmet nagradnega natečaja so uspešno zagovarjana diplomsko, magistrsko in doktorska dela na kateri koli univerzi v Sloveniji ali zunaj nje, ki obravnavajo tematiko slovenskih skupnosti zunaj meja RS. Na natečaj Urada lahko kandidirajo tudi dela, ki kandidirajo na drugih podobnih natečajih. Upoš-

tevana bodo dela zagovarjana v obdobju od 01.11.2007 do 31.10.2008. Nagrajena bodo tri dela za področje zamejstva in tri dela za področje izseljenstva, in sicer prvi nagradi za vsako od področij v višini 800 evrov ter po dve nagradi v višini 600 evrov. Na predlog strokovne komisije se Urad lahko odloči tudi o večjem številu nagrad v eni od kategorij, vendar skupno število nagrad ne sme presežati skupnega števila razpisanih nagrad (6) in fonda 4.000 evrov. Najboljša dela bodo na željo nagradencev prejela tudi priporočilo Urada za objavo.

Strokovna komisija bo ocenjevala diplomsko, magistrsko in doktorska dela z različnih področij na temo slovenskega izseljenstva oziroma zamejstva. Pri tem bo upoštevala naslednje osnovne kriterije: izvirnost teme - pristopa, uporabnost v smislu ohranjanja slovenske identitete zunaj meja Republike Slovenije in povezanosti z

njo ter strokovnost, zahtevnost in interdisciplinarnost dela. Sodelovanje naloge na natečaju se šteje kot soglasje avtorja, da se prispelo delo ob-

drži v arhivu Urada. Način in rok prijave na natečaj Kandidati naj na naslov Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Železna cesta 14, 1000 Ljubljana s pripisom "ZA NAGRADNI NATEČAJ" pošljejo ali dostavijo en vezan izvod svojega dela v trdih platnicah, potrdilo o uspešno opravljenem zagovoru diplomskega, magistrskega ali doktorskega dela z razvidnim datumom zagovora in kratek življenjepis z osebnimi podatki in kontaktnimi (tudi elektronskim) naslovom.

Strokovna komisija bo dela sprejemala do vključno 01.12.2008, rezultati natečaja pa bodo znani predvidoma do konca marca 2009. Svečana podelitev nagrad bo sledila predvidoma v spomladi leta 2009.

Dodatne informacije na tel. 01 430 28 55 (vsak delavnik med 9. in 15. uro).

Zorko Pelikan
DRŽAVNI SEKRETAR

Ustanovna seja nove sestave državnega zbora bo v sredo, 15. oktobra

Opozicijski poslanci bodo podpirali novo vlado, če bo izvajala reforme

V Sloveniji predsednik države dr. Danilo Türk s sodelovanjem ustavnih pravnikov in drugih strokovnjakov izvaja postopek za oblikovanje državnega zbora novega sklica, imenovanje mandatarja, ki bi sestavil vlado, ter druge ukrepe za začetek delovanja nove oblasti. Ustanovna seja nove sestave parlamenta bo v sredo, 15. t. m. V političnih strankah in časnikih pa se nadaljujejo in celo poglobljajo polemike o vzrokih, ki so oz. naj bi omogočili volilno zmago t. i. trojčka, ki ga tvorijo Socialni demokrati, stranka Zares in LDS. V pogovoru na javni televiziji so

ploh, če bo vlada dejansko izvajala reforme in druge ukrepe, ki bodo v korist Slovenije. Predsednik stranke Zares Gregor Golobič pa je nasprotno zagovarjal t. i. temelje demokratične družbe, ki jih je treba "kadrovske očistiti". Po njegovem bi morali takoj začeti menjavo vodilnih funkcionarjev oz. visokih uslužbencev, ki da jih je politično namestila prejšnja vlada. Nekdanji kadrovik LDS v obdobju, ko je stranko vodil Janez Drnovšek, ter "slovenski Stalin", kot je Gregorja Golobiča imenoval teoretik nove stranke, filozof Slavoj Žižek, naj bi najprej zahteval zamenja-

vladni, njenih službah in v tistem delu gospodarstva in bank, kjer ima država prevladujoč vpliv in lastniški delež. V stranki Socialni demokrati so imeli seznam s 600 imeni, ki bi jih domnevno morali zamenjati v Sloveniji, vendar je predsednik stranke in verjetni premier Borut Pahor dejal, da je ta seznam dal uničiti.

V delu politike stopnjujejo gonjo in napade na Janeza Janšo, posamezne ministre ali na celotno dosedanjo vlado. Vanjo se je vključil tudi Drago Kos, predsednik komisije za preprečevanje korupcije, ki je bil v celotnem obdobju od osamosvojitve Slovenije

pripravljata na izredna kongresa, ki bosta namenjena zlasti neuspehu obeh političnih strank na parlamentarnih volitvah 21. septembra. Izvolili naj bi tudi novi vodstvi obeh strank.

Med pomembne dogodke v Sloveniji v prejšnjih dneh sodi opomin Evropske komisije glede neprimernosti sedanjega sistema vinjet za uporabo avtomobilskih cest in hitrih cest v Sloveniji. Vinjete, ki veljajo šest mesecev oziroma eno leto, naj bi bile krivične do tujcev, ki naše avtocestno omrežje uporabljajo le občasno in za kratek čas. Če se vlada na opomin ne bo ustrezno odzvala, bo Evropska komisija proti Sloveniji uvedla

Gregor Golobič, Katarina Kresal in Borut Pahor

postopek, predviden za primere kršitve načela prostega pretoka prometa in oseb znotraj EU. Slovenija naj bi se sankcijam izognila tako, da bo menda uvedla vinjete, ki bi veljale en teden ali deset dni.

Na slovenskih univerzah okoli 90.000 študentov

Na slovenske univerze se je v novem akademskem letu, ki se je pričelo 1. oktobra, vpisalo okoli 90.000 študentov. Od tega števila je kakih 25.000 brucev, to je študentov vpisanih v prvi letnik posameznih fakultet. Vpis za študij v akademskem letu 2008/2009 pa še ni končan, zato tudi podatki o vpisu niso dokončni. V Sloveniji ta čas deluje že pet univerz, med katerimi je največja tista v Ljubljani. Več novih študijskih smeri bosta v novem akademskem letu uvedli Univerza na Primorskem in Univerza v Novi Gorici. Študij bo skoraj na vseh fakultetah organiziran po t. i. bolonjskem programu.

Na slovenskih univerzah okoli 90.000 študentov

Univerza na Primorskem in Univerza v Novi Gorici. Študij bo skoraj na vseh fakultetah organiziran po t. i. bolonjskem programu.

Marijan Drobež

Zgodba o nezaželeni univerzi Finančni zapleti na Univerzi na Primorskem

Zadnje mesece so najrazličnejši mediji dvignili (pre)veliko prahu okoli birokratske nadaljevanke, ki Univerzo na Primorskem (v nadaljevanju UP) postavlja v veliko zadrego, da ne rečem resne razvojne težave. Napisanega in slišane ga je bilo toliko, da so mnenja o nastali situaciji radikalno razdeljena, študentje pa, ki v njej živijo, rastejo in aktivno soustvarjajo bogato obalno realnost, se v zamegljenih razmerah zbežano vračajo v univerzitetne prostore.

Zapleti so nastali ob plačilu dolga podjetju Makro 5 d. o. o., ki je vodil popravljala dela nove stavbe Fakultete za humanistične študije, predvsem pa dveh za Koper izjemno pomembnih objektov, Armerije in Foresterije. V prvi je danes sedež rektorata UP, Foresterija pa ponuja FHŠ-ju bistvene prostorske razmere za izvajanje šolskih in obšolskih dejavnosti. Ravno v njej je v zadnjem letu stekel motivantni kulturno-alternativni projekt Collegium Artium, ki mladim in manj mladim Primorcem odpira zanimive, kakovostne in raznovrstne vsebine. Zadnje zastrašujoče novice pravijo, da je celo v nevarnosti knjižnica FHŠ-ja, čitalnica, sodobno opremljena predavalnica GIS ter drugi prostori, ki so za delovanje fakultete ter celotne univerze bistvenega življenjskega pomena.

Glede finančnih in birokratskih zamaškov pa takole. UP je z vlado pred začetkom del, t. j. pred dvema letoma, sklenila pogodbo, po kateri naj bi Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo krilo delež investicije. Ker je, roko na srce in z utemeljenimi podatki v rokah, UP bodeč trn v slovenskem univerzitetnem sistemu, saj temelji na načelih konstruktivne kritično-

sti, modernih (a pri nas spregledanih) znanstvenih prijemov ter humanističnih vrednot, je podpora ljubljanskih kabinetov iz meseca v mesec manjša. Žal moramo celo povedati, da se vodstvo slovenskega visokega šolstva ciljno odloča za krčenje razvojnih možnosti UP, kar se dogaja tudi v primeru afere Armerija-Foresterija. Kot dokaz za pravkar povedano naj bralci izvejo še to, da prav taista vlada, ki je (proti zakonito) odpovedala pomoč UP-ju, podpira novepovečani projekt EMUNI. Gre za ustanovitev nove "mediteranske" univerze, v kateri bi vzgajali trendom prijaznejše in poslušnejše intelektualce. Na dražbo za že večkrat omenjene prostore, ki naj bi stekla 21. oktobra in s katero lahko UP zasilno "reši" svojo situacijo, je, kot se zdi, glavni potencialni ponudnik prav EMUNI. Univerza torej, ki konkretno še ne obstaja, ima na voljo več sredstev kot pa visokošolska ustanova, ki utečeno in uspešno gradi mlade humaniste, menedžerje, matematike in informatike ter pedagoške študentje, ki s (m) o aktivno soudeleženi v študentskem življenju, in teh nas je na srečo veliko, prirejamo v torek, 7. oktobra, v popoldanskih urah veliko srečanje na koprskem Titovem Trgu, s katerim bi radi pokazali naše nezadovoljstvo nad trenutnim univerzitetnim sistemom ter podprli UP. Danes so, strinjam se, ulične manifestacije ne ravno uspešni način za predstavljanje lastnih idej, a bi radi Kopru in širši javnosti le pokazali našo prisotnost, prisotnost v svežem in potencialno bogatem prostoru, kjer se lahko razvijeta kakovostno življenje ter predvsem mladina, ki bo vodila našo prihodnost.

Jernej Šček

V seriji novih poštnih znamk v Sloveniji

Pošta Slovenije je izdala nove serijo priložnostnih poštnih znamk z različnimi motivi. Posebej dragocena in privlačna je znamka z likom pokojnega ljubljanskega nadškofa in metropolita dr. Alojzija Šuštarja, z njegovim geslom in škofovski palico. V biltenu s pregledom in opisom znamk je magister Bojan Bračič objavil življenjepis ter osebne in značajske vrline nadškofa in metropolita ter ga je tudi predstavil: "Vedno je bil človek dialoga. Znana so tudi njegova prizadevanja pri osamosvojanju Slovenije, pri čemer je uporabil svoja poznanstva v tujini. Kot predavatelj in udeleženec na različnih mednarodnih srečanjih je mnogo storil tudi za promocijo nove države. Objavljal je v domačem in tujem tisku, izdal pa je tudi nekaj samostojnih knjig. Po upokojitvi se je preselil v Zavod sv. Stanislava, kjer je 29. junija leta 2007 umrl. Njegov grob je v cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani".

Med novimi znamkami iz že tradicionalnih serij je tudi tista o umetnostnem stilu rokoko. Zanj so značilni lahkostni ter motivi narave z mnogimi školjkastimi oblikami in naravnimi vzorci. Motiv na znamki predstavlja štukaturo iz Gruberjeve palače v Ljubljani, v kateri so sedaj prostori Arhiva republike Slovenije. Nova znamka je namenjena 80-letnici radia in 50-letnici televizije na Slovenskem, osrednji motiv znamke je pastirček, ki igra na piščalko, znani Kalinov fantek, ki je še vedno razpoznaven znak javne RTV Slovenije. Stoto obletnico rojstva dr. Antona Peterlina, najzaslužnejšega slovenskega fizika, strokovnjaka za velemolekulske sisteme, pa je Pošta Slovenije zaznamovala z izdajo razglednične dopisnice.

Mirko Brulc bo v prihodnje neprofesionalni župan Ali bo lahko uspešen kot župan in poslanec hkrati?

V Mestni občini Nova Gorica so prebivalci, zlasti volilci, ki so privrženci stranke Socialni demokrati, z zadovoljstvom sprejeli izvolitev župana Mirka Brulca za poslanca v slovenskem parlamentu. Prejel je veliko število glasov, tako kot Borut Pahor, ki je bil tudi izvoljen na Goriškem ter bo najbrž postal predsednik nove slovenske vlade. Vendar se je župan znašel v dilemi, kako bo lahko v prihodnje opravljal obe funkciji. Odločil se je, da bo deloval kot nepoklicni župan in svoj drugi mandat opravil do konca. Hkrati pa bo izvajal svojo funkcijo poslanca, v poslanski skupini stranke Socialnih demokratov. Pri upravljanju mestne občine bi si delo razdelil s prof. Darinko Kozinc, poklicno podžupanjo, tudi članico Socialnih demokratov, pa z nepoklicnim podžupanom Vojkom Fonom, sicer članom Slovenske demokratske stranke. Po mnenju Brulca bi po potrebi lahko imenovali še enega podžupana, nepoklicnega iz vrst kake opozicijske stranke.

V mestnem svetu imajo pomisleke, saj predstavniki posameznih strank in skupin menijo, da bo Mirko Brulc le stežka upravljal mestno občino iz Ljubljane "na daljavo". Veljavni zakon o lokalni samoupravi v Sloveniji sicer omogoča, da je župan lahko tudi poslanec, toda doslej še ni bilo primera, da bi šlo za prvega moža iz kakšne mestne občine, kot je Nova Gorica. Mirko Brulc zagotavlja, "da bo ob ustrezni organizaciji dela v mestni občini zmožek oboje". Svetnik LDS v mestnem svetu Matej Arčon meni, "da tako velika Mestna občina s 30.000 prebivalci in 35 milijoni evrov občinskega proračuna potrebuje poklicnega župana. Osebo tudi nisem

prepričan, da je župansko in poslansko funkcijo mogoče uspešno združiti. Poudarjam tu-

Mirko Brulc

di, da je župan Mirko Brulc za opravljanje županske funkcije dobil mandat volilcev v mestni občini". Podžupan Vojko

Fon je prepričan, da občina potrebuje profesionalnega župana, saj vodenje občine potrebuje človeka. "Pred leti je župan Tomaž Marušič želel opravljati svojo funkcijo nepoklicno, vendar so se prav svetniki iz vrst Socialnih demokratov temu odločno uprli, češ da pri tako pomembni mestni občini to ne gre. Zdaj pa bi župan Mirko Brulc želel to, čemur so v njegovi stranki nasprotovali. O nadaljnjem vodenju občine se bo treba še temeljito pogovoriti". Po mnenju nosilca liste Roberta Goloba ima župan vso pravico, da se odloči, če bo še naprej delal kot nepoklicni funkcionar, vendar bo moral za to prevzeti tudi odgovornost. Obstaja pa dvom, ali je mestno občino Nova Gorica res mogoče voditi na daljavo. Odločitev o tem, ali bo Mirko Brulc postal nepoklicni župan oz. kako bo v prihodnje združil funkciji župana in poslanca, bo zagotovo morala biti kmalu sprejeta.

M.

SSG Predstavitel sezona 2008-09 v Gorici

Letos posebna pozornost do goriških abonementov

Slovensko stalno gledališče stopa v novo sezono z ustvarjalnim zagonom in iskrenimi željami, da bi čim bolj ustreglo pričakovanju občinstva, tudi goriškega seveda, do katerega bo letos še posebej pozornost. Tako so, po pozdravnih besedah predsednice Kulturnega centra Lojze Bratuž Franke Žgavec, povedali umetniški vodja Marko Sosič, ravnatelj Tomaž Ban in podpredsednik Upravnega sveta SSG Janez Povše, na tiskovni konferenci, ki je bila v komorni dvorani KCLB v Gorici, v sredo, 1. oktobra. Za Gorico so si omislili poseben abonement, da bi z njim bolj nagovorili goriške gledalce in da bi jih čim več pritegnili v svoj krog. Abonement se sicer razlikuje od lanskega,

pravljeno in da je v danih zmognostih program dober, ambiciozen in komunikativen. Ostajajo seveda težave, maloštevilnost ansambelskega jedra in sploh gledališkega osebja. Finančna situacija še zmeraj ni taka, kot si jo gledališče zasluži, kar seveda ne zagotavlja mirnega strokovnega dela. SSG je poklicna umetniška ustanova z žlahtnim kulturnim poslanstvom in želi pristopiti do svojega občinstva tudi z zahtevnimi deli in z njimi vabi h kritičnemu razmišljanju in razkrivanju resnice. Povše je še posebej izpostavil poslanstvo gledališča, pa tudi to, da si SSG želi imeti tesnejši stik z Gorico, konkretnije s Kulturnim centrom Lojze Bratuž in Kulturnim domom, obema prosvetni-

tudi scenografsko neokrnjene predstave goriški publiki. Sezona se bo, kot povedano, začela z uvodno, neobičajno predstavo Maraton v New Yorku, nadaljevala se bo s slovensko praznodelo nemškega pesnika in filozofa Hansa Magnusa Enzensbergerja Hči zraka v režiji Janusza Kice z imenitno igralsko zasedbo, ki je nastala kot koprodukcija SSG s festivali Mittelfest - Čedad, Teatri a teatro - Trst, Primorski poletni festival - Koper. Sledili bodo že omenjeni Raztrganci, slovenska praznodela dramatičnega romana Fulvia Tomizze Mladoporočenca iz ulice Rossetti v režiji Sama Strelca, slovenska praznodela dramatičnega romana L. N. Tolstoj Kreutzerjeva sonata v režiji Mihe Golo-

ko je bil spored predstav pripravljeno v sodelovanju s Slovenskim narodnim gledališčem Nova Gorica. Z novogoriškim gledališčem bo SSG vsekakor še sodelovalo, saj je privilegirani prijateljski sogovornik. V letošnji sezoni bo SNG Nova Gorica obiskalo abonente SSG v goriškem Kulturnem domu z veliko predstavo v režiji Borisa Kobala, slavno renesančno komedijo Dundo Maroje Marina Držiča. Gledališče bosta ob koncu sezone sopredstavljal Mednarodni gledališki festival mednarodnega gledališkega združenja NETA, v katerega sta včlanjeni. Kljub svetovni gospodarski krizi, inflaciji itd. je Tomaž Ban zagotovil, da bo letošnja sezona še bogatejša kot do sedaj, z velikimi predstavami in velikimi zasedbami. Za uvod so pripravili presenečenje, brezplačno predstavo za vse, ki bodo vpisali abonement: komorno uprizoritev Maraton v New Yorku Carla Erbe, ki bo imela dve ponovitvi, eno v KCLB (28. oktobra), drugo v Kulturnem domu (4. novembra). Povše je poudaril, da stopa SSG v novo sezono dobro pri-

ma zvezama, pa tudi s šolami. Želi biti bolj vplivno na deželni ravnini, biti prisotno v vseslovenskem prostoru, pa tudi v okolju večinskega naroda. O samem abonemajskem sporedu je spregovoril umetniški vodja Marko Sosič in dejal, da bo Gorica, ki jo ima osebno zelo rad, imela dober program, od katerega bo vsakdo lahko kaj odnesel v razmislek. Predstavi, ki se razlikujeta od tržaških, postavljata repertoar v neko drugačno optiko: to sta veliki predstavi SNG Nova Gorica Dundo Maroje in Raztrganci Mateja Bora, koprodukcija Cankarjevega doma Ljubljana in Mestnega gledališča Ptuj v režiji Sebastijana Horvata. Čeprav Sosič ne povezuje rad programa z neko vsebinsko nitjo, jo vendar lahko prepoznamo tudi v letošnji ponudbi, in sicer v pojmu manipulacije, ki se pojavlja vsepovsod in se dotika celo najglobljih človekovih čustev. Velika novost za Gorico je tudi ta, da se bodo v Trstu letošnje produkcije SSG (vsaj dve) rojevale na manjšem odru in tako ne bodo več potrebovale adaptacije za goriška odra. Tako se bodo

ba in slovenska praznodela kritične komedije Art Export Žanine Mirčevske v režiji Eduarda Milerja, ki bo sklenila letošnji program. Abonemajška kampanja se je začela v ponedeljek, 6. oktobra, začela pa se bo 21. novembra. Predstave, vse nadnaslovljene v italijanskem jeziku, se bodo zvrstile v obeh slovenskih kulturnih domovih. Naročniki Primorskega dnevnika, Novega glasa in Piccola bodo programsko knjižico dobili po pošti s časopisom. Osnovne informacije pa bodo natisnili na posebno razglednico. Cene abonemajev ostajajo iste kot lani (75 evrov redni, 38 evrov mladinski, 65 evrov za zaposlene pri istem delodajalcu ali člane iste ustanove, ki vpišejo abonement za najmanj 15 oseb). Tudi letos ima SSG svojo pisarno v KB Centru na Korzu Verdi 51, ki je odprta od ponedeljka do petka od 14. do 17. ure, ob sobotah pa od 9. do 12. ure (brezplačna tel. št. 800214302). Za abonente iz vasi bo kot vedno poskrbljeno za avtobusni prevoz.

Iva Koršič

Gledališče Verdi v Gorici

Obeta se raznolika, bogata abonemajška sezona

Goriško gledališče Verdi bo v novembru ponovno odprlo vrata gledalcem, ki jih je iz leta v leto več. Letošnja, sedma sezona po ponovnem odprtju mestne dvorane bo še bogatejša in privlačnejša kot doslej. Razvijeno kulturno življenje na Goriškem si zasluži pomenljive predstave, še posebej v osrednji gledališki dvorani, ki se zadnje čase postavlja ob bok drugim gledališčem v deželi FJK ali jih celo prekaša. Zato bi bilo prav, da bi tudi RAI končno odprl svoj stalni sedež v Gorici, da bi bilo medijsko poročanje o goriških dogodkih bolj kapi-larno, saj je sedaj kar pomanjkljivo. Takega mnenja je bil goriški župan Ettore Romoli, ki je bil z občinskim odbornikom za kulturo Antoniom Devetogom in umetniškimi vodjo Walterjem Mramorjem v petek, 3. oktobra, soudeležen pri srečanju z novinarji na predstavitvi abonemajške sezone gledališča Verdi. Tudi Devetog je podprl županov protest glede RAI-a in podčrtal, da bo letošnja sezona še bolj bleščeča od dosedanjih in bo počastila tudi domače ustvarjalce. Ob zabavnih delih se bodo zvrstila tudi taka, ki silijo k razmišljanju globljih vsebin. Abonemajski spored, na katerega vabi geslo Abbonati a un sogno, je predstavil Walter Mramor. Povedal je, da je skušal izbrati čim bolj pester program, da bi ustregel željam čim širšega kroga ljudi, ki zahajajo v gledališče Verdi, in da bi z njim privabil še druge gledalce. Tako bo na programu marsikatera deželna premiera ali celo edina ponovitve v naših krajih. Po preverjenih stalnicah gledališča Verdi ponuja tri različne abonemaje: gledališkega, glasbenega in baletnega ter abonema velikih dogodkov. Abonenti lahko izbirajo med temi tremi ali pa se odločijo

za dva ali vse tri abonemaje. V tem primeru imajo znatne popuste pri ceni, ki ostaja, po besedah prirediteljev, enaka kot lani. Gledališki abonement se bo začel 3. novembra s priljubljeno dvojico komikov Cuchi & Renato v predstavi Una coppia infedele, ki ju bo v živo spremljala skupina I Goodfellas.

bodo tudi slavna mednarodna imena: Dee Dee Bridgewater Quartet in concerto (19. novembra); Concerto apocalittico per grilli e orchestra z orkestrom Orchestra d'Archi italiana, Aterballetto, balet Romeo & Juliet (10. januarja 2009), Accademia dell'Orchestra Mozart di Claudio Abbado s solistom Jacquesom Zoonom, slavni pevec iz 60. let Donovan (26. februarja), Orchestra simfonica del Friuli Venezia Giulia La regina del bel Canto s pevko Mariello Devia, Orchestra di Piazza Vittorio, Inaki Urlezaga & Ballet Concierto Paquita (4. aprila). V program velikih dogodkov spadajo: Otango The Ultimate Tango Show, Just in Time, (21. decembra), Državni balet iz Pekinga (21. januarja 2009), Theresa Thomason, The Sisters (6. februarja), Compagnia della Rancia - Giacaranda A Chorus Line (18. marca).

Izven abonemaja bosta dve predstavi: gledališče La Contrada bo za uvod v novo sezono 30. oktobra odigralo delo Tramachi v režiji Francesca Macedonia, Stalno gledališče FJK bo uprizorilo igro Alexandria Renate Ciaravino z igralko Elizabetto Pozzi; igra se navezuje na dekleta in žene iz naših krajev, ki so odhajale na delo v Egipt. V skupnem šestevku 28 predstav so tri predstave v ponudbi Domenica a Teatro namenjene družinam in tri matinee za dijake goriških šol. Abonemajška kampanja se bo začela v četrtek, 10. oktobra; do 16. oktobra lahko potrdijo abonemaje dosedanjih abonenti. Sezono gledališča Verdi prirejajo in podpirajo goriška občina, Parco Culturale, deželna FJK, Fundacija Cassa di Risparmio in istomska banka.

IK

SOL V KAVI

Znanstvena fantastika

Popoln dan, 26. avgust, neke v 23. stoletju. Pogovarjam se s Tino, ki dejansko živi v tistem času, in imam izjemen privilegij, da iz preteklosti obiščem prihodnost. Sonce je pravkar posijalo, luže dopoldanskega dežja se že sušijo. V zraku diši po svežem, po rožah, po gozdu... "Ljudje v 20. stoletju pa smo bili prepričani, da bo prihodnost v celoti tehnološka. Da boste hodili oblečeni 'po vesoljsko', jedli tablete, se vozili v letelcih krožnikih. Sedaj pa, ko gledam našo prihodnost oz. vašo sedanost, vidim nekaj skorajda srednjeveškega. Majhne vaške skupnosti, komaj kaj tehnologije, naravno pridelovanje zelenjave, počasno življenje... Ne razumem". Tina odgovarja: "Tehnologija ni peljala nikamor že v vaših časih. Namen tehnologije je bil povečevati vojaško moč držav. Vsi vaši izumi so se najprej rodili kot vojaška tehnologija, ki so jo šele čez čas spustili v javnost: od radia, televizije, satelitov do računalnikov in mobilnih telefonov. Predvsem pa je tehnologija imela dve veliki napaki in potrebovali ste veliko časa, da ste ju opazili: Kot prvo ste zaradi razvoja tehnologije čisto pozabili na okolje, v katerem živite, in ga uničevali do neprepoznavnosti. To prvo točko ste precej hitro opazili in skušali zmanjševati onesnaženje..." "Saj nam je tudi uspelo, a ni? Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov pa vse to..." "Ni vam uspelo. Vaša prizadevanja za zmanjšanje onesnaženja so bila napačno zastavljena. Naj ti dam primer iz tvojih časov in krajev. Z avtom se pelješ iz Gorice v Rim in neke pri Salzburgu ugotoviš, da nekaj ni v redu. Kaj narediš? Rečeš si, se borm pa namesto 140 km/h peljaš rajše 30 km/h. Takšna so bila vaša prizadevanja. Zmanjšati emisije ogljikovega dioksida za nekaj odstotkov v nekaj desetletjih... Napačno zastavljeno. Vendar vrnimo se k tehnologiji. Prvo težavo ste hitro

opazili in jo skušali popravljati. Drugo pa je bilo veliko težje opaziti: Tehnologija vas je poneumljala".

"No, pri nas doma skorajda nismo gledali televizije, če misliš na to".

"Ne. Sploh ne govorim o tem. Človek je najvišje razvito bitje v tem vesolju, tehnologija pa na en ali drug način zavira njegov razvoj. V šoli ste se učili računati na pamet in ste si dobro razvijali možgane. Koliko odraslih pa sedaj še izračuna na pamet, recimo 123 pomnoženo s 33? Ali na računalniku ali na mobilnem telefonu odpreš računalno in izračunaš, a ne? In s tem ti možgani počasi hromijo. Slovnicu ti preverja računalnik, informacije ti na Googleu prav tako išče računalnik..."

"Ampak tako je hitreje".

"Seveda je hitreje. Pa tudi demenca te hitreje dohiti, ker vedno manj uporabljaš svoje možgane. Zato smo se mi odpovedali številnim dosežkom tehnologije. Vidim, da dvomiš. Ti lahko dam še nekaj primerov?"

"Daj". "Vsi uporabljate digitalne fotoaparate. Ko jih še ni bilo, ste se morali naučiti oceniti svetlobo, njeno barvo, moč, smer, osvetlitev kadra. Z digitalnimi fotoaparati ste se 'razučili' gledati".

"Res je".

"Še huje. Večino vaših delovnih mest ste zasnovali tako, da ste delali sede in ste si začeli nabirati težave. Sedeli ste nepravilno, gibali pa še manj. Samo pomislite na vse tekoče stopnice, dvigala, avtomobile, motorje, pa 'segway', ki je povsem nadomestil hojo. Najprej ste torej začeli posnemati invalide na vozičkih in se gibali na vse možne načine, samo ne s pomočjo svojih mišic. Nato pa ste dejansko začeli postajati invalidi. Potem pa ste začeli kompenzirati s telovadnicami, fitnesi in skušali najti dovolj časa za gibanje. Preprosto narobe zasnovano, kajne? Zato pa sedaj živimo v naravi in vsak dela takšno delo, da se čim več giblje. Mislim, da smo tista 'nova generacija', o kateri ste toliko govorili".

Peter Szabo

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. oktobra, ob 14. uri.

Grenak priokus po volitvah

Dežuje! Kriva je vlada!

Volitve v Sloveniji so končno dobile svoj epilog, znan je zmagovalca, država pa bo v kratkem dobila novo vlado. Po volilni kampanji, ki je velikokrat pressegla mere dobrega okusa, predvsem pa prezrla interese državljanov in države, v imenu osebnih interesov in povzpnetništva, se v podalpsko deželico spet vrača nekaj več človečnosti in korektnosti. Pri odhajajoči vladni večini je nekaj strankarskih prvakov ponudilo svoj odstop, predsednik vlade Janez Janša pa se je odrekel zahtevi po ponovnem preverjanju oddanih glasovnic tudi z željo, da bi bila nova vlada čim prej sestavljena. Tudi bodoči mandatari se je, vsaj pri prvih korakih, držal korektnosti in skušal vzpostaviti konstruktiven odnos tudi s tistimi strankami, ki bodo po vsej verjetnosti ostale v opoziciji. V zakulisju je tako slutiti strah pred morečo negotovostjo, ki je zasenčila bleščeče obljube svetovne ekonomije in za katero se je že povsem udomačila beseda "recesija".

Odhajajoči premier Janez Janša se mi je odkrito zasmilil, ko je pred dnevi, v sklopu televizijskega intervjuja, priznal svoje globoko človeško razočaranje, predvsem zaradi truda, ki ga je vložil v štiriletno upravljanje države in v predsedovanje EU, ter trdega garanja. V času, ko smo vajeni, da politiki proslavljajo zmago, tudi ko dejansko doživljajo poraze in nasprotnika ob vsaki priložnosti grobo

napadajo, mi je tale človečnost všeč. Tale Janša-človek, ki ne zna prikriti žalosti v očeh, ki ljubi sončne zatone v stenah gora in preživlja svoje počitnice v objemu Trente, mi je od nekdaj všeč in cenim ga. Morda predvsem, ker sem v resnici večino življenja preživela v državi, kjer si politiki gradijo luksuzne rezidence in z osebnimi letali potujejo od trgovine do trgovine (žal se je to začelo dogajati tudi v naši mali deželici na sončni strani Alp). Vsekakor mi je lepo, da predsednik vlade preživlja prosti čas podobno, kot ga preživljam jaz sama. Med tistimi vršaci, kjer kraljuje mogočna lepota naših Julijcev, denar dejansko ne pomeni veliko. Sredi gora, kjer ni prestižnih hotelov in trgovin, kjer sta samo pot in vztrajnost in kjer si sam s steno, smo pravzaprav še vedno vsi enaki: revni in bogati.

Janša kljub vsemu odhaja z vladnega položaja kot poraženec. O vzrokih, o zaslugah in krivdah bi tu ne razpravljala, debate o tem je bilo že povsod veliko, dodala bi samo nekaj osebnih ugotovitev. Poraz Janševe ekipe je bil pravzaprav predvidljiv. V tem trenutku se v Evropi vlade menjujejo kot po dogovoru, kjer je doslej vladala levica, zmaguje desnica in obratno. Ljudje v resnici iščejo alternativo sedanje-

mu stanju. Inflacija in plače, ki so ali prenizke za preživetje kot v Sloveniji, ali nerealne pred naraščajočimi življenjskimi stroški, vzbujajo v vsakem izmed nas strah pred prihodnostjo. Volilni izidi, v Sloveniji pa tudi

drugod po Evropi, me spominjajo na star italijanski rek, ki se je nekako udomačil v času vlade Krščanske demokracije (DC) in je kot posrečen dvotip ponazarjal pričakovana volilcev do vladajočih: "piove, governo ladro!!!!!!", kar v bistvu pomeni: dežuje, kriva pa je tatinska vlada.

Tema vsakdanjih pogovorov na cesti, v soseski in v gostilnah je bila že več mesecev, tako v Italiji

kot v Sloveniji, ista: vse se draži, vlada pa nič; bencinu in ogrevanju pa elektriki se stalno dviguje cena, vlada pa ne ukrepa; prihranki mi kopnijo, kriva je vlada. Ko je preživetje iz dneva v dan težje, je ljudem kaj malo mar za uspešno predsedovanje Evropski uniji, za dober domači bruto proizvod, za kako novo cesto ali za manjši državni primanjkljaj. Najprej pridejo družina in otroci, neporavnani dolgovi in vse tiste dobrine, ki jih

strahom, ki ne dopušča širokega razmišljanja in ne gleda na druge. Tako celo starši, ki imajo brezposelne otroke, mislijo, da je na prvem mestu skrb za pokojnino in preskrbljenost na stara leta, povsem razumljivo pa je, da postavljajo lastno socialno varnost pred vse ostale družbene probleme. Globalni politiki in globalnim gospodarskim trendom pa ne sledijo, nekoliko, ker jim zmanjkujeta časa, največkrat pa, ker jim je že skrb zase in za družino preveliko breme.

Velik del krivde za naša omejena obzorja nosijo časniki in televizija. Predvsem v Sloveniji opažam, da nekateri poljudni dnevniki mednarodnim novicam in mednarodni politiki sploh ne namenijo prostora, v njih največ breme o domačih združah, o umorih in zločinih doma in po svetu, pa še kakšno jokavo družinsko zgodbo lahko najdemo na prvih straneh oziroma kako dogodivščino iz pasjega življenja ali drugo pripoved o živalih. To, kar pač ljudje najraje berejo; zakaj pa bi ljudstvo gnjavili s svetovnimi borzami in z

globalno ekonomijo? To naj bodo teme za elito, ki bo še naprej kupovala dnevnike, katerih besedni zaklad je dostopen le peščici izobražencev, večina pa naj po zgledu sosednje Avstrije gleda ljubzenske nanizanke in bere plehke zgodbe v cenemem dnevnem tisku. In takle roza in rumeni tisk lahko ljudje dobijo po nižji ceni, največkrat celo za stonj zaide v poštni nabiralnik. Nešetokrat sem zaman stopila

na stran tistih, ki so vladali: Prodi proti tej inflaciji nič ne more, gre za trend svetovnih cen, Janša ni kriv, če je svetovna ekonomija v taki krizi, kakršne celih sto let nismo doživljali. Ljudje so neusmiljeni in neizposni, ni jim do ekonomskih analiz, kdor je na vladi, je pač kriv za vse. Janša, Prodi pa tudi Merklova, ki je nemško gospodarstvo sicer rešila propada z nekaterimi zelo uspešnimi ekonomskimi ukrepi. Tako sem pred slovenskimi volitvami poslušala zelo poenostavljene analize:

"Odkar je Janša na vladi, se cene stalno dvigujejo".

"Če bomo vsi volili za upokojenca, bomo imeli gotovo višje pokojnine".

"Nova vlada bo v enem letu spet vse spravila v red".

"Če bomo volili levico, bodo vse plače enake evropskim, inflacije pa ne bo več".

"Pod staro Jugo ni bilo tako, posojila so bila zastonj, vsi so lahko zidali, tudi zdravnik nam ni bilo treba plačevati".

In medtem ko je večina mojih sosedov veselo proslavljala zmago levega trojčka in mi zagotavljala, da bo odslej vse drugače, so v Ameriki sedli za skupno mizo v bran državne ekonomije predsednik in predsedniška kandidata, indeks svetovnih borz pa je medtem strmo padel v objem že neizogibne recesije. In države so vedno bolj zadolžene, denar iz dneva v dan izgublja vrednost, nekako tako kot v časih stare Jugoslavije, ki je, na to najraje pozabljam, ravno zaradi tega tudi propadla. In o volitvah v majhni, dvomilijonski državi mednarodni mediji, polni dolgih člankov o globalni recesiji, še poročati nimajo časa.

Suzy Pertot

Mednarodna lonjerska kolesarska dirka

Prava odskočna deska za prihodnje poklicne kolesarje

Nedavno svetovno prvenstvo v cestnem kolesarstvu v Vareseju in okolici je še enkrat potrdilo, da je tradicionalna mednarodna lonjerska dirka v priredbi našega Kolesarskega kluba Adria prava odskočna deska za bodoče šampione. Novi svetovni prvak Alessandro Ballan, ki je nasledil dvakratnega zmagovalca Paola Bettinija, je namreč pred kamnolomom Faccanoni slavil leta 2003. Simone Ponz, drugi na svetu v starostni kategoriji do 23. leta, pa je bil nad Lonjerjem najhitrejši v lanski izvedbi. Zanimivo je, da so na trofeji ZSSDI svojčas med drugimi nastopili tudi Davide Rebellin, letos drugi na olimpijskih igrah in četrti na SP, in trije slovenski reprezentanti iz Vareseja, in sicer Jani Brajkovič, Kristjan Fajt in Gorazd Štangelj. Damiano Cunego, srebrni pred desetimi dnevi na svetovnem prvenstvu in zmagovalca Gira d'Italia 2004, pa je bil prijavljen na dirko tisto leto, ko so morali nato tekmovalci odpovedati zaradi slabega vremena (v izdatno ekonomsko škodo organizatorjev).

Zgodba novepečenega svetovnega prvaka Ballana je tipična za (kljub slabostim še vedno) nekoliko magični kolesarski svet. Letnik 1979, doma iz kraja Castelfranco Veneto pri Trevisu, je bil več let vodonosnik, se pravi garač, pomočnik dežurnih kapetanov.

Direktor lonjerske dirke Radivoj Pečar se ga sicer spominja kot še tedaj odličnega kolesarja in hkrati simpatičnega, vedrega fanta, ki ve, kako se je treba obnašati v karavani. Ko je bil zrel za preskok med profesionalce, ga celo nobena ekipa ni hotela v svoje vrste. Vztrajnost pa je bila naposled

SP pomoč favoritu Bettiniju in ostalim kapetanom (Cunego, Rebellin). Vendar naposled je imel prav on največ moči, tako da je povsem zaslužno osvojil že tretji zaporedni naslov za Italijo. Alessandro Ballan je dokaj preprost in umirjen človek. Je poročen in ima dve mali hčerki.

poplačana in kolesar, ki je začel pritiskati na pedale pri domačem klubu Giorgione, je polagoma pridobil vse večji ugled. Preobrat v karieri je nakazal lani z zmago na severni enodnevnici dirki po Flandriji, ko je presenetil z zmago in mu je znani belgijski umetnik poklonil celo gigantografijo. Prav v dežju in mrazu se zna fant posebej izkazati, kar mu je pomagalo tudi pred petimi leti v Lonjerju. Kljub vsemu pa je bila letos njegova naloga pred

Pri večerji si rad privoščil kozarček vina ali piva, v prostem času pa se sprosti z jeklenim konjičkom za

NOGOMET
Promocijska liga: Kras - Mariano 2:1, Juventina - Ponziana 2:1, Staranzano - Vesna 1:0
1. amaterska liga: Sistiana - Savodnje 3:1, Primorec - Gradese 0:1
2. amaterska liga: Primorje - Esperia 1:1, Fiumicello - Breg 2:0, Zaule - Zario/Gaja 2:0
3. amaterska liga: Terzo - Mladost 0:1
KOŠARKA

motokros. Tekmuje za prestižno italijansko moštvo Lampre. Je izjemno visok (190 cm) in nenavadno suh (70 kg), tako da se oblači v mero small, vendar s primerno podaljšanimi majicami in hlačami, ker je pač tako vitke postave. Vrhunec je dosegel ravno v za športnika pravih, zrelih letih (skoraj 29). Letošnji primeri pa niso novost v malodane aritmetični formuli, ki povezuje uspešnost na naši vsakoletni spomladanski dirki in nato v profesionalni kolesarski karieri. Na vzpetini pod Ključem so v preteklosti poleg Ballana slavili poznejši prvovrstni kalibri, kot na primer Maurizio Fondriest, pokojni Fabio Casartelli (ki se je po olimpijski zmagi smrtno ponesrečil na francoskem Tourou), Giuliano Figueras, celo po dvakrat pa Fabio Baldato in Biagio Conte. V 32 letih se je zvrstilo in vozilo v ospredju še veliko drugih (eno ime? kasnejši svetovni prvak Moreno Argentin), ki so se nato uveljavili. Še danes pa ob navalu prošanj za prijavo Radivoj Pečar in sodelavci izbirajo samo smetano evropskega kolesarstva Under 23. Prihodnja, že 33. Trofeja ZSSDI bo na sporedu v nedeljo, 1. marca 2009. Nedvomno bodo tudi tokrat udeleženci napeli vse sile, da bi privozili prvi čez ciljno črto, saj uspeh - kot kažejo omenjeni primeri - ne pomeni le trenutne slave, pač pa nekako jamči tudi določeno sijočo prihodnost.

HC

C liga: Oderzo - Jadran Mark 87:91, Montebelluna - Bar Radenska 90:65
D liga: Kontovel - Dom 79:71, Breg - Libertas 104:51
ODBOJKA
Deželni pokal
Moški: Slova - Olympia Tmedia 3:1, Fincantieri - Slova Tabor Televisa 1:3
Ženske: Cervignano - Slova List 3:2, Talmassons - Slova List 3:0

Nove ideje v podjetništvu

10.000 evrov za "naj" mlado podjetje

V prostorih Primorskega tehnološkega parka na mednarodnem mejnem prehodu Virtoja je 1. oktobra po-

tje v zagonu potegujejo največ tri leta stara podjetja z inovativnimi podjetniškimi idejami in ambicijo hitre rasti, ki za svoj razvoj iščejo

Z leve: predstavnik Tovarne Podjemov, Urban Lapajne, vodja PTP, Janko Borjančič, in direktor Univerzitetnega inkubatorja Primorske Iztok Škerlič

tekala brezplačna motivacijska podjetniška delavnica, namenjena vsem, ki bi radi uspešno uredili svojo podjetniško idejo in pridobili nova znanja s podjetniškega področja. Na delavnici, ki jo je Primorski tehnološki park organiziral skupaj s Tovarno podjetmov - podjetniškim inkubatorjem Univerze v Mariboru in Javno agencijo Republike Slovenije za podjetništvo in tuje investicije, je bilo zbranim uvodoma predstavljeno tekmovalno Start up Slovenija za leto 2009, ki zmagovalcu obljublja denarno nagrado v višini 10.000 evrov in elitno podjetniško usposabljanje CEED Top Claas, ki vključuje tudi svetovalne in predstavitve konkretnih izkušnih najuspešnejših slovenskih managerjev. Kot je povedal Urban Lapajne iz Tovarne podjetmov, ki je glavni organizator tekmovalja, se lahko za "naj" podje-

tevgani kapital. Poudaril je, da bo nagrado prejel tisto podjetje, ki bo najbolje pripravilo poslovni načrt, vedno pomembna pri izboru pa bo tudi osebna predstavitev poslovnega načrta. Pojasnil je tudi, da se je mogoče na tekmovalne prijavitelje do februarja 2009, rezultati pa bodo razglašeni v mesecu marcu. V okviru delavnice je bil predstavljen tudi projekt Podjetna Primorska, ki ga razvijajo v Univerzitetnem inkubatorju Primorske. Sledili so še predavanji o financiranju inovativnih podjetniških idej in pripravi učinkovitega poslovnega načrta s pomočjo orodja za poslovno načrtovanje ter predstavitev izkušnih uspešnega goriškega podjetnika, direktorja družbe Business Solutions, Petra Černeta. Popoldanska delavnica se je končala z diskusijo in osebnim svetovanjem.

Nace Novak

Obisk Aleksandrije ob pomembnem jubileju

Ob stoletnici prihoda šolskih sester v Egipt

Tokrat sem šla tretjič na pot v revno, lepo afriško deželo ob Nilu, ki kljub terorističnim napadom nenehno vznemirja arheologe in turiste z vseh celin. Na letališču v Ronkah sem se 18. septembra pridružila štirim redovnicam, šolskim sestram svetega Frančiška Kristusa Kralja iz Trsta, Ljubljane, Sarajeva. Peta se nam je pridružila v Rimu, kjer smo bile zaradi stavkovnega gibanja osebja Alitalie zaskrbljene, ali nam bo uspelo priti pravočasno na svečanost, ki jo je ob stoletni-

službo in zaslužek, brez katerega bi njihove družine bile potisnjene v vedno večje gospodarske težave. V obeh "postojankah" šolskih sester, tako v domu sv. Frančiška v Aleksandriji kot v domu šolskih sester v kairskem Garden Cityju, je tisoče in tisoče v Egiptu najbolj iskanih gospodinjskih pomočnic, sobaric, kuharic, šivilj, otroških pestunij in tudi dojlj našlo ob nedeljah popoldne toplo gnezdo, kjer so si ob prijaznih sestrah, slovenski molitvi in pesmi, v pogovorih s sovaščankami lajšale do-

Tokrat je predsednik Republike Slovenije dr. Janez Drnovšek odlikoval šolske sestre tržaške province z redom za zasluge za vsestransko pomoč našim rojakinjam Aleksandrinkam v Egiptu. Na kairskem letališču, kjer je hudo pripekalo od popoldanske afriške vročine, sta nas pričakali sestra Kristina in sestra Margerita; pogrešala sem dobri sestrilvestro in Ignacijo, ki sta mi odprli pot do Aleksandrink. Prve ni več med nami, druga nepokretna je že več let v oskrbi tržaških

Leta 1939, ob 400-letnici prikazovanja Matere Božje na Sveti Gori, se je približno tretjina takratnih primorskih Slovencev v Aleksandriji zbrala pri cerkvi sv. Antona v bližini Zavetišča. Med njimi je pater Jozefat.

ci prihoda šolskih sester v Egipt pripravila najstarejša podružnica tržaške province Sv. Petra in Pavla v Aleksandriji. V nekajurni srečni vožnji nad Tirenkim morjem preko Sredozemskega do afriške celine sem se spomnila dragocene kronike šolskih sester v Aleksandriji, ki

motožje, ki je najpogosteje zahtevalo vrnitev domov. Dr. Karel Pečnik, strokovnjak za klimatsko zdravljenje v puščavskem podnebnju, zabeleži v Mohorjevem koledarju leta 1902 podatek, da je "od 8.000 Avstrijcev in Ogrov kar 5.300 Slovencev v Egiptu! Razen nekaj boljših

sester. Pot po asfaltni puščavski cesti do "Al Iskandariyah -e" Aleksandrije je zahtevala potrpljenje, toda želja po ponovnem obisku mesta Aleksandra Velikega in radovednost, kako bo potekala svečanost v katedrali sv. Katarine, sta pregnali nestrpnost.

Ob zgodovinskem jubileju prihoda šolskih sester v Aleksandrijo so se udeležence svečanosti zbrale pod spominsko ploščo, na kateri je kipar Janez Lenassi začrtal pot Aleksandrink od Trsta do Aleksandrije.

mi je bila leta 1992 neprecenljive vrednosti ob pripravi knjige o nenavadni ženski emigraciji iz spodnje Vipavske v deželo ob Nilu. Takrat, na začetku dvajsetega stoletja, je bila velika želja slovenske naselbine v Aleksandriji, da ne bi v babilonski zmešnjavi tujih jezikov slovenski otroci izgubili materin jezik. Kolikšno je bilo veselje duhovnega vodje naselbine, frančiškana p. Benigena Snoja, ko so po dolgem pričakanju 8. septembra 1908 prišle iz Maribora štiri čisto mlade slovenske šolske sestre frančiškanke: s. Mr. Uršula Gosak, s. Mr. Romana Šoter, s. Benigna Ambrožič in s. Vilhelmina Hessler. Prevezle so otroški vrtec, ljudsko šolo in pozneje dekleško zavetišče. Po razsulu Avstro-Ogrske so sestre posvetile vso svojo skrb primorskemu dekletom in ženam, ki so prihajale v neznanu deželo iskat

družin, so vse druge slovenske služkinje, katerih je tedaj 5.000". In še dodaja dr. Pečnik: "Naj spregovorim o slovenskih služkinjah v Egiptu? Težko, silno težko, trnjevo vprašanje je to". Takih misli je bila tudi s. Franka Martelanc, ki je leta 1929 zasnovala kairsko "postojanko" in za svoje izredno dobrodelno delovanje prejela leta 1974 priznanje egiptovskega predsednika Sadata. Ob mojem obisku istega leta je dejala: "Vesela sem, da ni več emigracije. Vi ne veste, koliko solza je bilo tukaj ob nedeljah popoldne... Da se le nikoli ne bi več ponovilo to, kar je bilo, nikoli več". Njene besede so vklesane na spominski plošči, ki so jo 7. novembra 2007 slovesno odkrili v domu sv. Frančiška v Aleksandriji predstavniki Republike Slovenije, novogoriške občine in mnogi sorodniki Aleksandrink.

V Aleksandrijo smo prišli pozno zvečer, toda mesto je s polnimi pljuči doživljalo ramazan; verniki moškega spola so ponekod ležali v skupinah kar po ulicah, ženske sem opazila v zaprtih prostorih. Številnih minaretov se je oglašala molitev, bili smo v muslimanski deželi, kjer je vedno manj prostora za drugačne veroizpovedi. V mestni četrti Moharrem Bey so nas veselo pričakale prednica, sestra Martina in koptski sestril Lorenzia in Anžel. Že naslednje jutro sem se pripravila, da sestre kljub majhnemu številu, ob pomoči mladih bistril deklet koptskega rodu, izpolnjujejo svoje poslanstvo. Tako kot so se v starosti in zapuščenosti naše Aleksandrinke, po prihodu na oblast generala Naserja, vračale z zaupanjem k šolskim sestram, tako je sedaj prav njim zaupana skrb za nekaj desetletij starejših, veči-

V zavodu sv. Frančiška sta leta 1933 sestra Jolanda in Celestina seznanjali primorska dekleta z ročnim delom, obenem jih vključevali v prosvetno življenje.

noma nepokretnih varovank. Bodo naše sestre zmogle tolikšen napor? Do kdaj? Mnogo slovenskih šolskih sester je svoje moči, ljubezen do bližnjega, nesebično, marsikdaj v težko dostopnem okolju tuje države, razdajalo do konca življenja. Sestra Gabrijela Koncilija je v knjižni obliki zabeležila apostolsko delovanje sester v obdobju enega stoletja. Sestra provincialka, predstojnica tržaške province Suzana Masten pa je bila odgovorna za pripravo in izpeljavo slovesnosti ob jubileju v katedrali sv. Katarine, ki je bila župnijska cerkev katoličanov latinskega obreda. Veličastno cerkev so dokončali leta 1850, gradil jo je arhitekt, frančiškan p. Serafino Abaceno. Vanjo so se 6. nedeljski jutranji maši ob 6. uri zatekale naše služkinje, da bi s svojimi glasovi obogatile znameniti ženski zbor sestre Beate Gomišček. Petje, molitev, pridiga vse se je odvijalo v slovenskem jeziku. Tokrat smo v euharističnem slavju, ki mu je predsedoval apostolski nuncij msgr. Michael Louis Fitzgerald (irskega rodu), slišali poleg slovenske in italijanske, tudi arabsko molitev. Svečanost je obogatil mešani cerkveni zbor sv. Jožefa iz Kaira. Posebna pozornost je bila namenjena kratkemu orisu stoletnega delovanja šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja v Egiptu. Apostolski nuncij je v svojem nagovoru poudaril veliko poslanstvo naših sester, tako kot se je predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk s posebnim

pismom zahvalil šolskim sestram, da so ob pomoči Aleksandrink ohranjale tudi slovensko besedo in kulturo. Poleg slovenskega veleposlanika v Egiptu Boruta Mahničiča sta se svečanosti udeležili tudi podžupanja novogoriške občine Darinka Kozinc in kustosinja Goriškega muzeja Inge Brezigar. Več kot stoletna prisotnost našega človeka v Egiptu prehaja v pozabo; potem ko so po revoluciji l. 1956 domačini prevzeli oblast, je večina Evropejcev, tudi Aleksandrink, odšla iz dežele. Tudi otroci tistih maloštevilnih

la od Aleksandrije, ko ne bi stopila v novo, veličastno Bibliotheco Alexandrino, ki je postala pravcati magnet za turiste. To je največja in najmodernejša knjižnica na svetu; številne kolekcije lahko sprejmejo do osem milijonov knjig, doslej so jih zbrali 1.500.000. Med njimi je sedaj tudi prva slovenska knjiga Aleksandrinke iz druge izdaje Goriške Mohorjeve družbe. Na latinskem pokopališču, ki bi ga lahko imenovali Društvo narodov, počivajo mnogi naši rojaki, tudi šolske sestre imajo svoj skupni zadnji dom. Toda

Veličastno euharistično slavje je v katedrali sv. Katarine v Aleksandriji vodil apostolski nuncij v Egiptu msgr. Michael Louis Fitzgerald.

primorskih družin, ki so ostale v Aleksandriji, so odšli za boljšim kruhom na tuje kontinente. In tako sta se tudi edina še živeča primorska Slovenca v Aleksandriji, Vana in Albert Silič - po rodu iz Bilj, ki sta se leta 1954 poročila pri Sv. Katerini, morala posloviti od hčerke in sina. Znanje več tujih jezikov, tudi arabskega, jima je olajšalo pot iz Egipta. Težko bi se bila poslovi-

mnogi grobovi zaradi odsotnosti sorodnikov propadajo, na njihova mesta so postavljeni arabski. Tako kot je izginil evropski videz mesta, tako se izgublja podoba zadnjega domovanja nekdanjih evropskih prebivalcev Aleksandrije. Prišli so novi prebivalci, ljudje z dežele, s seboj so prinesli svoj preprosti način življenja. Egipt je njihov.

Dorica Makuc

Zavetišče Francota Jožefa v Aleksandriji. Šolske sestre s slovenskimi otroki pred letom 1914.